

•

•

કચ્છ ગરબાવળી.

કચ્છનાં

મહારાણીશ્રી નાનીબા સાહેબની ફરમાશથી,
ક. દલપતરામ ડાહ્યાભાઈએ રચી.

દોહરો.

આલાવંથ ઉદધિ સુતા, નાનીબા શ્રી રૂપ;
જનક કુળમાં જગ પ્રસિદ્ધ, વરી ચતુર ભુજ ભૂપ. ૧

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,
ગુજરાત વર્નાક્યુલર સોસાયટી.

અમદાવાદમાં:

આર્યોડિયા ચકલાની સડક ઉપર શેઠ. માણિકલાલ
જેઠાભાઈના મકાન મધે “આર્યોદય પ્રેસમાં” છાપી.

સંવત ૧૯૩૬.—સન ૧૮૮૩.

(કોપીરાઈટના સર્વ હક ગ્રાં ૧૦ સોસાયટીના છે.)

કીમત રૂ ૦-૬-૦.

પ્રસ્તાવના.

ગરબી તથા ગીત એ ગાયન વિદ્યાનો એક ભાગ છે અને તે ઘણું કરીને આ બતિષાં ગાવાનો આજ છે. આ-સન વિદ્યા પ્રાણી માત્રને આનંદ ઉપજાવે છે. પક્ષીઓ પણ પોત પોતાની ભાષામાં ગાત કરીને કલ્પેલ કરતાં હોય એમ જણાય છે, તથા નાનાં બાળકને પણ હાલરડાં વગેરે ગાન સાંભળીને આનંદ થાય છે.

ગુજરાતનાં શહેરોમાં તથા ગ્રામડાંઓમાં આજવાળી રાતે ગરબીઓ ગાવાનો આજ છે, તેમાં આસો મરિનાના પહેલા પક્ષમાં (નવ રાત્રમાં) લે વધારે જવાય છે. માંડવી-એ શણગારીને ઘણા દીવા કરે છે અને તેના ફરતા કુંડાળામાં ફરીને આંગી ગાય છે. નવરાત્રમાં આજતું અર્ધ કારણ એવું હશે કે, શરદવ્રતમાં અચરણ થકે તાવ વગેરે રોગની ઉત્પત્તિ ઘણી થાય છે. માટે બે શરીરે કસરત કરે તો તગદુરરત થાય. હાલના ઝકટરો એવી સજાલ આપે છે કે તમે એક બે ગાઉનો પંથ કરી આવી તો તમારું શરીર સ્પર્ધ રહેશે. એજ મતજાળથી અસહના રિંદુઓએ નવરાત્રમાં માંડવી ફરતા ફરીને ગરબા ગાવાનો આજ કાલ્યો હશે.

કાલિયાવાડ અને ગુજરાતમાં પુરૂષો પણ માંડવી ફરતા ફરીને નવરાત્રમાં ગરબા ગાય છે. મુંબાઈની પારસી બ્રાહ્મણોને પણ શુભ દિવસ ઉપર ફરીને ગરબા ગાતાં મેં દીઠીઓ છે, પણ તેઓને ફરવાનો અને ગાવાનો આરી રીતે મહાવરો હજી સુધી થયો નથી. સુરત. ભરૂચ, અને અમદાવાદમાં આંગી ફરીને ગાય છે, પણ કાલિયાવાડનાં કેટલાંક

શહેરોની સ્ત્રીઓ તે કરતાં વધારે સારી રીતે ફરીને ગાઈ જાય છે. તે એવી રીતે કે મેદાનમાં માંડવી અથવા દીવાનું આડ મુકીને તેના ફરતું કુંડણું કરીને ફરે છે, અને એક ખીજના ખભા અડોઅડ રાખે છે, તેથી જાણે કિલ્લો કે રી લીધો હોય એવું લાગે છે. એ બધી સ્ત્રીઓ પોતાના પગ સાથે હપાડે છે અને મૂકે છે. જ્યારે કેડેથી નમે છે, ત્યારે બંધીએ સાથે દોરી છંટ નમે છે. અને સામેજ ટટાર થાય છે. તેઓ પ્રદક્ષાગ્રાથી ઉઘટી રીતે ઘંટી ફરે છે, તેવી રીતે ફરે છે, કારણ કે તેમ ફરવાનું વિશેષ કાય છે. પુરુષો પણ માંડવી ફરતા એજ રીતે ફરે છે અને અમદાવાદના વક્ષભ ભટના રમેલા ખાડુચરાજીના ગરબા આવે છે.

ગરબા ગાનારી સ્ત્રીઓ, દયારામની, નરસિંહ મહેતાની, કે રથુનજી વગેરેની રમેલી ગરબીઓ ગાય છે. તેમાં ખાજ-હોલા, દાણુ હોલા કે રાસ હોલા, વગેરેનું વર્ણન હોય છે, અથવા ખીજનાં કવિના નામ વગરનાં જોડેલાં ટાયલાં હોય છે; તે કારણથી કેટલાએક સમજી માણસોને તે ગાવાનો ચાલ જાયે લાગે છે. નીતિની ગરબીઓ ગાવાનો ચાલ હોય, તો ફરીને ગાવું તે ધાતુંજ ઉત્તમ છે, કેમકે શરીર અને મન પણ કસાય છે. મારે એવી સારી શીખામણ મળે અને ગાઇ શકાય એવું વિચારીને આ ચોપડી રચી છે.

ગરબી તથા ઘોળ વિષે.

માંડવી ફરતાં ફરીને તાળી પાડીને ગાઇ શકાય એવા જેટલા રાગ છે, તે ગરબીઓ કહેવાય છે; અને ફરીને ન ગાઇ શકાય, તથા જે રાગ વિવાહમાં જાયે છે, તે ઘોળ અથવા ગીત કહેવાય છે. તોપણ કેટલાંએક ઘોળ કુંડા રાગ-

૧. ગરબીમાં પણ ગાઇ શકાય છે. જેમકે “અમે હંડરીયો
ગઢ છત્યારે આનંદ ભલાં” હત્યાદિ.

અમદાવાદ તથા સુરતમાં ચૂનો ટીપનારી મજૂરજો
કામ કરતાં કરતાં અનેક રાગની ગરબીઓ ગાય છે, તથા
વૈજ્ઞવી સંપ્રદાયોમાં અનેક રાગની ગરબીઓ ગવાય છે.

જેમ સારા શિક્ષક પાસે પિંગળના પ્રસ્તારના તાળ
ખેસારવાનો જેજો અભ્યાસ કર્યો હોય, તેને અનેક પ્રકારના નવા
છંદો રચતાં આવડે, તેમજ રાગના તાળ ખેસારવાનો અ-
ભ્યાસ સારા શિક્ષક પાસે જેજો કરેલા હોય, તેને ગરબીઓ-
ના અનેક નવા રાગ જોડતાં આવડે. પણ નવા રાગ પ્ર-
સિદ્ધ થતાં વાર લાગે અને અભ્યાસને તે રાગ ખેસે નહિ,
માટે ચાલના રાગમાં આ ગરબીઓ રચી છે. અને તે રાગ-
માં જે પ્રસિદ્ધ ગરબી ગવાય છે તેના દાખલા દરેક ગરબી-
ને મથાળે લખી ખતાવ્યો છે. જ ૧ કશોર* ૧

આ કલિંગ-હાક્ષમળ, પરમ પ્રકાસે છે; વિષયો છે,
અને તેના ચાલ જેવો રાજ, કરે છે વિદ્યાપ્રયેમ મંગળા-
ચરણમાં ધધ્વર સુચાલે. સૌનું હૈયું આ છે. તે પછી કક્કો,
સાતવાર, પંદરતીથિ, ખીરમાંસ, વગેરે ખાળકીઓના ઉપયો-
ગની ગરબીઓ છે. તે પછી સદ્યુગી માણસ વિષે બુદ્ધના
છોડ, કેળ, શેલડી વગેરેનાં દૃષ્ટાંતની ગરબીઓ છે. તેમાં કોઇ
હેકાણું અન્યોક્તિ અત્રંકાર છે, એટલે આડને કહેવું ને
માણસને સંભળાવવું. વળી રૂપક વગેરે અત્રંકાર પણ છે.

ખીજ ભાગમાં નરસા માણસોના દાખલા ખતાવવા
સાર તાડ, વડેળિયો, અને જવાસા વગેરેની ગરબીઓ છે.
ત્રીજા ભાગમાં ઉપદેશ એટલે શીખામણની ગરબીઓ છે અને
ચોથા ભાગમાં વિવિધ વિષય, તથા દંપત્તિ રનેહની ગરબીઓ છે.
પ્રથમ લાંબા તાળમાં ગવાય છે અને જ્યારે મંડળી

કચ્છના રાજ વિષે.

કચ્છનું રાજ ઘણું પુરાતન છે. તે આશરે એક હજાર વરસ ઉપર સ્થાપવામાં આવ્યું. રાવની પદવી પહેલા ખેંગારજીએ મેળવી તે ત્યારથી આજ સુધી એકજ વંશમાં ચાલી આવે છે. તે વખતના જુના શિક્ષક પણ હજુ મળી આવે છે.

રાજધાનીનું શહેર ભુજ છે. આ દેશના લોકો ધણી પરાક્રમી અને હિંમતવાન છે. ઘણાં વર્ષથી દૂરના પરદેશ સાથે વેપાર ખેલે છે. રાજ્યનો મોઝો અસહ્યારાથી મોટો છે. લોકો પયોગી કામો આ દેશમાં રાવ શ્રી દેશજી તથા રાવ શ્રી પ્રાગમલજીના વખતથી સારાં થવા લાગ્યાં છે. રાજન અને રૈયત વચ્ચે માખાપ છોડીને સંબંધ છે. લોકોની રાજભક્તિ તરત જણાઈ આવે એવા પ્રકારની છે.

માહુરાવ શ્રી ખેંગારજી વિષે.

મનહર છંદ.

માહુરાવ ખેંગારજી, ખુદ છે કિશોર* ૬
પણ યોગ્ય ખુદ્દિખળ, પરમ પ્રકાસે છે; નિ
વખાણવા જેવો રાજ, કરે છે નિલા અભ્યાસ,
સ્વભાવ સુચાલે. સૌનું હૈયકું હૃદાયે છે;
વિચક્ષણપણું ઘણું, વળી છે વિચારવાન,
સુલક્ષણ સભ્યતાદિ સદગુણ ત પાસે છે;
ચંચળતા ચિત્તમાં છે, હૈયે છે હિંમતવાન.
ભણો બૂપ થશે એવું, આજથીજ ભાસે છે. ૧

દોહરા.

વીર ખીજો દશ વર્ષનો, કહુભા નિર્ભળ નામ,
જુગતે જુગતી જોડ છે, જેવી સદમણ રામ. ૨
શિક્ષક પણ ત્યાં સુમ છે, ભણાવવા બૂપાળ;
સુત તે સેવકરામના, લાયક છોડાગાલ. ૩

* ચૌદમું વર્ષ ચાલે છે.

મહારાણી શ્રી નાનીબા વિષે.

મનહર છંદ.

માતા નાનીબા છે નામ, કરી જાણે સારાં કામ;
દયાળુ સ્વભાવ દીસે, દીલ દરીયાવ છે;
સજ્જનને દુર્જનને, પરખી જાણે છે પોતે,
થીર ને અચળ જેના મનનો ઠરાવ છે;
દાગ રાખી નોકરોને છકી જવા દેતાં નથી,
શ્રાભે મોટા માણસને તેવોજ સ્વભાવ છે;
સ્નેહીની સલાહ માને દુર્જનથી દૂર રહે,
સુધર્મ સુનીતિનું તો નિર્મળ તે નાવ છે.

૪

રાણા જલમસિંહજી વિષે.

રાવના મામાના પુત્ર, જાણુને જલમસિંહ,
હજવડુ ભૂપતિના, ભક્ષા તે ભાયાત છે;
રોજનસો કોસિલના તે તો રૂઝ મેંખર છે,
પરાક્રમી પ્રતાપને પ્રવિણ પ્રખ્યાત છે;
હુનર કળા વાળાને આશ્રય આપે છે આપ,
ભાષા કાવ્ય ગ્રંથો તે ભણેલા ભલી ભાત છે;
રાજનીતિ તણી રીતિ, પટેલા છે ધરી પ્રીતિ,
રાજ તણા થંભ એક, સારા તે સાક્ષાત છે.

૫

દીવાનજી રાવ બહાદુર મણીભાઈ જસભાઈ વિષે.

પેટલાદવામી, વિદ્યાભ્યાસી, વિવેકી વિલાસી,
સરકારી નોકરીમાં કરી સરસાઈ છે;
આસીસ્ટન્ટ રેસીડન્ટ એ થયા વડોદરાના,
કચ્છમાં વિશેષ કરી, કીર્તિની કમાઈ છે;
રાજદ્વેષીઓને રાજહુકમ આધીન કર્યા,
એતો અચરજ જેવી અતિશય નવાઈ છે;
કુંદન સમાન કચ્છ દેશ દીસે કાંતિમાન,

મણી સમ તે વિષે દિવાન મણીભાઈ છે. ૬
 રાવ પ્રાગમલજીએ ધારણા જે ધારી હતી,
 જેને માટે મહેનત કોટિયા કરાઈ છે;
 તો પણ તે મહેનત મજરે ન લાગી હતી,
 મનના મનોર્થ રહ્યા મનમાં સમાઈ છે;
 લાયક દિવાન મણીભાઈના લખાણ થકી,
 તેતો મતલબ પાર સહેજે પડાઈ છે,
 કુંદન સમાન કચ્છ દેશ દીસે કાંતિમાન,
 મણી સમ તે વિષે દિવાન મણીભાઈ છે. ૭
 પ્રધાનની પદવી પામીને રાજ પ્રજા તણી,
 કરી સારી સેવા તે તો વધુ વખણાઈ છે;
 સાગર કિનારે પૂલ, માંડવી ખંદર વિષે;
 ખંધાબ્યા તે તો સહુને અતિ સુખદાઈ છે;
 વિદ્યાનો વધારો કર્યો સર્વથા સુધારો કર્યો,
 હુન્નર કળાની પણ કીધી અધીકાઈ છે;
 કુંદન સમાન કચ્છ દેશ દીસે કાંતિમાન;
 મણી સમ તે વિષે દિવાન મણીભાઈ છે. ૮
 સુશીળતા સભ્યતા વિવેક ને વિચક્ષણતા;
 રાજ કાજ નીપુણતા દીલમાં દેખાઈ છે;
 ધન્ય તેના જન્મ ધન્ય, ધન્ય માત પિતા તેનાં;
 સર્વ લોક વિષે એવી વાણી પસરાઈ છે;
 સર્વ દેશી રાજમાં એવા દિવાન થશે ત્યારે;
 સુખી થશે દેશ એવી સુવાસ ફેલાઈ છે;
 કુંદન સમાન કચ્છ દેશ દિસે કાંતિમાન;
 મણી સમ તે વિષે દિવાન મણીભાઈ છે. ૯

કચ્છ દેશ વિષે ગરબી.

“આવો હરી રાસ રમો વહાલા.” એ રાગ.
 કેવો દેશ કચ્છ રૂડો કહીએ, દેખી દીઝરંજન થઈ રહીએ, કેવો, કેક.

- ભલું બુજ નગર અમે ભાળ્યું. શહેર સજ્જાનીનું રૂપાણું; ૧
 રાજે રાજ બલવકુળવાણું, કેવો દેશ. ૨
 જે માણવી ખંદર છે મોટું, છતે રીધ સિધમાં નથી છોટું; ૨
 જેતાં જેમ વિત રહે ચોટ્યું, કેવો દેશ. ૩
 ધનાઢ્યનાં ધામ રૂડાં રાજે, વિવિધ સ્વર વાજાં નિત વાજે; ૩
 ગંભિર જળ રત્નાગર ગાજે, કેવો દેશ. ૪
 મહારાવ ખેંગારજી મોરા, કલુભા છે ભાઈ છોટા; ૪
 જેવા રામ લક્ષ્મણના જેટા, કેવો દેશ. ૫
 બલમસીંગ મામાના મોભાં, * લાયક નર છે જશના લોભાં; ૫
 રહી જેથી મજસભા † શેભી, કેવો દેશ. ૬
 માયાણ છે નાનીઆ માતા, જેના જશ પૂર્ણ છે પ્રખ્યાતા; ૬
 દિસે દોલ દરિયાવ સુખદાતા, કેવો દેશ. ૭
 બલાછે દિવાન મણીભાઈ, મણી છમિ કુંદનમાં છાઈ; ૭
 શેભી જેવી કચ્છની સરસાઈ, કેવો દેશ. ૮
 વિવિધ કરી વિધાની વૃદ્ધિ, જેથી જન ખડુ પામે જુદ્ધિ; ૮
 સદા વધે દેશમાં સમૃદ્ધિ, કેવો દેશ. ૯
 સારાં સુધરાઈ ખાતાં સ્થાપ્યાં, વિદ્વાનોને ઉત્તેજન આપ્યાં; ૯
 રચાવી રૂડાં પુસ્તક છાપ્યાં, કેવો દેશ. ૧૦
 પ્રજા હુપપર ભાવિક ભાળી, છે હુજરીને હિંમત વાળી; ૧૦
 સફર કરવામાં છે શૂરાળી, કેવો દેશ. ૧૧
 માણસ ખડુ સાહસ મનવાળાં, કદાવર જાતે છે જોરાળાં; ૧૧
 ભલા વળિ ઉદ્યોગી ભાળ્યાં, કેવો દેશ. ૧૨
 થજે લીલા લહેર સજી હામે, રાજ પ્રજા પૂરજુ સુખ પામે; ૧૨
 વિધી આશિષ દલપતરામે, કેવો દેશ. ૧૨
- તા. ૭ મી જુલાઈ સને ૧૮૮૦

અનુક્રમણિકા.

નંબર.	ગરબીનું નામ.	પાનું.	નંબર.	ગરબીનું નામ.	પાનું.
૧	દધ્વરના કામ વિષે.	૧૨૮	ગાંધ્યા તાડની ગરબી.	૩૮	
૨	દધ્વરની દયા વિષે.	૨૨૬	મગડવડોળિયાની ગરબી.	૩૯	
૩	ખાળકીઓના નિત્ય કર્મની.	૪૩૦	નાની નદીની ગરબી.	૪૧	
૪	કાંસે ભાણવાની ગરબી.	૫૩૧	ફોગટ કુલાવા વિષે.	૪૨	
૫	સાત વારની ગરબી.	૮૩૨	અદેખા જવાસાની ગરબી	૪૩	
૬	તિથિઓની ગરબી.	૯૩૩	બેગરજી દેશવાની ગરબી.	૪૪	
૭	ખાર મહિનાની ગરબી.	૧૦૩૪	વચન વિવેક વિષે.	૪૭	
૮	જુદના છોડની ગરબી.	૧૦૩૫	કુવડા આ વિષે.	૪૮	
૯	ખાળકીઓને શીખામણ.	૧૦૩૬	કડવું ખાલનારકુવડની ગરબી	૪૯	
૧૦	સારાં નરસાં સંતાનો વિષે.	૧૦૩૭	લકાદખોર મેનાની ગરબી	૫૦	
૧૧	કાતર ગજને સોયની ગરબી	૧૦૩૮	નિરૂપયોગી હીકરોની ગરબી	૫૧	
૧૨	સારા નરસા જન્મ વિષે.	૧૦૩૯	એરડીની ગરબી.	૫૨	
૧૩	કપાસના છોડની ગરબી.	૧૦૪૦	અદ્ય વિષે.	૫૪	
૧૪	પરોપકારી વાદળી વિષે.	૧૦૪૧	રોસામણીના છોડની ગરબી	૫૬	
૧૫	પરોપકારી બાદરૂપી વાદળીની ગરબી.	૧૦૪૨	હાલીલા મંદોડની ગરબી.	૫૭	
૧૬	બિવેકી વડવાઈ વિષે.	૨૧૪૩	સંપ વિષે.	૫૮	
૧૭	શેલડીની ગરબી.	૨૨૪૪	સારી શીખામણનો ગરબો.	૬૦	
૧૮	કેળવિષે.	૨૩૪૫	પંખીઓના સંપની ગરબી.	૬૩	
૧૯	આરથીની ગરબી.	૨૪૪૬	શીખામણ ન લાગવા વિષે.	૬૪	
૨૦	નકારાં ગીત ન ગાવા વિષે.	૨૬૪૭	કુપાત્ર વિષે.	૬૫	
૨૧	મીઠા ખોલી મેના વિષે.	૨૮૪૮	નીતિ વિષે.	૬૫	
૨૨	હાથોણીની ગરબી.	૩૦૪૯	વચન વિવેકની ગરબી.	૬૭	
૨૩	નેતરની નમ્રના વિષે.	૩૧૫૦	કોઈ વિષે.	૬૯	
૨૪	કામહીની ગરબી.	૩૨૫૧	સત્યથી સંસાર ન ભેદે તે વિષે.	૭૦	
૨૫	સોનાની આરણીની ગરબી.	૩૩૫૨	ઉદયોગ કરે તો દધ્વરસહાય થાય	૭૩	
૨૬	ઉત્તમ એક યુગ તો મેળવવો જ જોઈએ.	૩૪૫૩	આળસ વિષે.	૭૪	
૨૭	સંપૂર્ણ યુગ તો એક પ-રમેશ્વર માંજ છે તે વિષે.	૩૫૫૪	શીખામણના સારની ગરબી	૭૫	
		૩૬૫૫	એજન ગરબી ખોલ.	૭૧	
		૩૭૫૬	પરોપકાર કરવાના ઉપદેશ ની ગરબી.	૭૬	

नंभर. गरभीनुं नाम. पानुं नंभर. गरभीनुं नाम. पानुं.

५७ स्वदेशे उपर ममता रा- भवा विषे.	७८	८२ शीषामणु माने नहीं ते विषे.	११३
५८ रिध सिधने भइं सो न राभवा विषे.	८०	८३ धुभीने गावानी गरभी.	११४
५९ वाहे वाहे पुलनां काम न करवा विषे.	८१	८४ तानसधने गावानी गरभी	११५
६० सतसंग विषे गरभी.	८२	८५ धंभरनी माया विषे, ग- रभी १ ली.	११६
६१ जुगानीना रस्ता विषे.	८३	८६ गरभी भीष्ण.	११८
६२ प्रभु भजवा विषे.	८४	८७ प्रभुना भडिमानि गरभी	११९
६३ संसार इपी वननी गरभी.	८५	८८ धंभर भडिमा विषे.	१२०
६४ पानभर भडिना विषे.	८६	८९ धंभर स्तुति विषे.	१२०
६५ पधा दहाडा सरभा नथीते विषे.	८७	९० धंभर स्तुतिनी गरभी.	१२१
६६ परघोडानी वाडीनी गरभी.	८८	९१ करज विषे.	१२२
६७ नाशवनी पाग विषे गरभी.	८९	९२ आशा विषे.	१२३
६८ सोण शजुगारनी गरभी.	९०	९३ संकटमंथीरजराभवा विषे.	१२४
६९ सहजुगुना शजुगारनी ग-	९१	९४ सात प्रकारनां अति सु- भ विषे.	१२६
७० शीयण विषे गरभी.	९२	९५ प्रभना उत्तरनी गरभी.	१२७
७१ प्रेमीनां जेडां विषे.	९३	९६ देवागुणकेनामां छे ते विषे.	१२८
७२ पतिइपी हीरा विषे.	९४	९७ भविष्यकाणनां भिन्द विषे.	१२९
७३ वीजणी विषे.	९५	९८ उद्यम कर्म विषे.	१३१
७४ विज्जेगनी गरभी.	९६	९९ मुरप आगण कागण जोल नहीं ते विषे.	१३२
७५ विद्या वेलडीनी गरभी.	९७	१०० दया विषे.	१३३
७६ सर्वसारसंग्रहणी ओपडी नी गरभी.	९८	१०१ जयजयकार जोलवा विषे	१३४
७७ सुधारानी मदाधनी गरभी	९९	१०२ मंडणीभरभारतथवा विषे	१३५
७८ पृथ्वीइपी गालीया विषे	१००	१०३ पाणकीओने शीषाम- णुनुं घाण.	१३६
७९ आकाश तथा काण विषे	१०१	१०४ सुधारा भावाना मुह- तनुं घाण.	१३७
८० सूरजभाणानी गरभी.	१०२	१०५ मलारावशी भेगारणी गावा विषे.	१३८
८१ प्रभुने ध्यानमां राभीने	१०३		

કચ્છ ગરબાવળી.

ભાગ ૧ લો.

ગરબી ૧ લી.

ધંધરના કામ વિષે.

“પુત્રુ ગણપતિના પાય, પુત્રુ અંબિકાની પાવડીરે.” એ રાગ.

- આવો આદરીએ આજ, એક ધંધર ઉપાસના રે;
રૂડો રાજધીરાજ, દોષ છેદે છે દાસનારે. ૧
- એનો મહિમા અપાર, જુકિત જોતાં જણાયછે રે;
ધર્મી લોક નિરાધાર, ક્યાં તે કોઈએ કળાયછે રે. ૨
- જેવા જોડેલા જન્મ, ફેર ચક્રો ધણું ફરે રે;
તેવા કીધો છે તંત્ર, કોણુ ખાંજો એવું કરે રે. ૩
- જુગ જોતાં વહી જાય, ફેર યજ્ઞનો પડે નહીં રે;
ગોળા દોડતા દેખાય, નામ અડચણુ નડે નહીં રે. ૪
- ધણી રૂડી ઘટમાળ, ગણી ગાંડીને ગોઠવી રે;
સદા રાખે સંભાળ, જાય અળગો ન ઓઠવી રે. ૫
- ઝીણા જંતુની જત, ગણતીમાં રાખે ગણી રે;
રાખે તેની દિન રાત, ફીકર ખાવા પીવા તણી રે. ૬

† આ ઠેકાણુ લોકના અર્થ ત્રિલોક.

છતું એનાથી છેક, રંચ માત્રે રહે નહીં રે;
 રાખે ઊરમાં અનેક, કોઈને જીએ કહે નહીં રે. ૭
 એજ કરશે ધનસાક, જોગ જ્યારે એનો થશે રે;
 મળશે ધર્મીને માફ, પાપિ પૂરા માર્યા જશે રે. ૮
 માટે દિલમાં સદાય, દોષ દૂષી તમે ડરો રે;
 જેથી રીઝે જગરાય, કામ એવાં રૂડાં કરો રે. ૯
 પામો પરલોકે સુખ, માન આ લોકમાં મળે રે;
 દૂષી દૂર રહે દુઃખ, પાપ પળમાં બધાં બળે રે. ૧૦
 દીધો માણસનો દેહ, એજ માટે આ વારમાં રે;
 સજ્જે ધર્મથી રહેહ, સજ્જે નીતિ સંસારમાં રે. ૧૧
 કરો દુરમતી દૂર, ઊરમાંથી અહમેવનીરે;
 જેથી પામો જરૂર, દયા દલપતના દેવની રે. ૧૨

ગરબી રજી.

ધર્મરની દયા વિષે.

“તજો તમે કેફ કરમ કરવું” એ રાગ.

દયાળુ દેવ છે સુખ દાતા, જીઓ કેવો શાણો જગત ત્રાતા. દયાળુ. ટેક.
 ચિંતા સૌની રાખે છે ચિત્તે, નજર કરી સર્વ તરફ નિત્યે;
 બ્રહ્મ જગ પાળે પરમ પ્રિતે, દયાળુ. ૧
 અત્તર જીઓ મોંધું અધિક કીધું, લાયક એમ મનમાં ગણી લીધું;
 શ્રીમંતોને દિન દિન તે દીધું, દયાળુ. ૨
 રાવ થકી સોંધું કર્મ પાણી, જરૂર એની સૌને જાણી;
 અંતરમાં દેવે દયા આણી, દયાળુ. ૩
 મોતીના કણ મોંઘા કરીયા, ધનાઢ્યના ધામ વિષે ધરિયા;

- એતો કણ અધ્યજ્ઞ ઉછરીયા, દયાળુ. ૪
- કર્યા કણ અન્ન તણા સસતા, વાટે ને ઘાટે દીસે વસતા; ૫
- હોતે સૌ લોક જમે હસતા, દયાળુ. ૫
- મોંઘા કર્યા મેહલ જુઓ મોટા, તેના જુઓ દીસે છે ટોટા; ૬
- જમાં રહેવા ઇચ્છે ન જન છોટા, દયાળુ. ૬
- છતે સોંઘી છે તરવર છાયા, દુઃખી પ્રાણી જ્યાં સુખી દેખાયા; ૭
- મોટી જુઓ ધશ્વરની માયા, દયાળુ. ૭
- રિદ્ધિપતિને મહેલમાં રોકી, ખેસારી ચાવડીએ† ચોકી; ૮
- એને ન શકે આઝા અવલોકી, દયાળુ. ૮
- ગુણી જનને દીધી ગરિબાઈ, સમાગમ સર્વ કરે ધાઈ; ૯
- કેવી જગકર્તાની ચતુરાઈ, દયાળુ. ૯
- જડે તાર જરીઆન ખડુ જરથી, સદા મોંઘા દીસે સૂતરથી; ૧૦
- ન લેવાય તે નીરધન નરથી, દયાળુ. ૧૦
- સૂતર કંઈ સસતું જુઓ કેવું, લાગે છે સૌને સુલભ લેવું; ૧૧
- ધશ્વરનું ડાહ્યાણ છે એવું, દયાળુ. ૧૧
- કનકદ્વજ* કાંટાળાં કરિયાં, કેળાં કેરી કોમળ કરિ ધરિયાં; ૧૨
- અધિક જે ઉપયોગી ઠરીયાં, દયાળુ. ૧૨
- જે જે અતિ ઉપયોગી આળે, સોંઘું કંઈ સર્વ તણે કાળે; ૧૩
- રૂડું કંઈ રાજા અધિ રાળે, દયાળુ. ૧૩
- ઠરાવ એવો જુઓ સૌ કામે, કર્યો પ્રજાએ સૌને કામે; ૧૪
- દિશે નજરે દજપતરામે, દયાળુ. ૧૪

ગરબી ૩ જી.

ખાળકીયોના નિત્ય-કર્મની ગરબી.

"મારી ખડુચરાજીમાદરે જવના જવારા વાવીઆએ." એ રાગ.

સુણો સૈયર સમાણીરે, જાગે જનો ત્યારે જાગીએ જો;
 સુણો સૈયર સમાણીરે, પ્રભુને સંભારી પગે લાગીએ જો. ૧
 સુણો સૈયર સમાણીરે, ધીરજ ધરીને દાંત ધોઈએ જો;
 સુણો સૈયર સમાણીરે, જન જતના રીત જોઈએ જો. ૨
 સુણો સૈયર સમાણીરે, પાઠ કરવાનો હોય કીજીએ જો;
 સુણો સૈયર સમાણીરે, લખવાનું હોય તે લખી જીએ જો. ૩
 સુણો સૈયર સમાણીરે, નીરમળ નીરથી નાહીએ જો;
 સુણો સૈયર સમાણીરે, ચોળીએ અંગ ચતુરાઈએ જો. ૪
 સુણો સૈયર સમાણીરે, ધોએલાં વસ્ત્રો ધારીએ જો;
 સુણો સૈયર સમાણીરે, મેલાં તો અંગથી ઉતારીએ જો. ૫
 સુણો સૈયર સમાણીરે, માણની આજ્ઞા માગીએ જો;
 સુણો સૈયર સમાણીરે, કામ કાજ કરવા લાગીએ જો. ૬
 સુણો સૈયર સમાણીરે, જઈએ નિશાળે જમીકરી જો;
 સુણો સૈયર સમાણીરે, શીખીએ ચોપડી સખી કરી જો. ૭
 સુણો સૈયર સમાણીરે, વાંચીને વચન વિચારીએ જો;
 સુણો સૈયર સમાણીરે, અંતરમાં અરથ ઉતારીએ જો. ૮
 સુણો સૈયર સમાણીરે, કોઈને નહીં દુઃકારીએ જો;
 સુણો સૈયર સમાણીરે, ઉંચે ઘાટે ન જ્યારીએ જો. ૯
 સુણો સૈયર સમાણીરે, ચોરવાનું ચિત્ત નવ રાખીએ જો;
 સુણો સૈયર સમાણીરે, જુદું જીએ નવ ભાખીએ જો. ૧૦
 સુણો સૈયર સમાણીરે, પાપથી તો પાછાં ભાગીએ જો;

સુણો સૈયર સમાણીરે, રવઈ તણાં સુખ માગીએ જો. ૧૧
 સુણો સૈયર સમાણીરે, કહી વાત તે છે કામની જો;
 સુણો સૈયર સમાણીરે, દિક્ષા છે દ્વંદ્વપતરામની જો. ૧૨

ગરબી ૪ થી.

કકો ભણવાની ગરબી.

“ એક ટકાનું પાન મગાવોરે. ” એ રાગ.

આવો અક્ષર આજ આજખાવુંરે;
 ભણી ભાતે હું તમને ભણાવું,
 લાડકડી લાવો લેખણુ ને પાટીરે. ૧
 લખો કકો કમળ, કટારીરે;
 શીખો શીખો શીખામાણુ સારી, લાડકડી. ૨
 લખો ખખખો ખજૂર ખજૂરીરે;
 થાઓ સફળુ શીખવા શુરી, લાડકડી. ૩
 લખો ગગો ગાય ગામ ગોળારે;
 ભણતાં વારે તેતો લોક ભોળા, લાડકડી. ૪
 લખો ઘઘે ઘંટડી ઘંટારે;
 તમે તજો માંડોમાંડી ટંટા, લાડકડી. ૫
 લખો ચચે ચરણા ચોળીરે;
 નવ ભણુ તે નારીઓ ભોળી, લાડકડી. ૬
 લખો છચ્છે છાપડી છાપોરે;
 જાળી લુખ્યાંને ભોજન આપો, લાડકડી. ૭
 લખો જજજે જીવ જંત જોગીરે;
 રહે આજસુ તે થાય રોગી, લાડકડી. ૮

લખો ઝઝઝે ઝાડી ઝાઝરે;	લાડકડી૦	૯
લખવામાં ચીત્ત લગાડો,		
લખો દેદે દોપલા દોપીરે;	લાડકડી૦	૧૦
કંકાસ ન કરશો કોપી.		
લખો ઠઠે ઠીક ઠક ઠહુંરે;	લાડકડી૦	૧૧
થાય માહું ખોલે તેનું માહું,		
લખો ડડું ડમરો ડેવારે;	લાડકડી૦	૧૨
ઘણું ઊંધે તે ખાળકી ઘેલી,		
લખો ઢઢે ઢાંકણી ઢોરાંરે;	લાડકડી૦	૧૩
પડે પાણીમાં તે કેમ રહે કોરાં, ^૧		
લખો જીણા જે અનંતે છે રણમાંરે;	લાડકડી૦	૧૪
ભણે વિદ્યા તેતો બહુ યુણમાં,		
લખો તપે તળાવ તલ તાણુંરે;	લાડકડી૦	૧૫
કરો કંકાસનું મુખ કાણું,		
લખો ધધ્યે થાણું થાળીરે;	લાડકડી૦	૧૬
સમ્રા અક્ષર લખો સંભાળી,		
લખો દેદે દેવ દયા દાતારે;	લાડકડી૦	૧૭
ડાહી દોકરીની માન પામે માતા,		
લખો ધધ્યે ધજા ધર્મ ધારીરે;	લાડકડી૦	૧૮
ન ભણે તેતો ખાળકી નઠારી,		
લખો નન્ને નામ નર નારીરે;	લાડકડી૦	૧૯
શીખી રાખીએ પાઠ સંભારી,		
લખો પપ્પે પાપ પુન્ય પ્રાણીરે;		

^૧ મતલબ કે નઠારાંની સોખન કરે તે સારાં રહી શકે નહીં.

- ઘણી મેઝી ધાંચીની ઘાણી, લાડકડી ૨૦
 લખો ફફે ફૂલ ફળ ફાંદિરે;
 ઘણું બોલીએ નહિ તાણી ધોય, લાડકડી ૨૧
 લખો બખે બાળા બોલ બાધરે;
 શીખો ચાહી ચાહી ચતુરાઈ, લાડકડી ૨૨
 લખો ભજમે ભાવી ભેદ ભારેરે;
 અતિ કષ્ટ થકા કોઈને ઉગારે. લાડકડી ૨૩
 લખો મમ્મે મગ માગ માળીરે;
 ખોટી ટાપટીય મૂકા ટાળી, લાડકડી ૨૪
 લખો વધે વશ યોગ યોગીરે;
 ભલા ભોકો વિદ્યાના ભોગી, લાડકડી ૨૫
 લખો રરે રાજ રાજ રાણીરે;
 જે ન જૂઠું બોલે તે ડાહી જાણી, લાડકડી ૨૬
 લખો લલે લખોટી લાખ લેખારે;
 બળે અંતરમાં હોય જે અદ્દખાં લાડકડી ૨૭
 લખો વળે વખાણુ બહાલ વાણીરે;
 ભણો અંતરમાં ઉત્સાહ આણી, લાડકડી ૨૮
 લખો શયે શરીર શની શાંતીરે;
 ભણુ તેની ભાગી જાય ભાંતિ, લાડકડી ૨૯
 લખો પથે વૃષણુ પટ ભાષારે;
 રાખો અંતરમાં અભિલાષા, લાડકડી ૩૦
 લખો સસ્સે સુધર્મ સગો સાચોરે;
 અંધો ઉલટો કરે તે વાદ કાચો, લાડકડી ૩૧
 લખો હાં હજાર હાથ હાથીરે;

ઘણું લાજ્યે લોકની લજ્યાથી, લાડકડી ૩૨
 લખો બળે નિશાળ કાળ કાળારે;
 શામે દીકરા તો ડાહ્યપણી, લાડકડી ૩૩
 લખો કાલે કામા કાર કાલારે;
 વાંચો પ્રભુના ગુણની પત્રી, લાડકડી ૩૪
 કહ્યો કહ્યો કુમારોકાને કામેરે;
 રૂંટી રીતે તે દસપતરામે, લાડકડી ૩૫

ગરબી ૫ મી.

સાત વારની ગરબી.

“રઘુપતી રામ રૂદેમાં રહેજેર” એ રાગ.

સખી સાતવારનાં નામ સંભારેર, વિતે સુખમાં તે સર્વથી
 સારે. સખી ૦ ટેક.
 રવિવાર સૌ રૂડે ગણુછેર, ભાવે પ્રભુની પ્રારથના ભણુછેર;
 પ્રભુ રોજે તો પાપ હણુ છે, સખી. ૧
 સોમવારે તો સમજણુ લખ્યેર, ભણું ભણુતર ભણુવાને જખ્યેર;
 વાંચી અર્થ વિચારી લખ્યે, સખી. ૨
 વાર મંગળ મંગળકારીર, ન ભણુ તે નાનકડી નકારીર;
 ખડુ બેઠમમાં છુડે ખીચારી, સખી. ૩
 છુધવારે તો બુદ્ધિ મળેછે ર, ભણુવાથી તો બ્રમણુ ટળેછેર;
 બુદ્ધિ વગરનાં દેખી બળેછે, સખી. ૪
 ગુરવારે ગુર જ્ઞાન આપેર, સર્વે મનતણા સંશય કાપેર;
 જ્ઞાન પામીએ ગુરને પ્રતાપે, સખી. ૫
 શુક્રવારે શીખો સત્ય વાણીર, જૂઠું કદીએ ન ખોલીએ જાણીર;

જુડું ખોલે તેતો પાપો પ્રાણી, સખી. ૬
 શનીવારે શરીર શોભાવોરે. શીખી સદ્ગુણુ લાયકી લાવોરે;
 રૂડો અવસર આપ્યો છે આવો, સખી. ૭
 સાતેવાર કહ્યા છે તે સારારે, નથા તેમાં તો કોઈ નહારારે;
 જશે નર્કે નિંદા કરનારા, સખી. ૮
 શિખામણુ દીધી સમજૂને કામેરે, રિધર યદને સુણો શુભ કામેરે;
 દીધી દિલ થકી દહપતરામે, સખી. ૯

ગરવી ૬ ટૂી.

નિશિઆની ગરખી.

“સખી પડવેના પડીઆ પંથ, નાથજી નાખ્યારે.” એ રાગ.
 સખી પડવે તે પડેલો દિન, અંતરે આણોરે,
 બધું ઇશ્વરને આધીન, જગત આ જાણોરે. ૧
 સખી ખીજે ખીજ વાત, સાંભળો શાશીરે,
 જો આ ઉપજાવ્યા જાતજાત, પ્રભૂએ પ્રાણીરે. ૨
 સખી ત્રીજે તું કર તોલ, તેનો વપાશીરે,
 કેવો બળીએ તે સાચું ખોલ, એ અવિનાશીરે. ૩
 સખી ચોથે ચિત્ત વિચાર, તું કર તેનારે,
 કેવો મહિમા અપરમપાર, અકળીત એનારે. ૪
 સખી પાંચમે પ્રભુનો પાડ, માનજો મનમાંરે,
 જેણે જાઝાં બનાવ્યાં આડ, વિધ વિધ વનમાંરે. ૫
 સખી છઠ્ઠે છોકરવાદ, છેકજ છાંડોરે,
 પ્રભૂના ગુણુ આણી યાદ, મનમાં માંડોરે. ૬
 સખી સાતમે સાચો રનેહ, પ્રભૂપદ રાખોરે,

- જેણે દીધો અમુલ્ય આ દેહ, બલપણ બાખોરે. ૭
- સખી આઠમે કહું આમ, સાંભળો સાચુંરે,
ધન, માલ ધરાને, ધામ, કામ છે કાચુંરે. ૮
- સખી નોમે યવાનું નાશ, જગત આ જાણોરે,
એક ઇશ્વરનો વિશ્વાસ, અંતર આણોરે. ૯
- સખી દશમે દશ વિદ્ય, જન સૌ જે છેરે,
સગા સર્વે સંબંધી વિશેષ, આપણા એ છેરે. ૧૦
- સખી અગિઆરશે તો એમ, સમજીને સંપોરે,
કોઇના દેશ કરીએ કેમ, ઉપજે અનંપોરે. ૧૧
- સખી બારશે જે જે બોલ, બોલીએ બાધરે,
તેનો પ્રથમ તપાસીએ તોલ, તેમાં બલાધરે. ૧૨
- સખી ત્રીસશે તેનો તપાસ, કેમ ન કરીએરે,
આપ્યો ઇશ્વરે હુદ્દિ ઉજાસ, સાર સંધરીએરે. ૧૩
- સખી ચૌદશે ચતુરાં ચિત્ત, ચેતી વિચરજોરે,
જેમાં હોય તમારું હિત, કામ તે કરજોરે. ૧૪
- સખી પૂનમે પુન્યને પાપ, ગાંઠે ગણાશેરે,
ઉર એમ સમજજો આપ, તો સુખ થાશેરે. ૧૫
- આવે અંધારીયામાં અમાસ, માસને અંતેરે,
હલપત પ્રભૂનો દાસ, વિનવે અત્યંતેરે. ૧૬

ગરબી ૭ મી.

બાર મહિનાની ગરબી.

“ તજે તમે કેદ કરમ કરવું. ” એ રાગ.

બોસો બારમાસ હવે બાધ, ગણો યુગ ઇશ્વરના ગાદ; બોલો. ટેક.

- ૧ કારતકે વરસનવું કહીએ, રાજ રાજ અંતરમાં રહીએ;
ચિતે સારું સર્વ તણું ચહીએ, બોલો. ૧
- ૨ માગશરે મનમાં તમે રાચો, શિયાળાનો માસ બીજો સાચો;
કાયા ધુળવામાં નથી કાચો, બોલો. ૨
- ૩ પાંચે પ્રજૂને ભજળે પ્રીતે, વળી ચતુરાઈ ધરા ચિતે;
રહો સુખી સર્વે રૂડી રીતે, બોલો. ૩
- ૪ માહે શીખ માની લેજો મનમાં, જરૂર તમે જશ પામશો જનમાં;
તથા સુખ ઊપજશે તનમાં, બોલો. ૪
- ૫ કાગણમાં ફૂલ કુલ્યાં ભાજો, આંબો હવે આજથી ઉન્હાજો;
તમે તાપ છત્રી વડે ટાજો, બોલો. ૫
- ૬ રચેતરે ચેતો તમે ચિતે, નમો પરમેશ્વરને નિત્યે;
કરો પરમાર્થ પૂરી પ્રિતે, બોલો. ૬
- ૭ વૈશાખે વાવલીઆ વાશે, વળી ગાંઝી કેરીઆ વેડાશે;
વટેળીઆ વનમાં દેખાશે, બોલો. ૭
- ૮ જેઠેતો જાંબુડીઓં પાકી, દાડમને દ્રાખમાં શી બાકી;
તેને લોકો લેછે ત્રકિ તાકી, બોલો. ૮
- ૯ અષાઢેતો ચોમાસું આંબું, ગડૂડાટે બ્રહ્માંડ ગરબનબું;
બીછનું લીલું ભોંય બીછબું, બોલો. ૯
- ૧૦ આવજુ તો સૃષ્ટી શોભાવે, મેળામાં મન જવા લલચાવે;
ધણા લોકો ગાડીઓ દોડાવે, બોલો. ૧૦
- ૧૧ ભાદરવો ભલો પેરે ગાજે, છતે નવા છોડ ધણા જાજે;
કર્યા પ્રજૂએ આપણુ કાજે, બોલો. ૧૧
- ૧૨ આસોમાં દશરા દીવાળી, ભલી ભલી સૌ કહેછે ભાળી;
ગાઓ રૂડાં ગીત પાડો તાળી, બોલો. ૧૨

ખારે માસે વર્ષ થયું પૂરું. એમાં નથી કાંઈએ અધૂરું;
ભાસે સુખ દુખથી ભરું ભૂરું, ખોલો. ૧૩
ત્રાંજે વર્ષ માસ અધિક આવે, શાણા તેનું કારણ સમજાવે;
ભકિત ભક્તી દલપતને ભાવે, ખોલો. ૧૪

ગરવી ૮ મી.

જીર્ણના છોડની ગરબી.

“મારું સોનાનું છે ખેડું રે છેલ છખોલા છોગાળા.” એ રાગ.
સખી જો આ સુંદર શોભેરે, ફલવાડીમાં જીર્ણ પૂતી;
જોઈ લોકનાં મન લોભેરે, ફલવાડીમાં જીર્ણ પૂતી. ૧
છે દેખીતીતો છોટીરે, ફલવાડીમાં જીર્ણ પૂતી;
ગુણ ગણતાં તો છે મોટીરે, ફલવાડીમાં જીર્ણ પૂતી. ૨
વડી વસ્તીમાં વખણાઈરે, ફલવાડીમાં જીર્ણ પૂતી;
છે ખાળકી જેવી ખાઈરે, ફલવાડીમાં જીર્ણ પૂતી. ૩
સૌ જન કહે સારી સારીરે, ફલવાડીમાં જીર્ણ પૂતી;
કહિયે કાંઈ દેવ કુમારીરે, ફલવાડીમાં જીર્ણ પૂતી. ૪
વનિતાને લાગે બહારીરે, ફલવાડીમાં જીર્ણ પૂતી;
નથિ ઠાઠ જાણવતી ઠાલોરે, ફલવાડીમાં જીર્ણ પૂતી. ૫
નથિ કહેતું કોઈ નઠારીરે, ફલવાડીમાં જીર્ણ પૂતી;
નિરખી હરખે નરનારીરે, ફલવાડીમાં જીર્ણ પૂતી. ૬
એવી પૂતી જે જન પામેરે, ફલવાડીમાં જીર્ણ પૂતી;
જગમાં તેનો જથ્થો જામેરે, ફલવાડીમાં જીર્ણ પૂતી. ૭
જીર્ણ ઠરજો સુખી સૌ ઠામેરે, ફલવાડીમાં જીર્ણ પૂતી;
દોષી આશિષ દલપતરામેરે, ફલવાડીમાં જીર્ણ પૂતી. ૮

ગરબી ૧ મી.

ખાળકીઓને શીખામણ.

“સાંભળો સાહેલી” એ રાગ.

- હુએ શીખો શીખામણ સારી, સુણો ખાધ ખેનડીયા; ૧
 લેજો અંતરમાં હેતારી, સુણો ખાધ ખેનડીયા.
 સજ્જો શરિરે સુધડાઈ, સુણો ખાઈ ખેનડીયા; ૨
 તજ્જો ગદ્ગલત ગંદાઈ, સુણો ખાધ ખેનડીયા.
 રાખશો નહિ હઠનો હેવા, સુણો ખાધ ખેનડીયા; ૩
 માત તાતની સજ્જો સેવા, સુણો ખાધ ખેનડીયા.
 જજો નહાનપણથીજ નિશાળે, સુણો ખાધ ખેનડીયા; ૪
 તેથી વધશે બુદ્ધિ વિશાળે, સુણો ખાધ ખેનડીયા.
 ભણતર ભણજો ભલિ ભાતે, સુણો ખાધ ખેનડીયા; ૫
 જનમાં વખણાશે જાતે, સુણો ખાધ ખેનડીયા.
 નિત્ય નિત્ય તમે વાંચજો નીતિ, સુણો ખાધ ખેનડીયા; ૬
 પ્રભુ ઉપર રાખજો પ્રીતિ, સુણો ખાધ ખેનડીયા.
 તેથી થશે કલ્યાણ તમારું, સુણો ખાધ ખેનડીયા; ૭
 સંસારમાં હુખ લેશો સારું, સુણો ખાધ ખેનડીયા.
 પર લોકમાં પ્રભુને પ્રતાપે, સુણો ખાધ ખેનડીયા; ૮
 હિતમ પદ પામશે આપે, સુણો ખાધ ખેનડીયા.
 તમે લડશો નહીં લડાઈ, સુણો ખાધ ખેનડીયા; ૯
 તેથી પામશે જગમાં વડાઈ, સુણો ખાધ ખેનડીયા.
 મન ગંભીર રાખજો મોટું, સુણો ખાધ ખેનડીયા; ૧૦
 ખરે અભિમાન જાણજો ખોટું, સુણો ખાધ ખેનડીયા.
 વળિ વિનયનાં શીખજો વેણાં, સુણો ખાધ ખેનડીયા;

મુખ કોઈને ન મારશો મેણાં, મુજો બાઈ બેનડીયો. ૧૧

સમજાશું સમજૂને કામે, સુણો બાઈ બેનડીયો;

દિધિ દીનથી દલપતરામે, સુણો બાઈ બેનડીયો. ૧૨

ગરબી ૧૦ મી.

સારાં નરસાં સંતાનો વિષે.

“આ તન રંગ પતંગ સરીખો જતાં વાર ન લાગેજી” એરાગ.

વિષ તણી છે વિચિત્ર રચના, કળિ ન થકે કવિ કોઈજી;

અવલોકન કરતાં તો અચરજ, જરૂર ઉપજે જોઈજી. ૧

સુપાત્રનાં સંતાન સુપાત્રો, દુનિયામાં મેં દીઠાંજી;

કોમળ કેળે નીપજે કેળાં, મહા મનોહર મીઠાંજી. ૨

કડવી લીંબડાનાં હોય કડવાં—દૂળ એમાં શું કહેવુંજી.

એથી ઉલટું પણ નિપજે છે, રૂઢ્યે સમજી રહેવુંજી. ૩

કુપાત્રની કાયાથી ઉપજે, સુપાત્ર પણ સંતાનોજી;

ઉદાહરણ એનાં આપું છું, મનાય તો તે માનોજી. ૪

ગુલાબનો છે છોડ સકંટક, ફૂલ મૃદુલ* કેમ ફુલ્યાંજી;

જાણું છું જે જન્મજી ધરતાં, ભોળપણથી ભુલ્યાંજી. ૫

સુપાત્રનાં સંતાન કુપાત્રો, કવિજન કહિ દેખાડેજી;

દ્રાખ ખજૂર તણો સુતદાર, જનની બુદ્ધિ ખગાડેજી. ૬

ખારા જળની માછલડી યઈ, મુકતાફળની માતાજી;

જોતાં જોની કાંઈ ન કીમત, પુત્ર થયા પ્રખ્યાતાજી. ૭

વડાઈ પામ્યો છે વડલો પણ, તેને ઉપજ્યા ટેરાજી;

કહો સખી તે કેમ થયા નહીં, બાપ ખરાખર ખેરાજી. ૮

એક બાપનાં બે સંતાનો. એક નરસું એક સારું;
 રનેહ સહિત હું સાંભળ સજની. તે હું હવે ઉચ્ચારું. ૯
 દીપકથી ઉપજેલાં દીસે, કાળજી ને અજવાળું;
 એક ધરવું અંધારું ટાળે, એક કરે ધર કાળું. ૧૦
 એરંડે એરંડી ઉપજે, કેરંડે ઉપજે કેરાં;
 હલકી જાત તારૂં એમ હલકાં, ઘેર ઘેર હોય ધજરાં. ૧૧
 આંખાને લાયક ફળ ઉત્તમ, કેરી જેવાં કહીએ;
 પાણુ ધમ્ધર ધમ્ધાએ ઉપજે, સમજીને તે સહીએ. ૧૨
 સુધારવામાં કસ્ટર ન કરવી, પોતાનાં સંતાનો;
 તેમ કરતાં જો સુધરે નહીં તો, ધમ્ધર ધમ્ધા માનો. ૧૩
 કાંટા તનમાં કરવા ધારત, તો તે કરત કદાપી;
 પાડ ગણા પ્રજુનો જે એણે, ઉત્તમ કાપા આપી. ૧૪
 હીક એના અંતરમાં ઠરીયું, તેમ રચ્યું તે કામે;
 એમ સમજી ઊભાટ મટાડ્યા, દિલથી દલપતરામે. ૧૫

ગરબી ૧૧ મી.

કાતર, ગજ, અને સોયની ગરબી.

“ધન્ય અંખે માતવશીયાં કુંગરમાંયરે જાયગા જોષને” એરાગ;
 સુણુ દરજીડા કાતર ગજ ને સોય તણા યુણુ હું કહું;
 અમરજ ઉપજેજોષ, જગતની રીત, રૂદે સમજી રહું. ટેક.
 તે ત્રણ રહેછે ઘેર તારે, પણ જુદા સ્વભાવ સદા ધારે;
 તેને ટેવપડી જનમ્યાં જ્યારે; સુણુ દરજીડા. ૧
 કાતર કેવી જાડી જાણી, તે પેટ વિષે રાખે પાણી;
 સાજાં, ભાગ્યાં કરવાવાળી, સુણુ દરજીડા. ૨

જે સૂત તણા તંતુદરસે, સજીસંપ સદા રિથર થઈ દરશે;
કાતર તેને જૂરદા કરશે, સુણુ દરજીડા. ૩

હવે ગજના યુણુ કહું છું જે છે, બદ સલાહ કાતરને દેશે;
પછિ પોતે તો અજગો રહેશે, સુણુ દરજીડા. ૪

આ જગમાં જેના યુણુ એવા, કહીએ તેને કપટી કેવા;
એતો બખાડ લેખે ગણિ લેવા, સુણુ દરજીડા. ૫

એણુ જગથી ઉલટું નામ પડું. માટે જગથી ઉલટું કામ કરું;
એને લાયક એ હીક ઠરું, સુણુ દરજીડા. ૬

જગમાં જે જેવા યુણુ ધરશે, તેવું લોક વિશે લાયક ઠરશે;
સજજન તો દરયુણુથી ડરશે, સુણુ દરજીડા. ૭

એવા જનને ઓળખીલધએ, તેને દીલની વાત નહીં દધએ;
દધએ તો અતિદુષ્પિયાં થધએ, સુણુ દરજીડા. ૮

એવાને કોઇ આંગળી આપે, તો કપટ કરી તરતજ કાપે;
માટે અર્થ સરે અજગાં થાપ્યે, સુણુ દરજીડા. ૯

જે સોય ખિચારી સારી છે, તૂટ્યાં સાજાં કરનારી છે;
યુણુવંતી નામે નારી છે, સુણુ દરજીડા. ૧૦

તેવી છે પણ યુણુ દેવાને, સમજવે સંપી રહેવાને;
આવકારજ દેવો એવાને, સુણુ દરજીડા. ૧૧

કુળ એકજ કાતર સોય તણું, પણ કામ જુદું કરનારી ગણું;
યુણુ* વિનાની એક યુણુવાળી ગણું, સુણુ દરજીડા. ૧૨

તેં પણ અંતરમાં અભિલાખી, શિર ઉપર સોય† ધરી રાખી;
ગજ કાતરને નીચાં નાંખી, સુણુ દરજીડા. ૧૩

અણુસમજુ જન વિધાસ કરે, સમજુ તો દિલમાં સમજી ડરે;

* યુણુ—દોરા † દરજી સોયને પાછડીમાં ખોસે છે.

નિજ અર્થ સરે અળગાંજ ધરે, સુણુ દરજીડા. ૧૪
એમ કરીરે ઉપયોગિ કર્યાં, તેથકી નકામાં તે ન હ્યાં;
દલપતરામે દિલમાંહિ ધર્યાં, સુણુ દરજીડા. ૧૫

ગરબી ૧૨ મી.

સારા નરસા જન્મ વિષે.

“મા પાવા તે ગદથી ઉતર્યાં મહાકાળીરે.” એ રાગ.

- જન ભલાએ જૂતળમાંય, ધન્ય જનમ ધરિયા;
જે જુલમી જનો જણાય, એ શિદ અવતરિયા. ૧
- જેણુ કીધાં ફડાં કામ, ધન્ય જનમ ધરિયા;
ન રહ્યું જે નિશ્ચળ નામ, એ શિદ અવતરિયા. ૨
- જેણુ સેવ્યાં મા ને પાપ, ધન્ય જનમ ધરિયા;
જેણુ સૌના લીધાં શાપ, એ શિદ અવતરિયા. ૩
- જેણુ પાળ્યાં માણસ પાંચ, ધન્ય જનમ ધરિયા;
જેણુ દોષે લીધો લાંચ, એ શિદ અવતરિયા. ૪
- જેણુ ધરી ધરમની રીત, ધન્ય જનમ ધરિયા;
જેની પાપ ઉપર ખડુ પ્રીત, એ શિદ અવતરિયા. ૫
- જેણુ સૌને કીધાં સુખ, ધન્ય જનમ ધરિયા;
દુનિઆંને દીધાં દુઃખ, એ શિદ અવતરિયા. ૬
- જેણુ દીપ્તો સદૈવ સુખોધ, ધન્ય જનમ ધરિયા;
જેણુ કર્યો ગરિબપર ક્રોધ, એ શિદ અવતરિયા. ૭
- જેનાં વિધ વિધ થાય વખાણુ, ધન્ય જનમ ધરિયા;
જેણુ પરના લીધા પ્રાણુ, એ શિદ અવતરિયા. ૮
- જેણુ દયાધિ દીધાં દાન, ધન્ય જનમ ધરિયા;
જે નિરલજ ને નાદાન, એ શિદ અવતરિયા. ૯

જે પ્રભ તાણા પ્રતિપાળ, ધન્ય જનમ ધરિયા;	
જે ચોર થયા ચંડાળ, એ શિદ અવતરિયા.	૧૦
સતવાદી શાણુ શેઠ, ધન્ય જનમ ધરિયા;	
જેણે પાપે ભરિયાં પેટ, એ શિદ અવતરિયા.	૧૧
જેની તનમન સારી ટેવ, ધન્ય જનમ ધરિયા;	
ન ભળ્યા દલપતનો દેવ, એ શિદ અવતરિયા.	૧૨

ગરબી ૧૨ મી.

કપાસના છાડની ગરબી.

સૈયર શું કહુંરે, મારે નંદકુંવરથું નેહ.” એ રાજ.	
છોટો છોડ છેરે કહીએ જેનું નામ કપાસ;	
કામ કેવું કરેરે, તેનો કરિએ આજ તપાસ.	૧
ફળ તૈનાં જીએરે, કાલાં ઘેલાં તે કહેવાય;	
પણ પરમારથીરે, દુનિઆમાં કેવાં દેખાય.	૨
પોતે પેટમાંરે, નિશ્ચે રાખે છે નરમાશ;	
મન મૈલું નહીંરે, અંતરમાં અતિશે ઉજળાશ.	૩
કોઇ પ્રકારનોરે, કાયામાં નહિ કોયે લેશ,	
સારી સૌ થકીરે, દોસે કીર્તિ દશ વિદેશ.	૪
સંકટ ખડુ સહીરે, લોકની રાખે છે તે લાજ;	
તોપણ તે કદીરે, પોતે રાખે નહીં પતરાજ.	૫
મોટાઇ નવ મળેરે, છોટો થઇને રહે છે છેક;	
જેડ જડે નહીંરે, એના જેવી જાતજ એક.	૬
વૃક્ષ ખીજાં વડારે, જ્યાં વધિયાં જેનાં અંગ;	
પર ઉપકારમાંરે, રાખે કોઇ ન એવો રંગ.	૭
વસ્ત્રરે થઇરે, કેવી ઢાંકે જનની કાય;	

કાગળ રૂપ થઈરે, જનના સંદેસા લઈ જાય.	૮
પાનાં પોથીઓરે, ગુરૂ થી આપે જનને જ્ઞાન;	
દારી દારડારે, પાશે તરશ્ચાને જળપાન.	૯
કામા ધરી કરેરે, એવાં ઉત્તમ કામ અનેક;	
ગુણ તેના ધણારે, એકથી ચડીઆતો છે એક.	૧૦
મોટો માનીએરે, જેના ગુણ મોટા જગ માંહી;	
ઘ્રોઢ વધી પડ્યારે, એતો અલ્પજ ગણવા આંહી.	૧૧
તનુધર ધન્ય છેરે, જેનો અતિ જગમાં ઉપયોગ;	
ધર્મ રૂપે ધરેરે, આપે સૌ જનને ઉદ્ધોગ.	૧૨
નિયમો નીતિનારે, જગમાં જેહ વડે સચવાય;	
શોભા સર્વનીરે, દુનિઆમાં જેથી દેખાય.	૧૩
ગુચ્છ ગુલાબનારે, મનમાં લાવે વ્યર્થ ગુમાન;	
જો આ જગતમાંરે, શોભે કોણ કપાસ સમાન.	૧૪
ખીજ ખધા વિનારે, ખડુ દિન ચલાવતાં ચલવાય;	
પણ જેના વિનારે, રજની દિન પણ નવ રહેવાય.	૧૫
શદ રૂપે થઈરે, સાગરમાં સંચારે વહાણ;	
કેટલાં હું કહુંરે, એના કૃત્યનાં વિવિધ વખાણ.	૧૬
જનમી જગતમાંરે, કરશે એવાં ઉત્તમ કામ;	
તેને તો સદારે, દેશે આશિષ દલપતરામ.	

મરવી ૧૪ મી.

પરોપકારી વાદળી વિષે.

“વેગળો રહે વરણાગીયા.” એ રાગ.

હારે આવ વહાલી વિવેકી વાદળી, હારે તુંતો મર્મના મંત્રનો
માદળી છરે. વહાલી૦ ટેક.

- હાંરે મુંડી સાંચે તુંતો આઠ માસમાં;
 હાંરે એતો છાતી રાખેછે આકાશમાં શરે. વહાલીં ૧
- હાંરે વેળા વાવરવાની એક આવશે;
 હાંરે એવું ડહાપણ તું દીલમાં લાવશે શરે. વહાલીં ૨
- હાંરે વેળા આવે એવી જે વારમાં;
 હાંરે દીન રાખે ઉદાર માસ ચારમાં શરે. વહાલીં ૩
- હાંરે એક દહાડે એકદમ નથી આપતી;
 હાંરે રહે આપવાનો અનુમાન માપતી શરે. વહાલીં ૪
- હાંરે કરકસર એવી તું ક્યાં ભણી;
 હાંરે યુશુવંતી તે ગૂણથી તને ગણીશરે. વહાલીં ૫
- હાંરે તારા જેવા પ્રધાન જોઈએ રાયને;
 હાંરે જોઈએ એવી અધાગના બધાયને શરે. વહાલીં ૬
- હાંરે નથી સૂમની સમાન ડાટી રાખતી;
 હાંરે કાંઈ નકામું નથી કાઢી નાખતી શરે. વહાલીં ૭
- હાંરે આપતાં તું અભિમાન નથી આણતી;
 હાંરે જોઈ તને નમ્રતાનો યુગ જાણતી શરે. વહાલીં ૮
- હાંરે મુંડી સત્ય માર્ગે તેં મેળવી;
 હાંરે કહ્યે કેવી રીતે તેં કેળવી શરે. વહાલીં ૯
- હાંરે શિખે તારી શીખામણ સુંદરી;
 હાંરે તેતો હાંથીઆર ને ગણાય હુન્નરી શરે. વહાલીં ૧૦
- હાંરે ધન્ય ધન્ય તારી ચતુરાઈને;
 હાંરે ભલે પામી પ્રસિદ્ધ વડાઈને શરે. વહાલીં ૧૧
- હાંરે જળ સાચવ્યાની રીત તારી જોઈને;
 હાંરે મળે સારી શીખામણ કોઈને શરે. વહાલીં ૧૨

હારે વારે વારે વખાણું તારા કામને;
હારે દીલ ભાવી તું દલપતરામને હરે. વહાલી ૧૩

ગરબી ૧૫ મી.

પરોપકારી બાઈ રૂપી વાદળીની ગરબી.

“શીવજી શેરીવારે.” એ રાગ.

- દયાથી દેછે જીવનદાન, વહાલી વાદળીરે;
કંઈ તે નિજ જીવન કુરબાન, વહાલી વાદળીરે. ૧
- ભલે તું પાત્રી ઉંચો અધિકાર, વહાલી વાદળીરે;
અખિલ જગપર તારો ઉપકાર, વહાલી વાદળીરે. ૨
- થઈ તું સૌની માત સમાન, વહાલી વાદળીરે;
કરાવે તું સૌને પયપાન, વહાલી વાદળીરે. ૩
- જગતમાં જો તુજ તન ન જણાય, વહાલી વાદળીરે;
અખિલ જગ આકુળ બાકૂળ થાય, વહાલી વાદળીરે. ૪
- શશિ સૂરજ તુજથી શરમાય, વહાલી વાદળીરે;
માટે તુજ એથે સંતાય, વહાલી વાદળીરે. ૫
- દોઢ તુજ પાસેથી લેઈ દાન, વહાલી વાદળીરે;
કરે કંઈ દાન મેગવવા માન, વહાલી વાદળીરે. ૬
- કદી તુજ પાસેથી ન પમાય, વહાલી વાદળીરે;
સરૌવર સરિતા પાણુ સૂકાય, વહાલી વાદળીરે. ૭
- વને છે વનસ્પતિનો વાસ, વહાલી વાદળીરે;
જિવન તે જાયે તારી પાસ, વહાલી વાદળીરે. ૮
- તપી પરવત પામે પરિતાપ, વહાલી વાદળીરે;
કરે તેને તું શીતળ આપ, વહાલી વાદળીરે. ૯
- કરૂં જ્યાં દૃષ્ટી ત્યાં તુજ કામ, વહાલી વાદળીરે;

નથી તેં રાખ્યો ડાલો ડામ, વહાલી વાદળીરે.	૧૦
કહું તે ધન્ય જગત કરતાર, વહાલી વાદળીરે;	
ભલે આપ્યો તુજને અવતાર, વહાલી વાદળીરે.	૧૧
દિસે જે અનકનો આધાર, વહાલી વાદળીરે;	
સદા તે જીવો જન સરદાર, વહાલી વાદળીરે.	૧૨
દિસે નહાની પાણુ મોટું દીલ, વહાલી વાદળીરે;	
સમાયું તેમાં ઘણું સલીલ,† વહાલી વાદળીરે.	૧૩
સદા નિશ્ચળ રહેજો તુજ નામ, વહાલી વાદળીરે;	
દિલે એમ ઇચ્છે દલપતરામ, વહાલી વાદળીરે.	૧૪

ગરબી ૧૬ મી.

વિવેકી વડવાઈ વિષે.

“હરિ દૂધ પિયો, ને મને જાણો.” એ રાગ.

તું વડી વિવેકી વડવાઈ, ગુણ કહું છું તારા હું ગાઈ,
 તું સજ્જનને પણ શીખામણ દેનાર; તું વડી વિવેકી વડવાઈ. ૧
 તેં ઉત્તમ કુળ અવતાર ધર્યો, તે સદ્ગુણથી ભવ સફળ કર્યો;
 તું શાણી છે, એમ સૌ જાણે સંસાર, તું વડી વિવેકી. ૨
 મૃત્યુપર સાસરીયું પામી, જ્યાં મૂળ ઊંડાં કરીને જામી;
 વળિ વિશ્વપતિએ વિસ્તાર્યો વિસ્તાર, તું વડી વિવેકી. ૩
 તારા વૃદ્ધ પિતાને દુઃખ પડ્યું, મૂળ ઊંડું હતું તે ઉખડ્યું;
 ત્યારે તેં તેને આપ્યો સારો આધાર, તું વડી વિવેકી. ૪
 તેં નામ પિતાનું અમર કર્યું, અમૃત તુજ પાસ અખંડ ભર્યું;
 તું કુળમાં ખામી લાવી નહીં લગાર, તું વડી વિવેકી. ૫
 આશ્રય પણ પક્ષીને આપ્યો, જાણે થંભધરમનો તેં થાપ્યો;

† સલીલ = પાણી.

તેં ગિતમાં ચોખો એજ ધર્યો વિચાર, તું વડી વિવેકી ૬
 સાસરીયું પણ તેં શોભાવ્યું, આશ્રય પામ્યું જે કોઈ આપ્યું;
 તને ભાળી જગમાં ભજાઈનો ભંડાર, તું વડી વિવેકી ૭
 કદી કયો કોઈને નવ માર્યો, તપતો આપો તેને ધર્યો;
 હરઘડીએ આપું સામાશી હજાર, તું વડી વિવેકી ૮
 તેં નમ્રપણું ધરથી રાખ્યું, તેં ઉદ્ધતપણું કાઢી નાંખ્યું;
 તેથી ઉત્તમ આપો તું પામી અધિકાર, તું વડી વિવેકી ૯
 તને જગમાં સૈ જન જાણે છે, વિદ્વાન વિશેષ વખાણે છે;
 તને સારી ગણુશે સૃષ્ટી સરજનહાર, તું વડી વિવેકી ૧૦
 તને જે કોઈએ કટી દીધી, તેં પંડ અખંડ ક્ષમા કીધી;
 તેં દુખ નહીં ધરતાં દિલ રાખ્યું ઉદાર, તું વડી વિવેકી ૧૧
 સૌ સજ્જનતુજ યુગુ જાણે છે, વળિ વિવિધ પ્રકાર વખાણે છે;
 યુગુવંતી તારા યુગુ શું ગણે ગમાર, તું વડી વિવેકી ૧૨
 છે કંઈક કપુત ઘણા એવા, નથી સજ્જતા માત પોતા સેવા;
 વળી નામ પિતાનું ખોળે જળ મોઝાર, તું વડી વિવેકી ૧૩
 તું સ્થિર ઠરજો ખડુ આ ઠામે, દીધી આશીષ દલપતરામે;
 તારો અધિક ભણો છે, અમ ઉપર આભાર, તું વડી વિવેકી ૧૪

ગરબી ૧૭ મી.

શેલડીની ગરબી.

“કર પ્રભુ સંગાથે દઢ પ્રીતડીરે.” એ રાગ.

હજુ શેલડી તું શાણી ઘણીરે,

કરે છે તું યુવત ઉપકાર, ઉપકારી તું સાચી શેલડીરે;

નથી પૂલ કરીને પૂલતીરે;

તારા ચિત્તના ચોખા વિચાર.

ઉપકારી ૧

નથી દુનિઆને ફળ દેખાડતીરે;	
ઉઝાં લટકાવી આકાશ,	ઉપકારી૦
તારાં ફળ ગોળ, સાકર, ખાંડ છેરે;	
પણ દેખે ન કોઈ તુજ પાસ.	ઉપકારી૦ ૨
દાન આપી કહી દેખાડુંરે;	
તેતો કીરતિ દાન કહેવાય,	ઉપકારી૦
પ્રજા પ્રિતે જરૂર દાન જે કરેરે;	
તે તો કોઈથી ન જાણ્યું જાય.	ઉપકારી૦ ૩
જૂન કરીને જે ફળ દાન દેરે;	
દળીઆ છોતરાં તે માંહી,	ઉપકારી૦
તારી પેઠે ગુપતદાન જે કરેરે;	
તેમાં કસ્તર ન મળે કાંઈ.	ઉપકારી૦ ૪
નથી જુગ્મ મોટાઈ દેખાડતીરે;	
દીસે દુરખળ તારે દેહ,	ઉપકારી૦
નથી કાંટા કાયામાં રાખતીરે;	
તેથી પામી તું સૌનો સ્નેહ.	ઉપકારી૦ ૫
મોટા મોટા તરમાં નથી માલતીરે;	
સદા વશી એરંડા સાથ,	ઉપકારી૦
પણ નીચો સ્વભાવ લીધો નહીંરે;	
એમ હૈકું રાખ્યું તેં હાથ.	ઉપકારી૦ ૬
ક્યાંથી પામી સરસપણું પંડમાંરે;	
જેતાં અચરજ જેવું જણાય,	ઉપકારી૦
કેરી કેળાં આદીક ફળ જે કહુંરે;	
તારા ફળની તુલ્ય ન ગણાય.	ઉપકારી૦ ૭

મળી સૌની વધારે મીઠતારે,	
એનું એણું મેળાપી અંગ;	ઉપકારી૦
જીવ મેળવી લે જ્યાં જાય ત્યાં રે;	
સૌને સારે લાગે તેના સંગ;	ઉપકારી૦ ૮
કોઈ ગરીબ ગુપતદાન તો કરેરે,	
કરે મોટા તો પામવા માન;	ઉપકારી૦
જેમ વરસાદ જળનું દાન દે રે,	
ગાજે જાયે ચઢી આશમાન;	ઉપકારી૦ ૯
જે કોઈ જગત વિષે જન્મ પામીનેરે,	
કરે પર ઉપકારી કામ;	ઉપકારી૦
એવા એવાને અંતઃકરંજીયીરે,	
દે છે આશીષ હલપતરામ;	ઉપકારી૦ ૧૦

ગરબી ૧૮ મી.

કેળ વિષે.

“હું વારી જાઉં ઉભાં રહોને અલખેલી” એ રાગ.	
રસીલી કેળ રૂડી તુંતો ઠકરાણી;	
હું વારી જાઉં વાણીએ શું કહું વખાણી. રસીલી૦ ટેક.	
ખોરડીને ધોરડી તો કામ કામ દીસે;	
હાંરે જેને કાંટે વિંધાય ખડુ પ્રાણી.	રસીલી૦ ૧
લોમડીને કોણ ખાગ લાયક ગણે છે;	
હાંરે જેની કડવી જાત કહેવાણી.	રસીલી૦ ૨
વરખડીને કોણ ખાગમાં વાવે;	
હાંરે તારા જેવી જરૂરની જાણી.	રસીલી૦ ૩
જાયવેલ તો ખડુ ધૂલડે ધૂલે;	

હાંરે પણ ભૂખ્યાને પાય નહીં પાણી.	રસીલી૦ ૪
કાળજીં પણ ખડું કોમળ તારું;	
હાંરે તારી એજ ઉંચી જાતની એધાણી.	રસીલી૦ ૫
નિર્મેળ નૌતમ નાજીક નારી;	
હાંરે તારી પંડિતોએ ઉપમા પ્રમાણી.	રસીલી૦ ૬
જગ અજનારે તુજને સરજ;	
હાંરે એતો અપીચિ ઉછાપણુ આણી.	રસીલી૦ ૭
મીઠાં મીઠાં ફળ દેનારી;	
હાંરે તુંતો માનવિયો મધ્ય મનાણી.	રસીલી૦ ૮
ફૂલ્યા વિના તું તો ફળ દે છે;	
હાંરે તુંતો એવી ઉદાર ઇંદ્રાણી.	રસીલી૦ ૯
ફૂલ્યાં ફૂલીને જે દાન દે છે;	
હાંરે તેતું ધર્મે કરમ ધૂળધાણી.	રસીલી૦ ૧૦
ફૂલે અધિક પણ ફળ નવ આપે;	
હાંરે સ્ત્રીની ફેગટ જાત ફૂટાણી.	રસીલી૦ ૧૧
દલપતરામ કહે યુલુ દેખી;	
હાંરે તારી લાયકી લેખમાં લખાણી.	રસીલી૦ ૧૨

ગરવી ૧૯ મી.

આરશીની ગરબી.

“કર પ્રભુ સંગાયે દદ પ્રીતડીરે.” એ રાગ.

અરે આરશી જે તને આજખીરે;
તું તો શુભ યુજીવંતી ગણાય, સત્યવાદી તું સાચી આરશીરે.ટેકા
તારા આગળ આવી જે ઉલ્લું રહેરે;
જેવું હોય તે તેવું જણાય.

સાત્ય૦ ૩

તું તો ગુણ દ્રાવ હોય તે દખાડતીરે;	સત્ય૦
જેવી સાચે સાચી કહે બાત.	
બલે હોય તે પોતાનું કે પારકુંરે;	સત્ય૦ ૨
તારે પડે નહીં પક્ષપાત.	
હોય સંક કે રાજ બલે રહોરે;	સત્ય૦
કોઇનો શરમાવી ન શરમાય.	
ખીક દખાડતાં તું ખીન્હે નહીંરે;	સત્ય૦ ૩
લાંચ આપવાથી ન લલચાય.	
રાગ દ્રેષ તું લેશ નથી રાખતીરે;	સત્ય૦
માટે રાખે રૂઢ કોણ રીધ.	
તું તો નકટાને નકટું કહેરે;	સત્ય૦ ૪
જાણુ તે પણ પોતાનો દ્રાવ.	
કુંઠ પાછળ તું ખડખડતી નથીરે;	સત્ય૦
સાચે સાચું કહે યુષ્મા યુખ.	
તારું દીલ સ્વચ્છ દેખતાં દેખાય છેરે,	સત્ય૦ ૫
તેથી હિલમાં ન ધરે કોઇ દુઃખ.	
તારી આગળ આવીને જે ઉણું રહેરે;	સત્ય૦
સાચું તેનેજ તું કહેનાર.	
નથી ખીજા વિષે તું કંઈ બોલતીરે;	સત્ય૦ ૬
એવા નિયમ ધર્મે તે નિરધાર.	
તારી સત્યતાને સૌ અહાયછેરે,	સત્ય૦
હાંથે હાંથે ગ્રાસ તને હાય.	
નાનાં મોઢાં અને સંક સપનેરે,	સત્ય૦ ૭
ફેરને ગમે છે તારે સાથ.	

તારા સત્ય ઉપર કોપ જે કરે,	
તેને લોક કરે ધિક્કાર.	સત્ય૦
તેને માટે મુરખ ગણે માનવી,	
પક્ષ તારો તાણે નરનાર.	સત્ય૦ ૮
વાંક તેનો ગણાય આ વિશ્વમાં;	
કોઈ તારો વદે નહીં વાંક.	સત્ય૦
દુનિયા સાચી કરી સંસારમાં;	
એતો અચળ ખરેખરો આંક.	સત્ય૦ ૯
શુદ્ધ હૃદયી સાચું જે કહે;	
રાખી નિરમળ મન તુજ તુલ્ય.	સત્ય૦
તેને રીઝે તેનો કર્તો ધણી;	
એવી યજ્ઞ સત્યતાનો અમુલ્ય.	સત્ય૦ ૧૦
કવિ કોવિદ વિચારીને કહે,	
તારો સત્યતાને સાખાશ.	સત્ય૦
કૃપા કરે કૃપાળુ નાથજી,	
આપેયજી એવો અવિનાશ.	સત્ય૦ ૧૧
વારેવારે પ્રભૂજીને વિનવી,	
વળી પ્રેમે કરીને પ્રજ્ઞામ.	સત્ય૦
તારી તુલ્ય સદ્ગુણ સત્યતા તણી;	
માગે દિન દિન દલપતરામ,	સત્ય૦ ૧૨

ગરબી ૨૦ મી.

નકારાં ગીત ન ગાવા વિષે.

“મારે સોનાનું છે ખેડું, છેલ છપીલા છોમાળા” એ રાગ.
જેનિ અંકર અર્થ નકારો, ગીત નકારાં નવ ગાઈએ;

સુણિ સુણિને સત્ય વિચારે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ. ૧
 જેમાં નહિ નીતિના સ્વાદરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ;
 આધએ તેતો ખકવાદરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ. ૨
 શિદ્ધ મૂખ દુખવોએ ઠાણરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ;
 વિપરીત મતીને તે વહાણરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ. ૩
 એવાં શીખવે ગીત સુતાનેરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ;
 ધિક તેવાં માત પિતાનેરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ. ૪
 સારા જન તો શરમાયરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ;
 એતો સુણતાં ઉઠી જાયરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ. ૫
 એતો માત પિતાનો વાંકરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ;
 એતો જાણો આડો આંકરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ. ૬
 જે સૌનું સાડું ધારેરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ;
 નવ રાખો આલ નઠારોરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ. ૭
 જેમાં હોય ધંધરનું નામરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ;
 ધણુ અનીતિ કામો કામો કામરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ. ૮
 એધિ ઉપજે અસર નઠારોરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ;
 ચિત ધરજો ચતુર વિચારોરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ. ૯
 નીતિથી ઉલટું જેહ રે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ;
 ધંધરને ન ગમે એહરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ. ૧૦
 સુધરે નહિ અંતઃકરણરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ;
 આવે નહીં સદ્ આચરણરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ. ૧૧
 કહો તે ગાધએ શે કામરે? ગીત નઠારાં નવ ગાધએ;
 દાખે છે કલપતરામરે, ગીત નઠારાં નવ ગાધએ. ૧૨

ગરબી ૨૧ મી.

મીઠા બોલી મેના વિષે.

“મોહનરે મોહી તારે લટકે.” એ રાગ.

મેંનારે મીઠી તારી વાણી, મીઠી તારી વાણી, માનવીએ પ્રમાણી.
 જાતતારી જોતાં જનથી છે જુદી, પણ તું પામી મોટું માન; મીઠી.
 હોય પક્કા પુરા પડીત તે પણ, કહેણુ ધરે તારાં કાન. મીઠી. ૧
 ભાગ્ય ભણું તેથી તું થઈ ભણેલી, નહીં તો તું રખડત રાન; મીઠી.
 વણુ ભણેલી ઘણી વનમાં વસે છે, કોઈ ન ગણુ યુણવાન. મીઠી. ૨
 ભણુતરમાં ભણો લાભ મેં ભાળ્યો, આ જોઈ તુજ અધિકાર; મીઠી.
 શોભીતું પીંજર વસવાને સોંપ્યું, ઉત્તમ આપે અહાર. મીઠી. ૩
 ચાકરી તારી કરે જન ચાકર, પાણી લાવી તને પાક; મીઠી.
 એવડે માલ છે તુજમાં શો મોટો, ક્રમ તો કાંઈ ન થાય. મીઠી. ૪
 મધુરભાષણ કરવા શીખી મુખથી, એ યુણુ તુજમાં છે એક; મીઠી.
 સૌ સ્મયે રનેહ તેથી યાય તારે, આપે છે માન અનેક. મીઠી. ૫
 પૂરાં વખાણુ આ પુરમાં તું પામી, હૈડાં તેં સૌનાં હરેલ; મીઠી.
 વસ્તી બધીને તેં વથ કરી લીધી, ક્રમણુ જેમ કરેલ; મીઠી. ૬
 દેશ વિદેશમાં વાત વંચાઈ, યુણુ ગણાયા ગામો ગામ; મીઠી.
 તન તું જીજ્ઞાસુ તોપણુ અહિં તારું, નહિ વિસારે કોઈ નામ. મીઠી. ૭
 સદ્ યુણુ પામીને કુળ તેં શોભાવ્યું, જન વખાણુ તારી જાત; મીઠી.
 ધન્ય તારો અવતાર ધરામાં, ધન્ય તારાં માત તાત મીર. ૮
 રૂપ તારું અતિશે નથી રૂકું, નયિ તેં સખ્યા શણગાર; મીઠી.
 પણ તેં પૂરે સૌને મોહ પમાડ્યો, અચરજ એતો અપાર, મીઠી. ૯
 નાનાં મોટાં જન નરે નિહાળે, શો એવો તુજમાં છે સાર; મીઠી.
 દિલગીર હોય તેની દિલગીરી રૂ, ઉચરે જ્યાં તું ઉચ્ચાર મીઠી. ૧૦

ખાડેન ખરાખર જન તને જાણે, મન હરખે જોઈ મુખ; મીઠી.
હાકેમ પણ તને હેતે જોલાવે, સાંભળી રવર પામે સુખ. મીઠી. ૧૧
ભાઈ બલો જોણે તુજને ભણાવી, આપ્યો ઉત્તમ ગુણ આમ; મીઠી.
અંતર શુદ્ધથી આશિષ તુજને, દે નિત્ય દલપતરામ મીઠી. ૧૨

ગરબી ૨૨ મી.

હાથીણીની ગરબી.

‘ઓ પાંસલડી વેરણુ ચૈ લાગી તું વૃજની નારને.’ એ રાગ.
હો હાથીણી, જાણી મેં તુજને તું ઊત્તમ જાતની;
શુણુ શુભ કુળની, વળી વિશેષે વિગત કહું તે વાતની; દેક.
તું સીધે પંથ સીધાવે છે, કૂતરીઓ ભસવા આવે છે;
પણુ તું મનમાં ક્યાં લાવે છે; હો હાથીણી. ૧
તે ખડુ ભચી ભચીને થાકે છે, તું સામે ઉત્તર ક્યાં દેછે!
ધન્ય ધન્ય તને લોકો કહે છે, હો હાથીણી. ૨
ખળ તો ખડુ તનમાં તારે છે, તને માવત અંકુશ મારે છે;
તું સહન કરી વિસારે છે; હો હાથીણી. ૩
ભલી છે તારી ગંભીરાઈ, તું બકવા નથી કરતી ખાઈ;
તારી કીર્તિ કવિ લોકે ગાઈ; હો હાથીણી. ૪
તું નિશાળમાં નથી પાઠ ભણી, પણુ નીતિ છે તુજ માંહિ ધણી;
તું પુત્રી જાત સજાત તણી, હો હાથીણી. ૫
તારા ગવાય ગુણુ ગામે ગામે, તું સુખિ રહેજે કામે કામે;
દિધી એ આશીષ દલપતરામે, હો હાથીણી. ૬

ગરબી ૨૩ મી.

નેતરની નમ્રતા વિષે.

“સાઈ સાઈ રે સુરત શેહેર, મુંબઈ અલખેલી.” એ રાગ.

તારા નમ્રપણાને ધન્ય, નેતર નમનારી,
 રૂઠું માણસ ઇચ્છે મન, તે ચલગત તારી; ટેક
 વહેતી નદીના નીર વચ્ચે તું, વસે છે કરીને વાસરે;
 પણ પાણીના પૂર તણા તું, તન નથિ ધરતી ત્રાસ. નેતર. ૧
 જ્યારે જળતું જોર વધેને, ઘણા કરે ધુધનાટરે;
 મોટા તરૂંનાં મૂળ ઉખાડે, તને ન ઊર ઉચાટ. નેતર. ૨
 જોર જણાય ઘણું જે વારે, જળમાં તું નંમિ જાયરે;
 તેનું જોર ઘટે ત્યારે તું, આપે જીભી થાય. નેતર. ૩
 પાતળી સરખી તું પડે પણ, નમ્રપણું ધરનારરે;
 જળમાં તું સુખથી જીવે છે, એ ગુણને આધાર; નેતર. ૪
 સુખ વિચારી સમજ ચાલે, જે સુખ તે આ લોકરે;
 ઉદ્ધતપણું અખંડ ન છોડે, કાંસામાં પડે ફેક, નેતર. ૫
 મૂળ ગયાં મોટા તરૂંવરનાં, નાની તું નિશ્ચિતરે;
 મોટી યુદ્ધિ તુજમાં માનું રૂડી તારી રીત. નેતર. ૬
 નમ્રપણું રાખે નિશ્ચે તો, વેરીમાં કદે વાસરે;
 અંતરમાં કદિએ નવ ઉપજે, તેને તલપૂર ત્રાસ. નેતર. ૭
 તાડ અને વડ તારી પેટે, નમ્યા નહીં જો નામરે;
 દેશવયો નદીએ તો દીધો, કાલો કીધો કામ. નેતર. ૮
 પવન તને નવ તોડી પાડે, સજોર થઇ સર્વત્રરે;
 તેથી તુજને કરીને રાખે, છલપતિ ચીરછત્ર. નેતર. ૯
 સારા જનના ઘરમાં શોભે, ઠરિ તું કામો કામરે;
 નિરખી તુજને નેત્ર ઠરે છે, ધન્ય તુજ નેતર નામ; નેતર. ૧૦
 જો ફળ ફલ તો તું નથિ દેતી, દીસે દુર્બળ દેહરે;
 પણ તું નમ્રપણથી પામી, સર્વે જનનો રનેહ. નેતર. ૧૧

નમ્રપાશું રામે નરનારી, એ સુખ પામે આમરે;
આ શીખામણુ સમજી લેજો, દીલમાં દલપતરામ. નેતર. ૧૨

ગરબી ૨૪ મી.

કામઠીની ગરબી.

“જૂલાણુ તમે જૂલાવ્યા કયમ જૂલ્યારે જૂલાણુ.” એ રાગ.

†શરધરાણી તું વિષ વિષે વખણાધરે, શરધરાણી;
તું કમાન નામે કુશળપણુ કહેવાધ; શાણી શરધરાણી. ૧
સારા વંશ થકી તું ઉપજી સારીરે, શરધરાણી;
વળિ શુભ શિક્ષકથી *સદ્યુણુ સીધો ધારી; શાણી. ૨
તોરનો સાથે લગ્ન થયું છે તારે, શરધરાણી;
તે જુગતે જુગતું જોડું શાણું સાડું; શાણી. ૩
નમી નમીને તેં નરને વશ કીધારે, શરધરાણી;
તુજ સદ્યુણુ વડે ચલાવ્યો તેને સીધો; શાણી ૪
આધીને હિંમત એને ઉરકેયોરે, શરધરાણી;
તેં પ્રવાસ કરવા પ્રીત કરીને પ્રેયો; શાણી. ૫
જઘને તેણે તો ત્યાં જથ વિસ્તાર્યોરે, શરધરાણી;
નિજ શેઠ તણા શત્રુને રણુ સંહાર્યો; શાણી. ૬
ઉત્તમ પરાક્રમી કહેવાયો આપેરે, શરધરાણી;
પણુ તે તો તારા સદ્યુણુ તણે પ્રતાપે; શાણી. ૭
જો તેને તેં હિંમત હોત ન આપીરે, શરધરાણી;
નર તો તે એવું કામ ન કરત કદાપી; શાણી. ૮
જગમાં તુજને હિંમતવાળી જાણીરે, શરધરાણી;

† શરધરાણી કામઠી. * કામઠીની દારી.

હું ખરેખરી તો તને કહું ક્ષમાણી; શાણી. ૯
 સૌ સુંદરીઓ બોધ સમજશે તારોરે, શરધરણી;
 તો સર્વ પ્રકારે થાશે દેશ સુધારો; શાણી. ૧૦
 વધુ સુધારો વનિતાઓમાં બ્યાપેરે, શરધરણી;
 તો હસ્કેરીને નરને હિંમત આપે; શાણી. ૧૧
 દલપતરામે દિલમાં એમ વિચારુંરે, શરધરણી;
 તે માટે આવું વખાણ કીધું તારું; શાણી. ૧૨

ગરબી ૨૬ મી.

સોનાની અરજી.

“સારું સારું સૂરત શેકેર મુંબઈ અલબેલી. એ રાગ.
 સોને જાણી-સૃષ્ટા પાસ, અરજી ઉચ્ચારી;
 ઓ સુણિયે શ્રી અવિનાશ, આ અરજી મારી! ટેક.
 શેઠ સદનમાં મહોરો રૂપે, રહું છું દિનને રાતરે;
 મિજલસમાં અપમાન મળ્યું મને, સુણો વિતકની વાત. અરજી. ૧
 પેટીમાં મને પૂરી મુક્યું, પુણ્ય ગણમાં યુગવાનરે;
 મુજથી મોટું પુણ્ય પામ્યાં, ભરી સભામાં માન. અરજી. ૨
 મુજ તનમાં જો સુગંધ સરજો, તો ફરિ તેમ ન થાયરે!
 પુણ્ય પ્રમાણે માન હું પામું, મુજ મન-શોક સમાય. અરજી. ૩
 દેવે તેને ઉત્તર દીધો, સુણ સોના તજી શોકરે;
 પરચાણ દેખી દેશ ધરે તે, ફળેલી પામે ફેક. અરજી. ૪
 અકેક યુગ ઉપયોગી દધને, સરજી વસ્તુ સર્વરે;
 જેથી યુગ બીજનો જોધને, તજે પોતાનો ગર્વ. અરજી. ૫
 હલકામાં પણ હોય યુગ મોટો, જેથી જન ચિત ચહાયરે;
 એકજને યુગ અનેક હઉંતો, બીજી નકામી થાય. અરજી. ૬

મોતી મોઘા મુલતાણાં પણ, માંહી નહિ મીઠાશરે;
 જુવાર તો જનને જીવાડે, દુકાળમાં દધ આપ. અરજી ૭
 માટે મનની મેલ અદેખાઈ, સોના સજ સંતોષરે;
 તારા ગુણથી તું રાજી રહે, દધના ન કોઈને દાષ. અરજી ૮
 કુંભારનું કોઈ કરવા જેસે, કામ વગે વિદ્વાનરે;
 કદી ખરાબર કરી શકે નહિ, ઉલટું લે અપમાન. અરજી ૯
 વધાર્યે સીતે તે કરો બાણે, જે છે જેનું કામરે;
 દેખી અદેખા દીલમાં દાઝે, કહે દિજ દલપતરામ. અરજી ૧૦

ગરબી રઢ મી.

ઉત્તમ એક ગુણ તો મેળવવોજ જોઈએ તે વિષે.

“ઓધવજી સદેશી કહેજો શામને” એ રાગ.

પોપટજી ખેડા સોનાને પાંજરે,
 રાજા રાણી જોઈ જોઈ રાજી થાય જો;
 ચાકર રાજ કરે પોપટની ચાકરી;
 જુઓજી પોપટ ક્યાંઈ ન રળવા જાયજો. પોપટ ૧
 એકજ ઉત્તમ ગુણ આપ્યો છે દાંધરે,
 મુખથી ઉચરે મધુરાં વચન અમૂલ્યજો;
 જગત વિષે જો જોઈએ પક્ષી જાતમાં,
 તપાસતાં મળે કોઈક તેની તુલ્યજો. પોપટ ૨
 એકજ ગુણ પણ આ જગમાં એવો બલો,
 વિશેષ સૌથી વિધ વિષે વખણાયજો;
 જય જામે તેનો સઘળા સંસારમાં,
 ચતુર જનો સૌ ચિતમાં તેને ચહાયજો. પોપટ ૩
 મોતી તો આજુપણમાં શામે બલાં,

- માણસમાં તે તેથી પામ્યાં માનજો;
 આંખો પણ રસ આપે એક પ્રકારનો,
 તે ગુણથી તે ગણાય છે ગુણવાનજો. પાપટ. ૪
- સુગંધનો ગુણ સરસ ગુલાબ વિશે વસે,
 ભક્ષ કર્યાથી ભાગે નહિ જન બ્રૂખજો;
 અદ્વીજી તો આવે એસડ ઉપયોગમાં,
 દેહ તણું તે દૂર કરે છે દુઃખજો. પાપટ. ૫
- સોમલ પણ સંહારે રાગ શરીરનો,
 તદ્દખીરથી તેનો કરતાં ઉપયોગજો;
 ધોડું તો ધણી મજલ કરે દિન એકમાં,
 જગણાય ઉત્તમ જનને વાહન જોગજો. પાપટ. ૬
- હૃમ તણી વીંટી શાભાવે હાથને,
 શાભાવે નહિ એવું સોનું શરજો;
 એખણ તો લખવું હોય તે આપે લખી,
 પામી તે એકજ ગુણ ઉત્તમ પેરજો. પાપટ. ૭
- મેળવે એક ઉત્તમ ગુણ તો માણસે,
 જેથી જગમાં પ્રગટે કીર્તિ પ્રકાશજો;
 નહિતો જીવતર વ્યર્થ જગતમાં જાણવું,
 એકે ઉત્તમ થાય નહીં અભ્યાસજો. પાપટ. ૮
- જુઓ વળી હલકામાં હલકી મીઠામાં,
 ટુંબડાનો તો કોણ ગણે છે તોલજો;
 પણ ઉત્તમ ગુણ તરવાનો છે તેહનો,
 ગરજ પડે જનખોલે ગુણ ગણી ખોલજો. પાપટ. ૯
- અકેક ગુણ આપ્યો છે સૌને ઇશ્વરે,

હરી હરીને નિરખો ઠમો ઠમળે;
 ઇશ્વર તું ઉત્તમ ગુણ અમને આપળે,
 દિલથી એવું ઇચ્છે દલપતરામળે. પોપટ૦ ૧૦

ગરબી ૨૭ મી.

સંપૂર્ણ ગુણતા એક પરમેશ્વરમાંજ છે તે વિષે.

“મહાકોપ થયો તે કળી કાળમાંજે” એ રાગ.

પરીવ્રક્ષ એકલામાં ગુણ પૂર્ણ છેજે,
 બીજે જ્યાં જુઓ ત્યાં ગૂંચુ અવગૂંચુ છેજે, પરીવ્રક્ષ. ૧
 મહાસાગરના સદ્ગુણો ધણા મળે જો,
 પણ પાણી તેનું પીતાં તરશ નવ ટળે જો. પરીવ્રક્ષ૦ ૧
 જુઓ સૂર્યના જોતાં ગુણ ધણા જડે જો,
 તથે તાપ ત્યારે જીવજંત તરફડે જો; પરીવ્રક્ષ૦ ૨
 અગ્નિના ગુણો ગણી જોતાં ગણાય છે જો,
 લાલ લાગે ત્યારે લોક અકળાય છે જો. પરીવ્રક્ષ૦ ૩
 જુઓ જળ વિના કોઈ જનો જીવે નહીંજો,
 પણ પ્રાણીઓના પ્રાણ એજ લે સહીજો. પરીવ્રક્ષ૦ ૪
 એવા એવા ગુણ અવગુણોનાં પાત્ર છે જો,
 ત્યારે માનવી ખિચાર કોણ માત્ર છે જો? પરીવ્રક્ષ૦ ૫
 ગુણો ગણી ગણી અંતરે ઉતારીએ જો,
 વળી અવગુણો તો સર્વના વિસારીએ જો. પરીવ્રક્ષ૦ ૬
 સદા અવગુણો તપાસીએ પોતા તણા જો,
 તેને ટાળવા ઉપાય શોધીએ ધણાજો. પરીવ્રક્ષ૦ ૭
 કોઈ કોઈ કોઈ લોભી કોઈ સ્વાદીઆજો,
 કોઈ આળસુ અને કોઈ વિવાદીઆજો. પરીવ્રક્ષ૦ ૮

સુધરે સ્વભાવ તો તે સુધરાવીએજો,
 નહીં સુધરે તો પાણુ તેને નિભાવીએ જો. પરીવ્રજ ૦ ૯
 આડ, પાન, પશુ, પંખી આદિ પ્રાણી છે જો,
 પ્રકૃતિ પ્રત્યેકની જુદી પ્રમાણી છે જો. પરીવ્રજ ૦ ૧૦
 નિયમ સૃષ્ટિનો નગર કરી નિહાળીએજો,
 ટાળીને કુસંપ સંપને સંભાળીએજો. પરીવ્રજ ૦ ૧૧
 કહ્યાં તે કથનો છે તમારા કામનાંજો,
 રાખો તે રૂઢેમાં દલપતરામનાંજો. પરીવ્રજ ૦ ૧૨

ભાગ ૨ જો.

દુર્જન વિષે તાડ, વંટાળીયા વગરેનાં દષ્ટાંત;

ગરવી ૨૮ મી.

ઊંચા તાડની ગરબી. રાગ ઉપર પ્રમાણે;

તુંતો હંચો વિશેષ વધ્યા તાડીઆજો;	
પણુ તાપ કોઈના તેં ન મદાડીઆજો, તુંતો. ટેક.	
સૌમાં મોટો ગણાયો તેથી શું થયુંજો;	
તારું મોટાપણું કહેવામાં રહ્યુંજો. તુંતો ૦	૧
પર ઊપકાર કાંઈએ નહીં કર્યુંજો;	
ધરા ઉપર તેં જન્મ શીદને ધર્યોજો. તુંતો ૦	૨
તેંતો આશરો ન આપીયો કોઈનેજો;	
જન આશા ન રાખે તને જોઈનેજો. તુંતો ૦	૩
કોઈ જુખ્યાને ભોજન ન આપીયાં જો;	

ટોઢ, તાપ, કષ્ટ, કોઈનાં ન કાપીયાં જો. તુંતો°	૪
તારી છવાથી સુખ કોઈને છે નહીં જો;	
પક્ષિ માળો ધાલીને વસે નહીં જો. તુંતો°	૫
સારાં સુગંધાં ફૂલડે ન ધૂતીઓ જો;	
ભાઈ અક્કડ રહેવામાં નથી ભૂલીઓ જો; તુંતો°	૬
મીઠાં ફળ તુંથી કોઈને નહીં મળ્યાં જો;	
ભારે લાકડાં ધમારતમાં નહીં ભળ્યાં જો; તુંતો°	૭
તારી કાયા પણ તુંથી ક્યાં ઢંકાયછે જો;	
દુનિઆમાં એવા કંજુસ દેખાયછે જો, તુંતો°	૮
તારું અંગ તું ન ઢાંકી શક્યો એટલું જો;	
કંઈ તેથી કંજુસપણું કેટલું જો; તુંતો°	૯
છોટા છોડ ભાળના તારાથી છે ભલા જો,	
તેથી પોષણ પામે છે પ્રાણી કેટલા જો? તુંતો°	૧૦
તુમાં એટલું પરાક્રમ દીસે અરે જો;	
દુનિઆને રસપાઠ દિવાની કરે જો. તુંતો°	૧૧
શિરે છત્ર સમાન તેં શોભા ધરી જો;	
જન નિષ્કુળ જાણે છે ખરેખરી જો. તુંતો°	૧૨
ધન્ય ધન્ય માનીએ તેનું મોટાપણું જો;	
કામ પર ગિપકરનું કંઈ ધણું જો. તુંતો°	૧૩
રૂડી સમસ્યા છે દલપતરામની જો;	
કહી માણુસોને જાણવાના કામની જો. તુંતો°	૧૪

ગરબી ૨૯ મી.

મગરૂર વંદાળીયાની ગરબી.

“ગારસ લઈને ગોપિકા, ચાલી વેચવા કાળે” એરાગ.

- વાતતું સુણ વડેળીયા, કહું ચિત્ત વિચારી;
 પળમાં વડાઈ તું પામીયો, બૂમિ ઊપર ભારી. ૧
- પડતો નીચા પાડીયા, એથી ઊંચેરો ચાલ્યો;
 ચંચળતાથી ચાલતો મહા મદભર મહાલ્યો. ૨
- વાદળ સાથે વેગથી, વાત કરવા વિચરીઓ;
 સૂરજ શશિને ઢાંકીઓ, એવો કોપ તેં કરીઓ. ૩
- પણ તું વિચારી જો પાપીઓ. બર્થ તારી વડાઈ;
 શરિર ધરીને શું કર્યું, ભણું કામ તેં ભાઈ. ૪
- વિશ્વમાં કોણ વખાણ્યો; તારી કીર્તિની કલાણી;
 હાથે તને કોણ આપતો, કોઈ પૃથ્વીમાં પ્રાણી- ૫
- દુષ્ટિએ તુજને દેખીને, જુલમી ઘણા જાણી;
 જાલ કયારે નજરે થકો, એવું જ્ઞાતરે આણી. ૬
- મોટાઈનું અભિમાન તું, રૂદ્ધે શીદ રાખે;
 દૈવજ નથી તુજ દેહમાં, જાણ્યું છે જગ આખે. ૭
- ધૂળ ધરી સૌની આંખમાં, વડું વડપણ લીધું;
 એમાં તે તે અતિ એવડું, શું પરાક્રમ કાઢું. ૮
- તુજ જેવા કદક ઉડી ગયા, નથી કામ હેકાણું;
 તારી વલે તેવી થયે, જોતાં જોતાં હું જાણું. ૯
- વડલો વડો છે વિશ્વમાં, સૌને આશ્રમ આપે;
 વડપણ તો તેનું વડું, કષ્ટ પારકાં કાપે. ૧૦
- અધ્ય આવરણ ભોગવી, ચટ જૈશ તું ચાલ્યો;
 ફોફટ ખડુ ફૂલીશમાં, કાઠ દેખીને કાલો. ૧૧
- સુણ ભાઈ પવનને શું કહું, તને વેગે વધાર્યો;
 પાત્ર કુપાત્રનો ભેદ કંઈ, વાયુએ ન વિચાર્યો. ૧૨

જીવમી જનને જાણવા, કવિતા આતો કાંધી,
દલપતરામે દોલથી, શિખામગુ શુભ દીધી.

૧૩

ગરબી ૩૦ માં.

નાની નદીની ગરબી.

“આ વાંસડડી વેરણુ થઈ લાગી તું વૃજની નારને.” એ રાગ.

આ છોટી નદી, છત પામીને તું કેમ છલકાઈ ગઈ,
મદમાં માતી, ઉન્મત્ત હાથીની સમ ઉન્મત્ત તું થઈ. ટેક
પરિતાપ તણા દિન તું જૂલી, દોલત દેખી ફોકટ ફૂલી;
તારા ડા'પણુની હુંડી ફૂલી. આ છોટીં ૧

પાડોશીને પીડા કીધી, હદ તેની દબાવી તે લીધી;
મરજદા છેક છોડી દીધી. આ છોટીં ૨

તેં પ્રાદ ધણું તરવર પાડ્યાં, જાડાં મૂળ તેનાં ગખાડ્યાં;
દેશપાર કઈકને પહોચાડ્યાં. આ છોટીં ૩

દીસે તારું અંતર નાનું, છલકાઈ ગયું ન રહ્યું જાનું;
પડ્યું પાપે તુજ સાથે પાનું. આ છોટીં ૪

તારું જીવન જો ડો'ણું દીસે, નિરમળતા ગઈ તે ગૂણુ નરસે;
તારો કોઈ વિશ્વાસ નહીં કરશે. આ છોટીં ૫

મોટા મન ઉન્મત્ત થાય નહીં, જો સાગર કદિ છલકાય નહીં;
મરજદ તજને જાય નહીં. આ છોટીં ૬

આ ચોમાસું આશ્યું જાશે, રિથિતિ હતી તેવી તારી થાશે;
તું દેહે દુર્બળ દેખાશે. આ છોટીં ૭

તારું જીવન જે શીતળ કરતાં, તે તરવર તુજને સાંભરતાં;
સંતાપ થશે તને સંચરતાં. આ છોટીં ૮

જેવું ચોળતાણુ રંગનું ચટકું, તેવું જર જોખનનું લટકું;

કદિ કોઈનું ક્યાંઈ અચળ ન ટક્યું. ઓ છોટીં ૯
 આ જીવન તારું વહી જાયે, તારા જીવનની વાતો થાયે;
 ખડુ કાળ કહેણી કહેવાયે. ઓ છોટીં ૧૦
 તું રાખ રહે ગંભીરપણું, ઘટમાં અભિમાન ન લાવવાયું;
 તારું ભડું થવા એ ખોલ ભણું. ઓ છોટીં ૧૧
 તને આજ જગત જીવન કહે છે, અપકીર્તિ તારી ઉપજે છે;
 તને દલપત થીખામણુ દે છે. ઓ છોટીં ૧૨

ગરબી ૩૧ મી.

ફોકટ ફૂલવા વિષે. રાગ ઉપર પ્રમાણે.

જે ફૂલણુ, ફોકટ ફૂલ કરે, પણ ફળ તેમાં નહીં;
 રૂડા જન તો, ફૂલ કર્યા વિણ, પર ઉપકાર કરે સહી. ટેક.
 જુઓ છો આ છોડ અનાજ તણા, મોટાં કુલથી ન કુલાય ઘણા;
 નધિ પર ઉપકારની કાંઈ મણા. જે ફૂલણુ. ૧
 જુઓ શિખળો તો ખડુ ફૂલિ વળે, માંહિ સુગંધ કે નહિ સ્વાદ મળે;
 અંતે પણ મીઠાં ફળ ન મળે, જે ફૂલણુ. ૨
 જુઓ આવળ પણ દીસે એવી, જોતાં ફૂલ સુવરાણના જેવી;
 કહો ફળ દેવામાં છે કેવી? જે ફૂલણુ. ૩
 જુઓ કદળી કેવા ગૂણુ લે છે, ફૂલ્યા વિણ મીઠાં ફળ દે છે;
 અતિ ઉત્તમ તો રીતો એ છે. જે ફૂલણુ. ૪
 ચોપણી મુખ ખડુ ફૂલે પહેલાં, પણ તેનાં ફળતો ધીતેલાં;
 નહિ ફૂલ પ્રમાણુ ફળ છેલાં, જે ફૂલણુ. ૫
 ખદરી સાધારણુ ફળ દે છે, પણ દેતાં કાંટા મારે છે;
 ક્યાં ઉત્તમ પંક્તિમાં એ છે. જે ફૂલણુ. ૬

જાંખૂડો ફળ દેતો ભાણું, પાણુ મૂખ કરાવે છે કાણું;
 નહિ ફળ એ અતિશે રસવાણું. જે ફૂલણુજી ૭
 નેતરના ન્યારા ધારા છે, નહીં ફૂલ છે ફળ દેનારા છે,
 એવા પાણુ કદક બિચારા છે. જે ફૂલણુજી ૮
 ખાખરતો ખૂબ કુલ્યો ભાસે, દેખી શાભા દિલ લાભાશે;
 પણ અંતે કડવાં ફળ થાશે. જે ફૂલણુજી ૯
 ઘોળાં ફૂલ ધંતૂરો ધરશે, દુરથી જોતાં સારાં દરસે;
 પણ ફળ આઝાં ઝેરી ઝરશે. જે ફૂલણુજી ૧૦
 વળિ ફળ આ જો હ'દરવરણાં, અતિ સુંદર શામે મનહરણાં;
 પણ મિઠાશ કશીયે નહિ કરણાં. જે ફૂલણુજી ૧૨
 ગુણુ જુદા જુદા ઠામે ઠામે, જનમાં પાણુ એજ રીતે જામે;
 દીઠ નજરે દલપતરામે. જે ફૂલણુજી ૧૩

ગરબી ૩૨ મી.

અદેખા જવાસાની ગરખી.

“આણાં નાબ્યાંરે મોરાર” એ રાગ.

ગગન વિષે ઘન રાય ચડ્યોને, ગડગડીઆં નીશાન;
 સર્વે તરખો સુખી થયાં જે, દીધું જીવનદાન,
 જવાસા તું શીદ પાળે જીવ. ૧

ગમાર તેં જાણ્યું કેમ ગાળે, મુજ શિર ઊપર મેલ;
 એથી અદેખાઈ તુજને આવી, દાઝ્યો તારો દેહ. જવાસા ૨
 એનો આ અવસરે વધાર્યો, પરમેશ્વરે પ્રતાપ;
 તારો તો કાંઈ તોલ વધ્યો નહિ, તે તો તારાં પાપ. જવાસા ૩
 તારાથી કંઈ તેના જશને, ઢાંક્યો નહિ ઢાંકાય;
 દર્ષથી ઉલટી હલકાઈ, દુનિઆમાં દેખાય. જવાસા ૪

લોકે તુજને કળી લીધો જે, મજબૂત નહિ તુજ મૂળ;
 પણ કારણ વરસાદ થકીતું, પંડ થયો પ્રતિકૂળ. જવાસાં ૫
 તુજ સરખા જો કોડ અદ્દખા, એની કરે અદ્દખાઈ;
 તોપણ તે મનમાં નથિ ધરતો, એની એજ વડાઈ. જવાસાં ૬
 તારું પણ તે તો ભલું ઇચ્છે, મોટું રાખી મન;
 તું બળીબળિયા માટ મરેછે, જોઈજોઈ હસશે જન. જવાસાં ૭
 ધન દેખીને હરખ ઘણાને, પ્રગટયો પૂરો પેખ;
 તું નવ હરખ્યો તેથી તેને, દરદ થયું શું દેખ? જવાસાં ૮
 સમજણ હોય તો તું સમજને, રૂઢ્યે શાંતી રાખ;
 આટલી બધી અદ્દખાઈ તું, નિશ્ચયે કાઢી નાંખ. જવાસાં ૯
 મનમાં જાણે છે હું મોટો, પણ બીજાને પૂછ;
 ખાવજા ખોરડીઓ ખડુ અહિંછે, તું તેથી પણ તુચ્છ. જવાસાં ૧૦
 તુજ સરખા ખડુ થયા, થશે વળિ, કાંટાવાળા કોડ;
 એને આદર સૌ આપે છે, તું નહિ તેની જોડ. જવાસાં ૧૧
 મારી જીભામણ જો માને તો, તજ તારી આ ટેવ;
 રહે અદ્દખાઈથી નહિ રાજ, દલપત કેરો દેવ. જવાસાં ૧૨

ગરબી રૂ મી.

બેગરજી કશવાની ગરબી.

“ઓધવજી સદેશો કહેજો શામને.” એ રાગ.

કોઈની ગરજ નથી એમ કહેતો કેશવો,
 કને હતા રૂપેઆ કોટી ચાર જે;
 હીરા ખરીદ કરીને કીધો હારજો,
 હમેશ હૈડાપર રાખે તે હારજો.
 વર્ષે હીરો એક વટાવી વાવરે,

કોઈની ૧

કરે ન કોઈના કોઈ સમે વિશ્વાસ જો;
 અતિથે સૌ માણસથી તે અતડો રહે,
 પાંચ દિવસ પણ કોઈ રહે નહીં પાસ જો. કોઈની ૨
 સગાં કુટુંબી સૌ સાથે લડતો ફરે,
 પાડોશી સાથે પણ પૂરું વેર જો;
 ગમે નહીં કોઈનું મુખ જોયું ગામમાં,
 આજી કીધું જન સૌ સાથે ઝેરજો. કોઈની ૩
 ખંદર કાંઠે જઈ ખંધાવ્યો ખંગલો,
 વસ્તી તજીને ત્યાં જઈ કીધો વાસજો;
 ગરીબ લોકો ગરજે જઈ ચાકરો કરે,
 કોઈના પાડ ન માને કેશવદાસજો. કોઈની ૪
 પૈસા દઈને લઈએ તેમાં પાડશો,
 બહુ ગરવ ધરિ ખોલે એવા ખોલજો;
 ખાય પીએ ને મોજ કરે મન માનતી,
 તલભારે પણ કોઈના ન ગણે તોલજો. કોઈની ૫
 હોડીમાં ખેશીને હવા ખાવા ગયો,
 ત્યાં તોફાન થયું મોટું તે વારજો;
 ઊજડ ખેટ હતા દરિયામાં એક જ્યાં,
 હોડી જઈ પહોંચી ત્યાં ગાઉ હજારજો. કોઈની ૬
 ઉતરોને ચાલ્યો ત્યાં જોવા એકલો,
 ભુલો પડ્યો તે ફરી ન આવ્યો ભાઈજો;
 ઊજડ આડીમાં તે અતિથે આવડ્યો,
 ખેદ કરીને જીવ્યો ફળ ફલ ખાઈજો. કોઈની ૭
 ભક્ષ મળે નહિં ત્યારે તે બૂખ્યો રહે,

હરેક વાતે ખૂબ થયો હોરાનજો;
 વસ્ત્ર હતાં તે પણ કાટી તૂટી ગયાં,
 સમજ્યો મર્મ અને સૌ આવી સાનજો. કોઈનીં ૮
 હાર હતો હોરાનો તે શા કામનો?
 ઉચ્ચો ઉચે અરલોકી આકાશજો;
 આ પ્રભુ સૌની ગરજ પડે સંસારમાં,
 કડિઆ પણ કોણ કરિ આપે આવાસજો. કોઈનીં ૯
 વાસણ કોણ કરી આપે માટી તણાં,
 જો કરતારે કર્યો ન હોત કુંભારજો;
 વસ્ત્ર વગર આ ત્રિશ્વ વિષે વેળા પડે,
 જો ન જડે કોઈ વસ્ત્ર તણો વણનારજો. કોઈનીં ૧૦
 ખેતી કોણ કરી જાણુ ખેડૂ વિના,
 હોય ખજાનો પણ નાણું ન ખવાયજો;
 કંસારા વિણ કોણુ ઘડે વાસણુ ઘણાં,
 ધાંત્રી વિના ન ઘરમાં દીવો થાયજો. કોઈનીં ૧૧
 વરતી પાસું તો હું આખા વિશ્વને,
 દિન દિન પ્રત્યે રહું થઈને દાસજો;
 હળી મળીને આણું ઝાઝા હેતથી,
 વસ્તીમાં જઈ વસું કરી નિવાસજો. કોઈનીં ૧૨
 જેની છત તે ભાસે સોંધા ભાવનું,
 પાણીનો જેમ પાડ ન પૂછે લોકજો;
 પાણુ જ્યારે પાણી પીવાને નવ મળે,
 ટાંક તણો આપે રૂપેયો રોકજો. કોઈનીં ૧૩
 ગરજ પડે છે ગરીબની શ્રીમંતની,

બેગરજી જન દુઃખ પામે ખડુ કામજો;
એ માટે અભિમાન ન ધરવું અંતરે,
દિલમાં એમ સમજે છે, દલપતરામજો. કોઈની ૧૪

ગરબી ૩૪ મી.

વચન વિવેક વિષે.

“સોનાનાં ખોર હુલે નંદ કીશ્વર, ખારાને ખારણે સો-
નાનાં ખોર ” એ રાગ.

કરિયે ઉચ્ચાર ચિત્ત કરી વિચાર, કાનને કહોર કેમ કરિયે ઉચ્ચાર; ૨
વચન થકી જશ પામે જગતમાં, વચન થકી પામે હું ડાઘનો ભાર; કા. ૧

વચીકરાશુની છે વિદ્યા વચનમાં,

ખોલી જાણે તેની તો ખલોહાર,

કાનને ૨

સારાં વચન હુણી લાગે સાકરીયાં,

વાંકાં વચન વિખની છે વખાર;

કાનને ૩

વચન થકી માન મળે મનુષ્યમાં,

વચન થકી ખાય મૂરખ માર;

કાનને ૪

વચન વડે વેર વડાં વસાય છે,

વચન વડે રનેહ રાખે સંસાર;

કાનને ૫

શીખ્યો ખધું પણ ખોલતાં ન શીખ્યો,

તેના શીખ્યાપર છવાઈ છાર;

કાનને ૬

વચન ઉચરતાં ન આવડે જોને,

લાયકી તેને નવ મળે લગાર;

કાનને ૭

વચન થકી કામ ખગડે છે પારકું,

વચન થકી થાય પરબિપકાર;

કાનને ૮

વચન વધી જન નિજ શિર લેછે,

હાથે કરીને હરકતો હજાર;	કાનને ૯
વચન થકી છેક છતી છેદાય છે;	
કાળજી કાપે જોમ કરડો કરાર;	કાનને ૧૦
કુવચનના ધાવ કદી ન રૂઝે,	
સાલે વચન ઉર સાંજ સવાર;	કાનને ૧૧
દલપતરામ કહે દુનિઆમાં,	
વચન વિવેક શિખો સૌ નરનાર;	કાનને ૧૨

ગરબી ૩૫ મી.

કૂવડ સ્ત્રી વિષે.

“મેંતો પડેલે પાવઠડે પગ મેલ્યા. ” એ રાગ.

સુણો સુણો ફળેતી કૂવડની, વળિ ઉપમા દધ્યમે ધૂવડની; સુણો ૦ ટેક,
 કૂવડનું શરિરજો સંભાળો, માંહિ લાખો જુઓ લીખો ભાળો; સુ ૦ ૧
 જો વચ્ચે જુઓ જાળને પાસે, માંહિ અધમણ મેલ ભર્યો ભાસે; સુ ૦ ૨
 એની જાળ જુઓજો રાંધ્યાની, જાણે કોડ ખળદને પાંધ્યાની; સુ ૦ ૩
 નિત્ય દહાડો પહોર ચડ્યા પુઠે, આંખો ચોળતી ચોળતિ ઉઠે; સુ ૦ ૪
 સરડક સરડક છીંકણી સુધે, ખાધને આખો દહાડો ઉઠે; સુ ૦ ૫
 નહીં સ્વાદજ એની રસોઈ વિષે, માંહી કાંકરીઓને વાળ દિસે; સુ ૦ ૬
 જળ વાસણમાં શેવાળ વળે, તે નીર કદી સ્વપ્ને ન ગળે; સુ ૦ ૭
 વાતે વળગે જ્યાં ત્યાં વાટે, ઘરમાં કુતરાં ઘંટી ચાટે; સુ ૦ ૮
 કાંતો કોઈ સાથે લાગે લલવા, કાંતો રીસાધને જેસે રડવા; સુ ૦ ૯
 શિર ચોટલો કેવો શાભાળો, જાણે શામે સુધરીનો માળો; સુ ૦ ૧૦
 હોય મેલ હુમેશ પગે હાથે, એને શિદ સરજી જગને નાથે; સુ ૦ ૧૧
 નવ ફરીએ કૂવડની સંગે, વળગે આવીને અંગે; સુણો ૦ ૧૨
 જેને દીધિ સુધડતા જગદિશે, ગણુજો ઉપકાર અહરનિશે; સુ ૦ ૧૩

આ કલાં કથન સમજી કામે, દિધિ શીખામણ દલપતરામે; સુ. ૧૪

ગરવી રદ માં.

કડવું બોલનાર ધ્રુવડની ગરબી.

“હજવાં ડગલાં રે બરગે, કોઇના જાણે એવું કરજો.” એ રાગ.

કોયલ ધ્રુવને રે કહે છે, દિલ તારું કેમ ઉઘસી રહે છે;

જ્યાં જઈ તું પગરે થાયે, સૌ જન ત્યાં તુજને સંતાપે. ૧

તું કહે કોઇ નથીરે સારો, તેમાં વાંક દીસે છે તારો;

સૌમાં કોઇ તો રે સારા, નહિ હોય સર્વે લોક નહારા. ૨

કોર તારીરે કહેણી, દુનિઆને લાગે દુઃખ દેણી;

તેથી તુજનેરે તાડે, જ્યાં જઈ એસે ત્યાંથી ઉડાડે. ૩

પોપટ ધરમાંરે પાળે, તુજને ભડકાવે જ્યાં ભાળે;

તેનું કારણ રે તે છે, કડવી બોલી તું બોલે છે. ૪

મધુરું વદ તુંરે સુખથી, તો સંસાર વિષે રહે સુખથી;

મેણું મટશેરે માયે, રનેહ થાયે તારે સૌ સાથે. ૫

ભાર, ખર્ચઆ રે મેનાં, તું શીખી લે લક્ષણ તેનાં;

પણ તે વસમીરે વાતો, જન્મ-સ્વભાવ કદી નથી જાતો. ૬

બૂતળ જ્યાં જ્યારે ભયે તું, સુખ તારું કોઇને નથી ગમતું;

ધિક તે કાચારે ધારી, નિદે તુજને સૌ નરનાશી. ૭

ખત્તા જ્યાં ત્યારે ખાધા, પણ ખોશ્યાની ન કરી ખાધા;

પદવી નીચીરે પામ્યો, જ્યાં ત્યાં તારો અપજન જામ્યો. ૮

પુરમાં હલકોરે પડીયો, નહોર સૌની નજરે ચડીયો;

તું કહે એવુંરે કહેણું, નથી મારે લોક સાથે લેણું. ૯

તે તો જુઠુંરે તારું, વદવા શીખ્યો વચન નહારું;

અવગણુ તુજમાંરે એવો, દાષ બિજાને શિર શા દેવો. ૧૦

હજી સમજતોરે સારું, વારે વારે તુજને વાંચું,
 જો નવ જોલીરે જાણે, તો તું ચુપ થઈ રહે તે યાણું. ૧૧
 માન શિખામણુરે મારી, તજ તું કડવી જોલી તારી;
 ઠર તું સુખથીરે ઠમે, દિધી શીખામણુ દહપતરામે. ૧૨

ગરબી ૧૭ મી.

લડાઈખીર મેનાની ગરબી.

“સુણજો સાજનોરે” એ રાગ.

મેના મદમાતી ને મોઢી, વશી થકી નહિ વનનમાંજરે;
 જ્યાં ત્યાં વેર વિશેષ વધ્યું પછિ, વશી પરાયા વનમાં. મેના૦ ૧
 ત્યાં પણ તેને વનમાં પક્ષી, અતિ લાગ્યાં અકળાવાજરે;
 સગાં કુટુંબીને સંભારી, પછી લાગી પરતાવા. મેના૦ ૨
 રણવગડામાં રેવા ખેડી, ધાર્યું તન તજિ દેવાજરે;
 દુખીઆરી તેને દુખીને, ડોયલ લાગી કહેવા. મેના૦ ૩
 સગાં અર્ને પાડોશી સાથે, સદૈવ સંપી વશીએજરે;
 કદીએ અડચણ કાંઈ કરે તો, લડવાને નવ ધશિએ. મેના૦ ૪
 પાડોશીની ગરજ પડે છે, જઈ વશીએ જે ઠમેજરે;
 વનમાં એકલું ઝાડ વસે તો, તે પણ પીડા પામે. મેના૦ ૫
 પૃથ્વી શશી ઉપકારી પરસ્પર, પણ છે જોડે જોડેજરે;
 તો કદિ તેજ સુરજથી મળતું, એક ખીજાનું આડે. મેના૦ ૬
 દાંત સમીપે જીભ વસે છે, તો કચરાય કદાપીજરે;
 જીલમી દાંત જણાય ખરા પણ, તજ્યા ન જાય તથાપી. મેના૦ ૭
 આપણા કરવાગે આપણને, તો શું કરિયે તેનેજરે;
 સવજન વિશે પણ એમજ સમજે, જગમાં સમજણુ જને. મેના૦ ૮

† ખાળે. સુરજ ગ્રહણ તથા ચંદ્ર ગ્રહણ થાય છે તે.

અગ્નિ જો કદિ અંગ દઝાડે, પાણુ સંઘરીએ ધરમાંજરે;
 છરી ને સુડી કર છેદે પાણુ, પડે પકડવી કરમાં. મેના૦ ૯
 ઘંટી તો ઘઘડાટ કરીને, કટ કરે છે કાનેજરે;
 કામ કરે પાણુ કહી સંભળાવે, લાડી લોક ખધાને. મેના૦ ૧૦
 ખાંડણીઓ તો છુમ કરે છે, ધમક ધમક ધમકારાજરે;
 અણુ આલ્યાથી સહન કરે સૌ, ચિતમાં લોક ખિચારા. મેના૦ ૧૧
 દિન દિન ખાવા દિવેલ માગે, દીપ્તિ દિલનો લોભીજરે;
 પાણુ તેને કયમ તગ્નય જેથી, સદના રહે છે શાભી. મેના૦ ૧૨
 અવગુણુ સૌમાં હોય અકેકો, જો તે સામું જોખમેજરે;
 દલપતરામ કહે દુનિઆમાં, સંપ તથા સુખ જોખમે. મેના૦ ૧૩

ગરવી ૨૮ મી.

નિરૂપયોગી ઠીકરીની ગરબી.

“સૈયર શું કરે મારે નંદકુંવરશું નેહ.” એ રાગ.
 એક ધરમાં હતીરે, ઘરધણીઆણી શાણી એક;
 ઠાલી ઠીકરીરે, ત્યાં જાંઘ ખોલી ખોલ અનેક. ૧
 ખાંધ તુજ વાસમાંરે, મુજને વસવાને દે માગ;
 વસ્તુ વિશેષ છે રે, તેમ હું રહીય જોઈને લાગ. ૨
 બોલી ખાંધ તેરે, ઠીકરી રીત ગમે તો ખીજ;
 મુજ મંદિર વિષેરે, નથી નકામી કોખમે ચીજ. ૩
 જો જળપાત્ર છેરે, પાણી તેતો મુજને પામ;
 ચતુર સુલો જુઓરે, ખાંતે રાંધે રોજ ખવાય. ૪
 ઘંટી તો ઘણારે, દણિ આપે છે દાણા રોજ;
 ડામચીઓ દીસેરે, ખાંધ તે ઉપાડે છે ખોજ. ૫

સાવરણી સદારે, કચરો ધરનો કાઢે દૂર;	
સુપડું તો સખીરે, મારા ધરનો એક મજૂર.	૬
ચતુરા ચાલણીરે, ચાળી આપે આપે એજ;	
નથી નકામનારે, માંચો* માંચી ખુરશી મેજ.	૭
કાંચે કાઢનારે, તે તો કરી આપે છે તોલ;	
કોણ નકામનુંરે, ખાધ તું વિચારોને ખોલ.	૮
મુજ ધરમાં રહીરે, તું શું કરીશ માફં કામ;	
કોઈને કેમ ગમેરે, કાલો રોકી ખેસે કામ.	૯
બૂંડી બીખારણીરે, ઉલટી અડચણ કરે અપાર;	
નફટ નકામનારે, તારો ઉકરડે અધિકાર.	૧૦
કામ નહીં કરેરે, એનો જગમાં ધિક અવતાર;	
કાલો થઈ પડેરે, બુમીને શિર તેનો ભાર.	૧૧
જેને જેટલુંરે, સોખું જગકર્તાએ કામ;	
તેણે તેટલુંરે, કરવું જોઈએ કામ તમામ.	૧૨
ઉધણ આળસૂરે, જે છે તે અપરાધી જાણ;	
પ્રભૂનો ચોર છે રે, પૂરો પાપી એજ પ્રમાણ.	૧૩
સર્વે સૈયરો રે, અંતર સમજી લેજો આમ;	
દિલમાં રાખજોરે, દે શીખામણ દલપતરામ.	૧૪

ગરવી ૩૯ મી.

એરંડીની ગરબો.

“ઓ વાંસલડી વેરણ થઈ લાગી તું વૃજની નારને.” એ રાગ.
 ઓ એરંડી ઉત્તમ સંગે તેં ઉત્તમ ગુણ નવ ધર્યા;
 રહી શેલડીમાં, શેલડી સરખા ગુણ સંપાદન નવ કર્યા. ટેક.

- જે વાડીમાં શેલડી વાવી, તુજને પાણુ તે સ્થળ શાવાવી;
તો પાણુ તું ઉપજી કેમ આવી. ઓ ઝેરંડીં ૧
- તું ઉછરી શેલડીને સંગે, પાણુ રંગાણી જુદે રંગે;
ઉપન્યા નહિ મોકિ રસ અંગે. ઓ ઝેરંડીં ૨
- તમે એક કુવે પાણી પીધું, મેતું રક્ષણુ સરખું કીધું;
નથી વિશેષ તેને કાંઈ દીધું. ઓ ઝેરંડીં ૩
- તને અવલોકીને આજ ઘડી, એક કહેવત મારે ચિત્ત મડી;
તારી જાત વિના નવ જાત પડી. ઓ ઝેરંડીં ૪
- સૌ જગત વંદે છે જે વાણી, તે જરૂર મેં સાચી જાણી;
હરી તું દાસી, તે ઠકરાણી. ઓ ઝેરંડીં ૫
- તું ને તે તારો ખેલનપણી, જુદી જુદી આલાદ તણી;
માટે જાણાય જૂદી રીત ધણી. ઓ ઝેરંડીં ૬
- શેલડી સૌને લાગે સારી, એને મળવા ઇચ્છે નરનારી;
તેની આગળ શી કીર્તિ તારી. ઓ ઝેરંડીં ૭
- શેલડીનાં સંતાનો સારાં, લોકોને ખડુ લાગે ખ્યારાં;
જો ખાળ દિવેલ દોસે તારાં. ઓ ઝેરંડીં ૮
- થઈ શેલડીના સરખી મોટી, પાણુ તે તારી મોટાઈ ખોટી;
જો છે તુજમાં કિંમત છોટી. ઓ ઝેરંડીં ૯
- સળે યુક્તિ તને સમજવાની, ખુબચીજો આપે ખાવાની;
પણુ તું તેવી નથિ થાવાની. ઓ ઝેરંડીં ૧૦
- શીખામાણુ તુજને શીદધ્યે, જીમે કહિ કહિ થાકી જધ્યે;
નહિ હિતની વાત ધરે હૈયે. ઓ ઝેરંડીં ૧૧
- તારે શેલડી સરખો સંગ થયો, પાણુ કુળનો ગુણ તારો ન ગયો;
તારો તેનો તેજ સ્વભાવ રહ્યો. ઓ ઝેરંડીં ૧૨

ગાઇ ગરબી એરંડી નામે, પણ અર્થ જુદો છે પરિણામે;
દિધિ શીખામણ દલપતરામે. આ એરંડી ૧૩

ગરબી ૪૦ મી.

અદખ વિષે.

“ખડુચરઃ ભલે આવીયાં.” એ રાગ.

રૂણો સમજી સકળ નર નારીયો,
વધે માણસમાં જેમ માપ; અદખ શીખો એટલી.
સારી અદખ જે રાખવા શીખશો,

યશો ઉત્તમ પંક્તિનાં આપ. અદખ શીખો ૧
સારું મનુષ્ય આવે ઘેર આપણે,

આવોજ કહી કરીએ સલામ; અદખ શીખો

હિનાં થઇને આદરમાન આપીએ,
પછી પૂછીએ હોય જે કામ. અદખ શીખો ૨

કાંઈ કારણે પરધેર જે જાઓ,
હિનાં રહેજો જઈ ઘર બહાર; અદખ શીખો

રજા માગી પછી ઘરમાં પેસજો,
રહેજો મન દેખો તેટલી વાર. અદખ શીખો ૩

છાની વાત કરે જ્યાં માણસ મળી,
વણુ તેડયાં ન જઈએ ત્યાં; અદખ શીખો

વણુ ખોલાવ્યાં વચમાં ન ખોલીએ,
કડવું કથન ન કાઢીએ કાંય. અદખ શીખો ૪

વાંસો ઉદર ઉઘાડાં ન રાખીએ,

* આ રાગ લાંબા સ્વરથી ધોળમાં ગવાય છે, અને
ટૂંકા સ્વરથી ગરબીમાં ગવાય છે.

હંમે ધાંટે ન કરિયે હચ્ચાર; અદમ્ય શીખો
 છેડો વચ્ચનો મુખ આડે રાખીએ,
 આવે ખગાસું કે ઓડકાર. અદમ્ય શીખો ૫
 સભામાં ખડુ સંભાળી ખેસીએ,
 જેવો આપણા હોય અધિકાર; અદમ્ય શીખો
 મોટા જનને ઉડી માગ આપીએ,
 નીતિ શાસ્ત્રનો એ છે આધાર. અદમ્ય શીખો ૬
 કોઈ ધનના વિધાના કે અમલના,
 અધિકારથી મોટા મનાય; અદમ્ય શીખો
 તેની માન મરજાદ ન તોડીએ,
 તોડ્યે જરૂર ખેઅદખી જાણાય. અદમ્ય શીખો ૭
 પૂછે મત તો પોતે મત આપીએ,
 અતિ આગ્રહમાં નથી સ્વાદ; અદમ્ય શીખો
 માને નહીં તો ત્યાં ચુપ રહી ખેસીએ,
 વડા સાથે ન વદીએ વિવાદ. અદમ્ય શીખો ૮
 કોઈના કરમાંથી ચીકી કે ઓપડી,
 ખેંચી લઈએ ન વાંચવા કામ; અદમ્ય શીખો
 લેવી હોય તો માગીને લીજીએ,
 આપે તો લઈ કરિયે સલામ. અદમ્ય શીખો ૯
 કોઈને ટુંકારે કદિ ન ખોલાવીએ,
 હોય દીન કે ધર કેરો દાસ; અદમ્ય શીખો
 દરમાં નાનાં મોટાં સહ માણસે,
 એમ કરવો અદમ્યનો અવ્યાસ. અદમ્ય શીખો ૧૦
 દરમાં, ખીરાળે, લોજન કરો,

એવા અદમ્યના શબ્દ અનેક; અદમ્ય શીખો.
 સારાં માણસે તે શીખી રાખવા,
 વળી શીખવો વચન વિવેક. અદમ્ય શીખો ૧૧
 હશીએ નહીં ખડખડતે મૂએ,
 કોઈ સાથે ન લડીએ લડાઈ; અદમ્ય શીખો
 કોઈ કડવાં વચન કહે કોધથી,
 સુણી સુધ રહીએ શરમાઈ. અદમ્ય શીખો ૧૨
 મર્મ વચનનાં ખાણુ જે મારવાં,
 કહિયે નાદાન જનતું તે કામ; અદમ્ય શીખો
 ક્ષમા રાખે તેતો મોટું માનવી,
 તેને લોક વખાણુ તમામ. અદમ્ય શીખો ૧૩
 હોય અદમ્ય તો ઉત્તમ જાતમાં,
 હલકી જાતમાં અદમ્ય ન હોય; અદમ્ય શીખો
 જેના ઘરમાં અદમ્ય દલપત કહે,
 સાથી સુખિયાં તો માણસ હોય. અદમ્ય શીખો ૧૪

ગરબી ૪૧ મી.

રીસામણીના છાડની ગરબી.

“ઓ વાંસલડી વેરણુ થઈ લાગી તું વૃજની નારને.” એ રાગ.
 ઓ રીસામણી, રીસ કરી તું સહેજે શીદ રીસાય છે;
 તને ગાંડી ગણી, હોંશે હોંશે, જન ચીડાવા ચલાય છે. રેક.
 એતો ખરેખરી વૃજમાં ખામી, તું તેથી મોટાઈ નવ પામી;
 કુલ કળથી જેતાં નવ જામી. ઓ રીસામણી ૧
 તું ચિતમાં ચિડ ખહુ લાવે છે, તેથીજ તને ચીડાવે છે;
 તું હરધડી લોક હસાવે છે. ઓ રીસામણી ૨

ખિજિ વનસ્પતિ ખહુ જો આ તું, તુજ સરખું કોઇ નયિ ચીડાતું;
 તેને ચીડવવા નયિ કોઇ ચહાતું. આ રીસામણી ૩
 જો સ્વભાવ તારો તું છોડે, કોઇ ચિકવે નહિ કોડે કોડે;
 નયિ વેર જનોને તુજ જોડે. આ રીસામણી ૪
 તું ખહુ રીસવાળી ખાઇ છે, તું જૂતળ ભોળી ગણાઇ છે;
 તું અવગુણથી આળખાઇ છે. આ રીસામણી ૫
 તું જાણે સોક નકારા છે, પણ વાંક ખધા તે તારા છે;
 તું સારી તો સૌ સારા છે. આ રીસામણી ૬
 તું રૂડી વાડીમાં રહે છે, પણ લક્ષણ રૂઠાં કયાં લે છે;
 તને દલપત ધીખામણ દે છે. આ રીસામણી ૭

ગરબી ૪૨ મી.

હઠીલા મંકોડાની ગરબી. રાગ ઉપર પ્રમાણે.

આ મંકોડા, હઠ સેવાનો હેવા તેં કયમ નવ તજ્યો;
 પીડા પામ્યો, તો પણ તેં નિજ સ્વભાવ સારો નવ સજ્યો; ટેક
 તેં હુગડને બચકું લીધું, મુકાવા જતન જને કીધું;
 પણ તેં નહિ તે મૂકી દીધું. આ મંકોડા ૧
 તને હાથ લગાડી હડથેલ્યો, વળિ ઠોકર મારીને ઠેલ્યો;
 તેં સ્વભાવ તારો નવ મેલ્યો. આ મંકોડા ૨
 તને જરૂર હઠીલો ખહુ જાણ્યો, પછી પાછળ પકડીને તાણ્યો;
 એમ અંત તરત તારો આણ્યો. આ મંકોડા ૩
 ત્યાં તારી કેડ ગઇ તૂટી, ખધી આબરદા તારી ખૂટી;
 પણ છેક ન હઠીલાઈ છૂટી. આ મંકોડા ૪
 તેં સ્વાસ્થ કાંઈએ નવ સાર્યો, કહે સ્વાદ એમાં તેં શા ધાર્યો;
 વણ મોતે બ્યર્થ ગયો માર્યો. આ મંકોડા ૫

જગમાં હઠીલા જે તુજ જેવા, સંકટમાં આવી પડે એવા;
 ન તજે હઠીલાઈ તણા હેવા. આ મંકોડા. ૬
 કટિ તૂટે છૂટે પ્રાણ ભલે, સમજાવ્યો સમજણુ લેશ ન લે;
 વળતી નીપજે એવીજ વલે. આ મંકોડા. ૭
 જે ઘોડું હરઘડી હઠ પકડે, તેને આજીકનો ખડુ માર પડે;
 હઠ ન કરે તો કોઈ ન નડે. આ મંકોડા. ૮
 હઠીલાની હઠીલાઈ ન ટળે, કદિ પાંચરી વાટે તે ન વળે;
 એની ઊંઘુંગું એસડ ન મળે. આ મંકોડા. ૯
 જુઓ મૂરખ કેવો મંકોડા, તેને તાણી એમીને તોડયો;
 પણ મનનો મમત નહીં છોડયો. આ મંકોડા. ૧૦
 જેની હતમ જાત જણાય સહી, તેતો હઠીલાઈ પકડેજ નહીં;
 હલકી જાતે હઠીલાઈ રહી. આ મંકોડા. ૧૧
 આ જગમાં હઠીલા જન જે છે, તે સમજણુ સમજ કયાં લે છે;
 દલપત તો શીખામણુ દે છે. આ મંકોડા. ૧૨

ગરવી ૪૩ મી.

સંપ વિષે.

“આસો સૈયરો જધએ જમના કાંઠડેર.” એ રંગ.
 સંપો જંપીને સર્વે સુખમાં વસોરે,
 સાચું જાણો સંપ થકી સુખ ધાયરે;
 કુસંપમાં તો કષ્ટ અને કંકાસ છેરે,
 કુસંપથી જર જશ ને શોભા જાયરે. સંપો. ૧
 જન જાતીનું જીવતર થોડું જગતમાંરે,
 વહી જાતાં તેને નહિ લાગે વારરે;
 ગયા પછી સાંભરશે ને દુઃખ સાલશેરે.

માટે એતી ચિત્ત કરેા વિચારરે, સંપી૦ ૨

નદી ઉતરતા ખેઠા ખહુ જન નાવમાંરે;

તે માણુસને અધ ધડીના મેળાપરે;

પાર ઉતરીને કોઇ ક્યાંઈ કોઇ ક્યાં જશેરે,

લડી વઢી શીદ પહલે ખાંધે પાપરે. સંપી૦ ૩

નક્કી પછી કોઇ કોઇનું મુખ જોવું નથીરે,

શાખાશી પામે રાખીને રનેહરે;

ભલો ભલો કહિ સંભારે સૌ ભાવથીરે,

જથ ઉચ્ચારે જીભે જગમાં જેહરે. સંપી૦ ૪

પંખીના મેળાની પેઠે સૌ મળ્યાંરે,

જોતાં જોતાં જૂદાં ઊડી જાયરે;

કુટંબિને પાડેશી તે રીતે મળ્યાંરે,

કડવું કહિને શીદને થતુ થાયરે. સંપી૦ ૫

પડયું રહેશે પાછળ પૃથ્વી ઊપરેરે,

વાડી ગાડી વાસણને ધરખારરે;

સાથે નહિ આવે એક સળીએ ધાસનીરે,

તો શિદને જૂડી કરિયે તકરારરે. સંપી૦ ૬

કહણુ વચન કોઇ કહેતો સુણીને સાંખીએરે,

તો પાછળથી પડે તે પરતાયરે;

વિશિષ નહિ તે લાંખી વાત વધી પડેરે,

અળગો પડિ જેમ અંગારો ઓલવાયરે. સંપી૦ ૭

દારને જ્યાંસુધી ન અડકે દેવતારે,

ભડકો થઇને કરે નહીં ભભકારરે;

સ્વભાવ શીતળ જળના સરખો રાખીએરે,

સુખ ઉપજે ને રનેહ કરે સંસારરે. સંપી૦ ૮

સંપ થકી રીઝે છે સૃષ્ટીના ધણીરે,

કુસંપ દેખી પ્રભુ કરે છે કોપરે;

જેના ઘરમાં કુસંપ પેસે કારમોરે,

તેને ઘેરથી લક્ષ્મી યાય અલોપરે.

સંપી૦ ૯

સુખ દુઃખ વેઠી સંપ સદાજો સાચવોરે,

મર્વ મનોરથ થશે તમારા સીધરે;

ખાઈ જળ તે દૂધ થએહું દેખશોરે,

સંપ થકી નિશ્ચે મળશે નવ નોધરે.

સંપી૦ ૧૦

કુટંબમાં જો ફૂટ પડે કોઈ સમેરે,

કલેશ વધારી શત્રુ જમાવે કાંપરે;

પથરમાં જેમ ફાટ પડેલી જોઈનેરે;

નિર્બળ છે પણ વચમાં ઊગે લીપરે.*

સંપી૦ ૧૧

કિલ્લામાં જો લગાર ફાટ પડે કર્ણીરે,

વડ કે પીંપળા વચમાં ઊગે આડરે;

ધામે ધામે ઊંડાં મૂળ ધરે તહીરે,

વળતિ કરે તે કિલ્લાનો વણસાડરે.

સંપી૦ ૧૨

જોરાવરનું વતન દેખાવીને વસેરે,

જુગતી જોજો એવી ઠામે ઠામરે;

મનાય તો સાચું આ મનમાં માનજોરે,

દે છે શીખામણ શુભ દલપતરામરે.

સંપી૦ ૧૩

ગરવી ૪૪ મી.

સારી શીખામણનો ગરબો.

“મૈયા ધનુશધારીનું ધ્યાન ધરોજો.” એ રાગ.

ખાઈઓ સારી શીખામણ સાંભળોજો, કદી ન કરો કુસંગાસંગજો;

* લાંપડું=એક જાતનું ઘાસ.

મહા સતીના મતમાં ભળોજો, રૂદ્રે રાખો નીતિનો રંગજો. સારી૦ ૧
 સદા સમજીને મન સ્વચ્છ રાખીએજો, સ્વચ્છ રાખો પોતાનું શરીરજો;
 ભગવત નામ મુખે ભાખીએજો. તરી પાખીએ ભવજળ તીરજો. સારી૦ ૨
 લંકા છૂટવાનો લોભ નવ લાવીએજો, સદા સન્નિધે સુશીળ સંતોષજો;
 નીજ ઘર એમ ન ભાવીએજો, રિદ્ધિ કારણ ન રાખીએ શેષજો. સારી૦ ૩
 સંપ સારમાં સાર સંસારમાંજો, સંપમાં છે સકળ સુખવાસજો;
 નહિ સંપ જ્યાં નર નારમાંજો, ત્યાં તો ત્રાહ્ય ત્રાહ્યનો હોય ત્રાસજો. સારી૦ ૪
 સૌથી હળી મળીને હેત રાખીએજો, કદી કડવા ન ખોલીયે ખોલજો;
 દુઃખ પરધેર નવ દાખીએજો, જેથી તૂટે પોતાનો તોલજો. સારી૦ ૫
 પ્રેમે પતિવ્રતા વ્રત પાળીએજો, પરનરથ ન રાખીએ પ્રીતજો;
 ટાપટીપની ટેવ ટાળીએજો, રૂડી રાખીએ સાદી રીતજો. સારી૦ ૬
 બહુ પરધેર જઈ નવ ખેસીએજો, કોડે કરિએ પોતાનું કામજો;
 પાપ મારગે નવ પેસીએજો, જેથી ઠરીએ નરકને કામજો. સારી૦ ૭
 પોતે ભણીએ ખીજીને ભણાવીએજો, સૌને દુઃખએ શીખામણ સારજો;
 હોય દુર્ગૂણ તે હણાવીએજો, જેથી રીઝે જગત કર્તારજો. સારી૦ ૮
 વળિ વિદ્યાની ચોપડી વાંચીએજો, જેથી વાધે વિવેક વિશાળજો;
 મુરખ બાધ ખેસી માંચીએજો. ગપ મારી યુમાવે કાળજો. સારી૦ ૯
 ખોધ લાગે ખાળાને સ્ત્રી-ખોધથીજો, એવી વદીએ વિવેકની વાતજો;
 કહીએ ન કોઈને કોધથીજો, મળે શાંતી સ્વરૂપ સાક્ષાતજો. સારી૦ ૧૦
 લેશ લાવો ન આળસ અંગમાંજો, ચાહી રાખો અચળતા ચિત્તજો;
 અખંડ રહો ઉછરંગમાંજો, હૈયે દય્યછો સરવણું હીતજો. સારી૦ ૧૧
 દીન દુખી દયા દીઝ લાવજોજો, કદી કરશો ન કાળજી કઠોરજો;
 માણસોને દુઃખથી મુકાવજોજો, જાતે જેવું તમારું જોરજો. સારી૦ ૧૨
 પોતે સુધરીને ખીજીને સુધારજોજો, હાહી થાવા દેજો માન દાનજો;
 સદચરુથી શણગારજોજો, પાળે પીળે પ્રીતી રસ પાનજો. સારી૦ ૧૩

સાસુ સસરા તણી સેવા કરાજો, શોશ નામીને માગો આશીષજો;
 કરજોડી કહેવું કૃપા કરાજો, એની આશીષ સુખ આહોનીશજો. સારીં ૧૪
 ભંગ કરશો ન વેણુ ભરથારનુંજો, પ્રિય ગણુજો જેવો નીજ પ્રાણુજો;
 સુખ પામશો સંસારનુંજો, ધશે વિશ્વમાં વિવિધ વખાણુજો. સારીં ૧૫
 વૃદ્ધ સાથે વિવાદ ન કીજીએજો, મોટા જનની રાખો મરજીદજો;
 ખામી ખતાવ્યે નવ ખીજીએજો, પરહરીએ પોતાનો પ્રમાદજો. સારીં ૧૬
 ગુણુ ગાજો હરીના ગીતમાંજો, મોટો સમજી તેના મહિમાયજો;
 મોટાડિ રાખો ચિત્તમાંજો, જોજો જરિએ ન વીસરી જાયજો. સારીં ૧૭
 જીવો આદિત્ય ધંદુ આકાશમાંજો, જીવો તારા મંડળ તણું તેજજો;
 દીસે તે કશી ન કચાશમાંજો, એના ઉત્પાન કરનાર એજજો. સારીં ૧૮
 જીવો સાગરને શૈલ સરીતા ગણીજો, જીવો પૃથ્વીના પડનો પ્રભાવજો;
 વાગી જિલાસ રાગ રાગણીજો, એવા બહુએ ખતાવ્યા ખતાવજો. સારીં ૧૯
 એણે આપણાં શરીર સજી આપીઆંજો, પ્રતિપાલન કરે છે રૂડી પેરજો;
 ધાડ ન ગણે તેતા પાપીઆંજો, એતો અજ્ઞાનનું અધેરજો. સારીં ૨૦
 નથી આજગો રહ્યો કરી એટલુંજો, રનેડે લેછે સદૈવ સંભાળજો;
 કહો એતો કામછે કેટલુંજો, દુઃખ છેદેછે દીનદયાળજો. સારીં ૨૧
 એની આજ્ઞા ઉલંઘી આપણુજો, ચુકી ચાલ્યાં સ્વચ્છંદી ચાલજો;
 દાષ ન ગણાયા દીલ ડાપણુજો. કૃપા રાખે છે તોપણુ કૃપાળજો. સારીં ૨૨
 માટે ભજીએ તેને ભલો ભાવથીજો, એના જાણી અનંક ઊપકારજો;
 પ્રારથના કરીએ પ્રભાતથીજો, પાપ કાપી પમાડે પારજો. સારીં ૨૩
 પ્રભુ ચિંતા તમારી ચૂરજો, મન માન્યું દેશે મહા સુખજો;
 લાખલાખ અભિલાખ પૂરજો, નહિ દેખો દારિદ્ર કે દુઃખજો. સારીં ૨૪
 ધન ધાન્ય સનમાન ભૂ પામશોજો, વળી વધશે પ્રજા પરિવારજો;
 વિધન વિવિધનાં વામશોજો, અંતે કરશે ધંધર ઉદ્ધારજો. સારીં ૨૫
 કોડે કરશો જો ભજન કૃપાળનુંજો, તજી ગુચ્છ સ્વભાવ તતખેવજો;

સ્વર્ગનું સુખ સદા કાળનુંજો, દેશ દલપતરામનો દેવજો. સારી ૨૬

ગરબી ૪૬ મી.

પંખીઓના સંપત્તી ગરબી.

“મારું સોનાનું છે ખેડુંરે, છેલ છખીલા છોગાળા” એ રાગ.

સખી જો આ શાભે સારારે, પીંપર ઊપર પંખીડાં;

ખડુ યેજો મળી વસનારાંરે, પીંપર ઊપર પંખીડાં. ૧

કેવાં કહજાલ કરેછેરે, પીંપર ઊપર પંખીડાં;

સ્વર મધુર મધુર હ્યરેછેરે, પીંપર ઊપર પંખીડાં. ૨

પરિપૂર્ણ પરસ્પર પ્રીતેરે, પીંપર ઊપર પંખીડાં;

રહે હળી મળિ રૂડી રીતેરે, પીંપર ઊપર પંખીડાં. ૩

દીસે છે દિલનાં ડાહ્યાંરે, પીંપર ઊપર પંખીડાં;

ગુણવંતાં ભલાં ગણાયાંરે, પીંપર ઊપર પંખીડાં. ૪

કેવાં લાયક છે નયિ લડતાંરે, પીંપર ઊપર પંખીડાં;

નથી એક ખીજને નડતાંરે, પીંપર ઊપર પંખીડાં. ૫

તથી પાતે સુખ પામેછેરે, પીંપર ઊપર પંખીડાં;

જુએ તેને હરખ જામેછેરે, પીંપર ઊપર પંખીડાં. ૬

મેં દૂર રહીને દીઠારે, પીંપર ઊપર પંખીડાં;

મારા મનમાં લાગ્યાં મીઠાંરે, પીંપર ઊપર પંખીડાં. ૭

છે જોતાં જનાવર જાતેરે, પીંપર ઊપર પંખીડાં;

પણ સંપી વસે બલિભાતેરે, પીંપર ઊપર પંખીડાં. ૮

તયિ લેશ શિખામણ લખ્યેરે, પીંપર ઊપર પંખીડાં. ૯

ત્રિભુવનનો રાજા રોઝેરે, પીંપર ઊપર પંખીડાં;

પરલોકે પણ સુખ લીજેરે, પીંપર ઊપર પંખીડાં. ૧૦

છતમાં યોડા દિન છધ્યેરે, પીંપર ઊપર પંખીડાં;

લડિને શિદ અપજથ સધએરે, પીપર ઊપર પંખીડાં. ૧૧
 આ કથન કહ્યાં શુભ કામેરે, પીપર ઊપર પંખીડાં;
 દિધિ શીક્ષા દલપતરામેરે, પીપર ઊપર પંખીડાં. ૧૨

ગરબી ૪૬ મી.

શીખામણ ન લાગવા વિષે.

“ સુદરખધ ચાહ્યાં સાસરીએ. ”

- જે સુણ્યા પછી નહિ સંભારે, કાંતો ધરથી મન નવ ધારે
 ખેડેન, તેને શીખામણ શી દધએ. ૧
- જેના જીવમાં જોત નહીં જાગે,
 ખડુ કહેતાં ખોધ ન લાગે ખેડેન; તેને ૨
- જેનો જાતિસ્વભાવ જુદો જાણો,
 આશા સુધધાની નવ આણું ખેડેન; તેને ૩
- ખગલાને હંસ વિષે વાસે,
 પણ ખગલો હંસ ન થાશે ખેડેન; તેને ૩
- સો પણ સાજુ દેહે દેથું,
 ગર્ધવની ગાય ખને શું ખેડેન; તેને ૫
- મથરા પાણીમાં નિત્ય ન્હાયે,
 પણ ભોતર નવ ભોજયે ખેડેન; તેને ૬
- કાળિ કાંખળી જેવી જે ચીજો,
 તેને રંગ ન ખેસે ખીજો ખેડેન; તેને ૭
- જેનું આજણી સરખું ચિત દરસે,
 તબિ સાર અસાર સંધરશે ખેડેન; તેને ૮
- પલજે ચિકણી માટી પહેલી,
 વળી સુકાય વહેલી વહેલી ખેડેન; તેને ૯
- જેને દેતાં શીખામણ શિર પાકે,
 દલપત પણ દેતાં થાકે ખેડેન; તેને ૧૦

ગરબી ૪૭ મી.

કુપાત્ર વિષે.

“આજ એકાદશી એવજીવની” એ રાગ.

શું કરિયે અવગુ કરિયે, કહોજી કુપાત્રને શું કરિયે. ટેક.
 જેને સદા વહવાજી વહાણાં, દેખી તેને દુરથી ડરીએ. કહોજી ૧
 કાળજે ઝેર રહે જેને આજુ, એથી તો નાશીને ઉગરીએ. કહોજી ૨
 વિષધર સામે મળે જે વાટે, ભડકી પાછાં પગલાં ભરીએ. કહોજી ૩
 શરમાય નહીં એવા નિર્દોષ સાથે, એકે વચન નહીં ઉચરીએ. કહોજી ૪
 વાદ એવા જન સાથે જો વહિયે, આપણે એના જેવા ઠરીએ. કહોજી ૫
 ક્રોધ ચડે એવાં કથન કહે તોય, ધીરજ અંતરમાં ધરીએ. કહોજી ૬
 દિન દિન દ્વેશ વિશેષ જે રાખે, એને એછાંયે ન ઉતરીએ. કહોજી ૭
 દહપતરામ કહે દુર્જનના, પાણેસને પાણુ પરહરીએ. કહોજી ૮

ભાગ ત્રીજો.

ઉપદેશ વિશે.

ગરબી ૪૮ મી.

નીતિ વિષે.

“ઓધવજી સદેસો કહેજો સ્યામને” એ રાગ.

પ્રીતી તો રાખો નીતિની રીતમાં,
 નીતિથી છતી લેશો સંસારજો;
 નીતિથી ભીતીતો સર્વે ભાગશે,
 કશણ કરશે જગત તણો કરતારજો.

પ્રીતી ૧

- નીતિથી નરનારી શામે સર્વથા,
 સૌથી સારો નીતિનો રાજગારજો;
 નર-તનુ પામી નીતિ જે રાખે નહીં,
 અવની ઉપર ધિક એનો અવતારજો. પ્રીતી ૨
 નીતિથી ઉપજે નહિ પીડા અંગમાં,
 દરિદ્રતા સ્વપ્નામાં નવ દેખાયજો;
 નીતિ અધિક વધારે જગમાં આખર,
 નીતિધરને કદી ન રૂંટે રાયજો. પ્રીતી ૩
 નીતિ તો નર નારીનું શુભ નાક છે,
 નકટાં જાણો જે જન નીતિ હીણજો;
 નીતિ વિણ સમુજી એકે શામે નહીં,
 દૂષણ તેને લાગે છે દિન દિનજો. પ્રીતી ૪
 કરે અનીતિ એનું નામ અધર્મ છે,
 અનીતિથી તો પૂરણ ઉપજે પાપજો;
 પડે સ્ત્રીકના કુંડે જઈ પરલોકમાં,
 આ ભવમાં પણ તન ઉપજે પરિતાપજો. પ્રીતી ૫
 કપટ કરી જે માલ પચાવે પારકો,
 કે વદનેથી અસત્ય જોલે વેણજો;
 આપ સવારથ સાધે જે અન્યાયથી,
 એનું નામ અનીતિ અતિ દુષ્ઠ દેણજો. પ્રીતી ૬
 અયોગ્ય કામ કરે તે પણ નીતિ નહીં,
 પૂણજી થઈ ફેકટ રાખે પૂણજો;
 બાળે લઈને વાદે નાણું વાવરે,
 યાજે નહીં કરીને વચન કબૂલજો. પ્રીતી ૭
 અદમ્ય ન રાખે કોઈની અભિમાનથી,

ખાલે જોશરમી મુખ હલકા ખોલજો;
 એવાં એવાં કામ અનીતિ એજ છે,
 તે કરનારાનો ન રહે કાંઈ તોલજો. પ્રીતી. ૮
 ષશુ પાંખોના પાંડ વિષે પણ પ્રાણ છે,
 જન જાતીમાં નીતિ વિશેષ જાણ જો;
 જે જનમાં નીતિની રીત ન જોઈએ,
 તે તો ષશુ પાંખી પ્રત્યક્ષ પ્રમાણજો. પ્રીતી. ૯
 લેવડ દેવડ લાખો ધનની થાય છે,
 એ સૌને છે નીતિનો આધારજો;
 નર નારીમાં જો નીતિ નવ હોય તો,
 વિશ્વ વિશે કાંઈ ચાલે નહિ વ્યવહારજો. પ્રીતી. ૧૦
 નીતિ તો શિર સાટે સાચવીયે રુદ્ધ,
 જ્ય જતાં પણ નીતિ ન તજ્યે લેશજો;
 મોંઘા માલ થકી નીતિ મોંઘી ધણી,
 હેત ધરીને કરિયે જતન હમેશજો. પ્રીતી. ૧૧
 આ શીખામાણ અંતરમાં ઉતારીને,
 કપટ તજ કરશે નીનિથી કામજો;
 સર્વ મનોરથ સફળ થશે સંસારમાં,
 દિગ્ગમી આશીષ દે છે દત્તપતરામજો. પ્રીતી. ૧૨

ગરબી ૪૯. મી.

વચન વિવેકની ગરબી.

“મારો જોયરાજી ખાઈરે, જવના જવારા વાવીયાજો.” એ રામ.
 ખોલો ખોલો મારી ખાઈરે, પાંધન ન થાય જેમ ખોલતાંજો;

ખોલો ખોલો મારી આધરે, છોડિયાનીં પેહે રમે છોડવાંને. ૧
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, આગકનીં રીતે નહીં ખોલવુંને;
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, ખાંતે વચન ખડું ખોલવુંને. ૨
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, ખોલ્યાના દામ ખડુ ખેસશુંને;
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, ખોડીમાં મૂલ પાડ ખેસશુંને; ૩
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, ખોડી જાણ્યામાં યુગ્મ ખેશ છેને;
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, ખોલવામાં ખુદિ વિશિષ્ટ છે ને. ૪
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, ખોલતો સહાયકારી ખાણ છેને;
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, ખોલ ખરા-સુખ કેરી ખાણ છે ને. ૫
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, ખીંક મટી જાય ઠીક ખોલથીને.
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, ખોલવું તે તાન જાત તોડથીને. ૬
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, ખોલથી તો જાતભાત જાણીએને;
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, ખોલથી વિવેકતા વખાણીએને. ૭
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, ખોલવાનો જોગ આજ છે જડ્યોને;
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, પાપ તણા ખોલ મેલો પડ્યોને. ૮
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, મહેલો પડ્યું વેણ અભિમાનનુંને;
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, ભેળવી ભજન ભગવાનનુંને. ૯
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, ઉપજે અધિક હેત અંતરેને;
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, પાપ ન રહી શકે પટંતરેને. ૧૦
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, ખોલ છે ધરાણું રૂડા ઘાટનુંને;
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, ભાતુ વળી છે ભવ વાટનુંને. ૧૧
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, ઠીક નહીં ખોડી ખોરો કામનેને;
 ખોલો ખોલો મારી આધરે, દોષ નહીં દલપતરામનેને. ૧૨

ગરવી ૫૦ મી.

ક્રોધ વિષે.

“હારે દાણુ માગેરે દાણુ માગે.” એ રાગ.

હારે ક્રોધ કાળોરે ક્રોધ કાળો, હારે બહુ સમજને ક્રોધનું
માં ખાળોરે; ક્રોધ કાળો. ૨૬.

- હારે ક્રોધે ન કર્યાનું કામ તે કરાશે,
હારે પછી પરનાયો પેટ ભરી થાશેરે. ક્રોધ કાળો ૧
- હારે ક્રોધ પાપ રૂપ જરે છે પ્રમાણી,
હારે ક્રોધ જીવે તેજન મોટું જાણીરે. ક્રોધકાળો ૨
- હારે ક્રોધ ભોરિંગ ભયંકર ભાસે,
હારે ક્રોધ વા'લામાં વેર વડુ વાસેરે. ક્રોધ કાળો ૩
- હારે જેની કાયાનાં ક્રોધ ઘણાં વ્યાપે,
હારે એની અક્કલ તોડી જાય આપેરે. ક્રોધ કાળો ૪
- હારે હોય માણસ મહા ભદ્રું મજનનું,
હારે દીસે ક્રોધી થાય ત્યારે તેઢિયાનુંરે. ક્રોધ કાળો ૫
- હારે વર વાધ કપી રીંછ હોય કેવું,
હારે ક્રોધવાળું જાણાય જન એવુંરે. ક્રોધ કાળો ૬
- હારે ક્રોધ ભડકે છે આગ કેરો ભારી;
હારે તેથી એતાંને ચાલજે વિચારીરે. ક્રોધ કાળો ૭
- હારે સોનું તાપમાં તપાવી જોધએ જ્યારે,
હારે તેની કિંમત ખરી જાણાય ત્યારેરે. ક્રોધ કાળો ૮
- હારે તેમ માણસને ક્રોધ જ્યારે થાશે,
હારે તેનો ભાર તોણ તે સમે જાણાશેરે. ક્રોધ કાળો ૯
- હારે જેમાં દીસે ગંભીરતાઈ જેવી,

હાંરે એની કિંમત અધિક જાણો એવીરે. ક્રોધ કાળો ૦ ૧૦

હાંરે ક્રોધ જાણો જમપૂર કેરું ખારું;

હાંરે જશે નરકમાં ક્રોધ કરનારુંરે. ક્રોધ કાળો ૦ ૧૧

હાંરે ક્રોધ કરશો નહીં કોઈ કામે;

હાંરે દીધો ઉપદેશ દલપતરામેરે. ક્રોધ કાળો ૦ ૧૨

ગરબી ૫૧ મી.

સત્યથી સંસાર નભે છે તે વિષે.

“છાનો રહે ચુપ વીરા છાનો રહે ચૂપ” એ રાગ.

નભે સત્યે સંસાર, નભે સત્યે સંસાર;

સત્ય જાય તો પૃથ્વી થાય પ્રલેકાર, નભે ૦ ટેક.

સાગુરતા પાણીને ખાંધેલી નથી પાણ;

હઠ છાંડીને ન જાય જુઓ કોઈ કાળ. નભે ૦ ૧

નિયમ પ્રમાણે લાકડાને તારે નીર;

કચર ન કરે કદી તો ઉતારે તીર. નભે ૦ ૨

સૂરજ તારા બધા રહ્યા છે નીરાધાર;

નિયમ પોતાનો તજે નહીં કોઈ વાર. નભે ૦ ૩

નિયમ પ્રમાણે દિવસ ને રાત થાય;

નિયમ પ્રમાણે જરૂર આવે અને જાય. નભે ૦ ૪

ધ્રુવ માંછડી તો રાખે ધ્રુવ સામી ચાંચ;

તે નિયમ તજે નહીં, લાખ આપો લાંચ. નભે ૦ ૫

છાથ તો ખટાથ રાખે, સાકર મીઠાથ;

જો ઉકાળો તોય તેના સત્યનો ન નાથ. નભે ૦ ૬

માણસ જો સત્ય તજે તજે એક ટેક;

તો વેતાર જાય, કષ્ટ ઉપજે અનેક. નભે ૦ ૭

ચોટ ચૂકે તો ગણાય કેમ રામ ખાણ;	નમે૦ ૮
સત્ય ચૂકે માનવી તો માનવી ન જાણ.	
જંગલમાં જો બધાંય ઝેરી ઝાડ હોય;	
પક્ષિ પશુ આદિ પ્રાણી કેમ જીવે હોય.	નમે૦ ૯
સ્વારથને માટે જો અસત્ય ખોલે સર્વ;	
તો જરૂર આવે પ્રત્ય કાળ કેરું પર્ય;	નમે૦ ૧૦
લેણુ દેણુ નોકરી ને કોરટના ન્યાય;	
સત્ય છેજ ત્યાં લગી સંસારમાં જણાય.	નમે૦ ૧૧
ખજાનામાં ધન રહે ખેતરમાં ધાન;	
સત્યને આધારે નહિ તો યાય તે વેરાન.	નમે૦ ૧૨
ખોલવા કે ચાલવા નિયમ ન જણાય;	
જડ વસ્તુથી તે જન નજીવો ગણાય.	નમે૦ ૧૩
સર્વ લોક સત્યવાદી થજો કામો કામ;	
દેવ પાસે એમ માગે દલપતરામ.	નમે૦ ૧૪

ગરવી ૫૨ મી.

ઉદ્યોગ કરે તો ઇશ્વર સહાય થાય.

“ઓ વાંતલડી વેરણુ થઇ લાગી તું વૃજની નારને” એ રાગ.
 ઉદ્યોગ કરો, ખની થકે તે કામ તમેજ ખનાવો;
 જનથી ન ખને ભલે તમે તે ભગવતનેજ ભજાવો. ટક.
 જો જરૂર છે એવું જાણુ, તો તે કરિ દેશ તે ટાણુ;
 નહિ તો નહીં અરજી ઉર આણુ. [ઉદ્યોગ કરી૦ ૧
 લૂગડાં તો લોકો ધોધ લેશે, પણ અપરં કેમ ધોધએ કહેશે;

૧ વરસો વરસ અપરં ધોધને સાફ કરવું જોઇએ, પણ
 તે કામ માણસથી ખની થકે તેવું નથી માટે ઇશ્વર વર-
 સાદ કરીને અપરાં ધોધને સાફ કરી આપે છે.

- તો ધણી જગતનો ધોધ દેશે. ઉદ્ધોગ કરો. ૨
- સરોવર સરીતા ધધર ભરશે, પાણિયારાં ભરવા નહિ ફરશે,
તે તો બાણુ છે જે જન કરશે. ઉદ્ધોગ કરો. ૩
- જો માણસ એડ કરી વાવે, તો ધધર તેમાં ઉપજાવે,
પણુ લણવાતો તે નહીં આવે. ઉદ્ધોગ કરો. ૪
- પ્રભુએ રસ કસ મુક્યા પાસે, પણુ રસોધ કરશે તો યાશે;
નવ રહેવું ધધરની આશે, ઉદ્ધોગ કરો. ૫
- જો તરૂને પગ ન રચ્યા જાવા, તેને ત્યાંજ મળે પીવા ખાવા;
એવા પગવાળાના નહીં ઠાવા. ઉદ્ધોગ કરો. ૬
- તમે સૌ જન સંપીને ચાલો, જુદા જુદા ધંધા આલો;
બિજ એક બિજને કરિ આલો. ઉદ્ધોગ કરો. ૭
- કોઇ સર્વેની સંભાળ કરો, તે ઠાઠ ધરી ઠાકાર કરો;
કોઇ વેપારી વસ્તુ સંધરો. ઉદ્ધોગ કરો. ૮
- જે કામ મનુષ્યને શીર યાવે, તે કદો ન ધધર કરી આપે;
કયમ આધ થઇને નિયમ કાપે. ઉદ્ધોગ કરો. ૯
- જો ધધર એવું કામ કરે, તો શિદ જન જનની ગરજ ધરે;
સૌ ફક્ડ થઇ છુટાજ ફરે. ઉદ્ધોગ કરો. ૧૦
- માટે પ્રથમ ગરજ જનની જાણો, એવી ધધર ધમજી લીર આણો;
સજી ઉલટું કદી નહીં સુખ માણો. ઉદ્ધોગ કરો. ૧૧
- જન જો જઇ રહે નિર્જન કામે, તો તે પીડા પૂરી પામે
નહીં ભોળાશો જુઠે ભામે. ઉદ્ધોગ કરો. ૧૨
- પ્રભુ ભકતી કરે જન જો ભાવે, તો ધધર એવા જોગ લાવે;
કામ કરવા માણસ મળી આવે. ઉદ્ધોગ કરો. ૧૩
- જન જાતે ગોરા ને કાળા, રહે એક ખીજના આશીઆળા;
એવા વિચાર વિશ્વધરવાળા. ઉદ્ધોગ કરો. ૧૪

ધધર નહિ થીવે અંગરખું, નહીં રચી દેજે જોઈ હરખું;
એતો માણસને કરવા સરખું. ઉદ્યોગ કરો. ૧૫

જે કામ જેને પ્રભુ સોંપે છે, તેનેજ તેતો કરવા દેછે;
એવા ધનસાક્ષી ધધર એ છે. ઉદ્યોગ કરો. ૧૬

પ્રભુ નામ છે ચીંતામણી જેવું, મુખ ખાતરવા તો તૃણેવું,
પ્રભુ નામ ન કામ કરે એવું. ઉદ્યોગ કરો. ૧૭

શિશુને માતા તેડી કરશે, પણ માટે તેવી હઠ કરશે;
બલે રૂએ તે મા નહીં મન ધરશે, ઉદ્યોગ કરો. ૧૮

એની મરજીથી હલદું માગે, તો નહિ તેનો પત્તો લાગે;
ધધર નિજ નિયમ નહીં ત્યાગે. ઉદ્યોગ કરો. ૧૯

લોકો સૌ ઉદ્યોગે લાગો, શુભ સહાયતા પ્રભુની માગો;
દલપત કહે તન આળસ ત્યાગો. ઉદ્યોગ કરો. ૨૦

ગરબી ૫૩ મી.

આળસ વિષે. રાગ ઉપર પ્રમાણે.

ઓ આળસડી, શા માટે તું બંધીવાન બનાવે;
શીદ વણ વાંકે, કામ ચુકાવી તું નુકશાન કરાવે; ટેક.
હવે કરતાં કોઈ અટકાવે, તો તેપર દાઝ દીલે આવે;
પણ તુજપર તો બળ નવ ફાવે. ઓ આળસડી. ૧

જોરાય હુકમે ખેતી રહીએ, તજી હવે નુકશાની સહીએ;
તો તે રાજ ભુલમી કહીએ. ઓ આળસડી. ૨

જો કર જેના કબજે કીધા, જાણે બંધનથી બાંધી લીધા;
તેણે તરત ઉદ્યોગ તજ દીધા. ઓ આળસડી. ૩

તુજ વશ ન શકે ડગ એક ભરી, જાણે હોય ચરણમાં હેડ ધરી;
તું જોરાવર ભુલમીજ ખરી. ઓ આળસડી. ૪

તું વાચતાં બારી રાખે, ભણે તેં ઘાટા ખાંધ્યા આંખે;
 તે પુસ્તક તરત તણ નાંખે. આ આળસડી. ૫
 નથિ દેતી તું ભણતર ભણવા, નથિ દેતી ગુણ પ્રભુના ગણવા;
 નથિ દેતી લાભ અધિક લણવા. આ આળસડી. ૬
 નથિ દેતી જર કે જથ રળવા, નથિ દેતી મિત્રોને મળવા;
 નથિ દેતી શિખામણ સાંભળવા. આ આળસડી. ૭
 તું દરીદ્રતા દેનારી છે, કાપાને અવગુણકારી છે;
 તું નિશ્ચે ખડુજ નકારી છે. આ આળસડી. ૮
 અમે દિલમાં ખડુ તુજથી ડરીએ, તને સ્વપને પણ નહિ સંધરીએ;
 દુઃખન ગણિ દૂર સદા કરીએ. આ આળસડી. ૯
 હજવે હજવે તુજ જડ જામે, પછિ તો વિસ્તાર પુરો પામે;
 દિઠી રોગ સમી દબાવતરામે. આ આળસડી. ૧૦

ગરવી ૯૪ મી.

શીખામણના સારની ગરબી.

“પૂજી” ગણપતિના પાય પૂજી” અખિઝની પાવડીર.” એ રાગ.
 ભણું ભાવે ભગવાન, પુરા પ્રેમે પાયે પડુંરે,
 માયું ગુણ તણું ગુમાન, ઘાટ ઘટમાં ઘણા ઘડુંરે. ૧
 આપો અવિચળ અપાર, વાણી વિમળા વિવેકનીરે;
 કરું કવિતા શ્રીકાર, ઉપયોગી અનેકનીરે. ૨
 ખડુ નીતિનો બોધ, વિવિધ વાતે તેમાં વસેરે;
 સર્વ સારાંશ શોધ, કામ કામે તેમાં ઠસેરે. ૩
 દધને સારાં દૃષ્ટાંત, કથન કેવાં કેવાં કહુંરે;
 ભાગે સાંભળતાં ભાંત, બોધ લાગે ખડુ ખડુરે. ૪
 અતિ ઉરમાં આનંદ, વધે વચનો તે વાંચતાંરે;

ચિતે આતુર્ય ચંદ, ઉગે સદ્ગુણો તે સાંચતાંરે.	૫
સર્વ સાર તણો સાર, પ્રથમ ભક્તિ પરમેશનીરે;	
કરો કોઈનો ઉપકાર, હોંશિ મૂડી હમેશનીરે.	૬
માની પાસેથી જ્ઞાન, મન રાખીને મેળવોરે;	
દોષ છેદી નીદાન, કુટિલ બુદ્ધિને કેળવોરે.	૭
જાણો જૂઠ મંત્ર જન્ત્ર, ભ્રમ ભાગોને જૂતનારે;	
તેમ દુચકાના લંત્ર, તે તો જાણો સૌ તૂતનારે.	૮
ભાળી ઠગની ઠગાઈ, ભોળા યદને ન જૂલશોરે;	
નહિતો ગાંડા ગણાઈ, દોલ ડહાપણથી ફૂલશોરે.	૯
દેજો દુખિયાંને-દાન, પુણ્ય તેથી પ્રમાણજોરે;	
જેને ખૂમ ખાન પાન, દાન પાત્ર તે ન જાણજોરે.	૧૦
વિદ્યા વૃદ્ધિને કાજ, આપ આશ્રય તો આપજોરે;	
રીઝે રાજધિરાજ, કંઈ કંઈનાં કાપજોરે.	૧૧
દહ ઉત્તમ આ કામ, દેવે દીધા રણિઆમજોરે;	
દે છે દલપતરામ, સદા સારી શિખામજોરે.	૧૨

ગરબી ૫૫ મી.

શીખામણના સારની ગરબી બીજી.

“પ્રથમ પાર્વતિના પુત્રને પાયે નમુંરે લોલ” એરાગ.	
વડી વિવેકની વાત, કહું જ્ઞાલથીરે લોલ;	
જાણુ શાભે જન જાત, ચોખી ચાલથીરે લોલ.	૧
ચોખી નહોય જેની ચાલ, તેને તો તજોરે લોલ;	
મ્રણુ પ્રાણિ પ્રતિપાળ, ભાવથી બજોરે લોલ.	૨
કોઈથી કદાપિ કલેશ, નવ કીજીએરે લોલ;	
દયા ભાવી વિશેષ, દાન દીજીએરે લોલ.	૩

સર્વનું સદા કલ્યાણ, જીર ઇચ્છીએરે લોલ;	
પોતાનાજ જેવા પ્રાણ, સૌના પ્રીતીએરે લોલ.	૪
સદા રાખીને સંતોષ, સીધાં સંચરેરે લોલ;	
દુનિઆમાં દુખી દોષ, દોલમાં ડરેરે લોલ.	૫
સર્વ પ્રાણિને સદાય, અભય આપજેરે લોલ;	
કષ્ટ કોઈનાં કપાય, તો તે કાપજેરે લોલ.	૬
રૂઝ માણસોની રોત, રૂદે રાખજેરે લોલ;	
નમ્રતાથી નિત્ય નિત્ય, ભાષા ભાખજેરે લોલ.	૭
સારા સંગનો ઉમંગ, મટ જોડજેરે લોલ;	
શઠ માણસોનો સંગ, છેક છોડજેરે લોલ.	૮
વધે લોક વિષે લાજ, જરૂર જેહથીરે લોલ;	
કરે એવાં એવાં કાજ, સદા રનેહથીરે લોલ.	૯
ચોરી કોઈ કેરી ચીજ, નવ લીજીએરે લોલ;	
પડે સર્વને પતીજ, તેમ કીજીએરે લોલ.	૧૦
બેઝાઈના બહુ બોલ, નવ બોલીએરે લોલ;	
તેથી તરત થાય તોલ, પોત બોલીએરે લોલ.	૧૧
તજો તન મને તમામ, તુચ્છ ટેવનેરે લોલ;	
બજો દલપતરામ, તણા દેવનેરે લોલ.	૧૨

ગરબી ૫૬ મી.

પરોપકાર કરવાના ઉપદેશની ગરબી.

“જેવા ધનુષ્યધારીનું ધ્યાનધરાંજે.” એ રાગ.

ભાઈ પરઉપકાર કર પ્રાણીઆંજે, દેવે દીધાછે દુર્લભ દહજે;
જેના મરમ તેં ન જાણિયાંજે, ધર્યો નાણામાં નિશ્ચળ નેહજે. પરઉપકાર. ૧
ધણી લીધી વડાઈ લાખ લોકમાંજે, પામ્યો પુત્ર તથા પરિવારજે;

ચાલ્યો મહાપતો ચોકમાંજે, કદી કીધો ન પરઉપકારજે; પરઉપકાર. ૨
 વળી ફેકટ ફુલાતો તું ફર્યોજે, નાત જાતમાં મેળવ્યું નામજે;
 ફૂડ કપટે પૈસો કર્યોજે, કહે એતે શું આવશે કામજો. પરઉપકાર. ૩
 જો તું જીવ જાતિ ધમ ધમનીજે, કાંઈ કરે મનુષ્યનું કામજો;
 કાયા તારી શા કામનીજે, તારા ઉરમાં વિચાર તું આમજો. પરઉપકાર. ૪
 આઝાં આડીતણાં દેખ આડવાંજે, આપે ફળ ફૂલ કે કોઈ કાઠજો;
 માણસનાં કષ્ટ મટાડવાંજે, એવા પોતે ભણ્યાં દીસે પાઠજો. પરઉપકાર. ૫
 પેપ પથરા પણ પરકારજો, ચણતરમાં આપ ચણાયજો;
 વારે વારે જાજી વારજો, જન ઉપયોગી જે જણાયજો. પરઉપકાર. ૬
 વળી ફૂવા તળાવને વાવડીજે, નદી આપેછે નિર્ભય નીરજો;
 એવી ન રીત જેને આવડીજે, દેખી તેને થઈએ દિલગીરજો. પરઉપકાર. ૭
 ધર્યો ધરાણીમાં દેહ તે ન ધારોએજો, વ્યર્થ ભાળ્યો ભૂમીશીર ભારજો;
 હાથે ચડ્યો હીરો હારીયોજે, કવિકોવિદ કરે ધિક્કારજો. પરઉપકાર. ૮
 એજ માટે માફં કહ્યું માનીનેજે, કર ચક્રિત પ્રમાણે શૂભ કામજો;
 ગમશે તારા યજ્ઞ માનીનેજે, નવા જુગમાં રહેશે તારું નામજો. પરઉપકાર.
 એજ માટે મનુષ્ય અવતારછેજો, લાભ ખિજો ન જાણીશ લેયજો;
 સંસારમાં એજ સારછેજો, એમ હૈકામાં જાણી હમેયજો. પરઉપકાર. ૧૦
 પરસાકમાં પણ સુખ પામીએજો, નકિ સૃષ્ટીનો નાથ કરે રનેહજો;
 આપણને અંતરજામીએજો. દિધો એજ માટે જનદેહજો. પરઉપકાર. ૧૧
 પણ પેટ ભરી તું પોઢી રહ્યોજે, મનમાની તેં માણી મોજજો;
 વ્યવહારના પૂરમાં વહ્યોજે, ખડુ લીધો ખડાઈનો ખોજજો. પરઉપકાર. ૧૨
 કામ પરઉપકારી ગયા કરીજો, એવા સજ્જનોને સંભારજો;
 ધરા ઉપર નામના ધરીજો, ધન્ય ધન્ય એના અવતારજો. પરઉપકાર. ૧૩
 ભાળી બુખ્યાને ભોજન આપીએજો, દૈયે વિદ્યા આદિકનું દાનજો;
 કષ્ટ એમ જનનાં કાપીએજો, ખનરાખી સદા મહેરખાનજો. પરઉપકાર. ૧૪

જન રાગીના રાગ મટાડીએજો, કરી ઓસડ ઊપાય અનેકજો;
ગભરાટ મનનો ઘટાડીએજો, ઉરધારી ધરમની ટેકજો. પરઉપકાર. ૧૫
કાળ કાઢ્યો નકામો કેટલોજો, કર્યાં થાંથાં વિચારી જીએ કામજો;
ઉત્તમ ઊપદેશ એટલોજો, દેછે દિનદિન દલપતરામજો. પરઉપકાર. ૧૬

ગરબી ૫૭ મી.

સ્વદેશ ઉપર મમતા રાખવા વિશે.

“આધવજી સંદેશ કહેજો શામને.” એ રાગ.

સ્વદેશની મમતા મનથી નવ મૂકીએ,
સોએ સો કદિ સંકટ આવે શીયજો;
મૂરા થઈ પડિયે પણ ચિત નવ મૂકીએ,
સ્વદેશનું શુભ ચિંતવિયે દિન નિશજો. સ્વદેશનીં ૧
જન જાતીના દેહ ધર્યો જે દેશમાં,
તે જુમીને ગણિયે માતા તૂલ્યજો;
હૈડે ધરીયે હેત વિશેષ હમેશમાં,
ઉત્તમ ગણિયે અંતર માંહિ અમૂલ્યજો. સ્વદેશનીં ૨
સદૈવ કરીએ જાન સ્વદેશ સુધારવા,
કામ પડે તો કરિયે તન કુરખાનજો;
વળિ શ્રમ કરિયે ત્યાં ઉદ્યાગ વધારવા,
સ્વદેશ તરતો કરવા ધરિયે તાનજો. સ્વદેશનીં ૩
સ્વદેશના રાજાનું સાજું ધર્યોએ,
ધવિત્ર તે તો પ્રજા તણે છે ધર્મજો;
પુરાણ શાસ્ત્ર પાનાં પેખી પ્રીછીએ,
રાજ-દ્રોહ કરે તે કુતસીત કર્મજો. સ્વદેશનીં ૪
દેશ તણ પરદેશ વિષે રણવા જીવું;

પાણુ ખહુ ધરવો સ્વદેશ બિપર મેમળે;
 સ્વસ્થાનકથી દિલે હાસી નવ થવું,
 નિજ જનિતાથી હેત ન તજીએ જેમળે. સ્વદેશનીં ૫.
 મરણપથારી પર તો સૌ પ્રાણી મરે,
 કહિયે તેની કાયા ગઈ નકામળે;
 જે કાયા કુરખાન સ્વદેશ લીધે કરે,
 નવ જીવ તેનાં રહ્યાં છે નિશ્ચળ નામળે. સ્વદેશનીં ૬
 કહેવત એક પ્રસિદ્ધપણુ કહેવાય છે,
 જનની જણુજે હરિજન દાતા શૂરળે;
 નહિતો વંઝા વિશ્વ વિષે વખણાય છે,
 બ્યર્થ ગુમાવિશ નહિ તું તનતું તૂરળે. સ્વદેશનીં ૭
 સંપ વધે સૌ જનને જેમ સ્વદેશમાં.
 એવા એવા કરિયે અધિક ઉપાયળે;
 કષ્ટ ન પામે કોઈ કુસંપ કલેશનાં,
 સંપી જંપીને સૌ સુખિયાં યાયળે. સ્વદેશનીં ૮
 પોતાના ટંટા પોતેજ પતાવળે,
 સમજી હોતો જશો ન કદિ સરકારળે;
 પંચ જનો પાસે પંચાત કરાવળે,
 ખચીત નહિ તો થાશે ખૂબ ખુવારળે. સ્વદેશનીં ૯
 સ્વદેશમાં જે કોઈ કુસંપ કરાવશે,
 નિશ્ચે જાણી પાપી તેવું નામળે;
 અનેક જનને અતિ સંકટ ઉપજાવશે,
 દુર્જન તેને કહે છે કલપતરામળે. સ્વદેશનીં ૧૦

. ગરબી ૬૮ મી.

રિધ સિધના ભરોંસો ન રાખવા વિષે.

“મહા કોપ થયો તે કળી કાળમાંજો.” એ રાગ.

- રિધી સિધીના ભરોંસો નહિ રાખવાંજો;
 ચાહી હુમર કળાનો સ્વાદ આખવાંજો. રિધી. ૦ ૧
- જવા ખેસે ત્યારે જે તે રીતે જાય છે જો;
 અટકાવવાનો ક્યાં એકે ઉપાય છે જો. રિધી. ૧
- ફરે છયા તેમ ફરતી દેખાય છે જો;
 લક્ષ્મીનું નામ ચપળા લખાયછે જો. રિધી. ૨
- કવિ માધ વિપ્ર શ્રીમાળી †શ્રીમાળનાંજો;
 બહો મિત્ર ભોજરાજ જૂમિ પાળનાંજો. રિધી. ૩
- એને માથે પણ આપદા આવી પડીજો;
 ધરખાર વેચવાની આવી ધડીજો. રિધી. ૪
- પિતાએ મુક્યા રૂપેઆ અખજ રોકડાંજો;
 દીકરી પાસે રહ્યા ન દસ દોકડાંજો. રિધી. ૫
- દુનિઆમાં એવા દાખલા દિસે ઘણાંજો;
 મહા કષ્ટ વેઠવામાં ન રહી મણાંજો. રિધી. ૬
- કોણ જાણી શકે કાળ કેવો આવશેજો;
 હથે હુમર તો હરકત ઉઠાવશેજો. રિધી. ૭
- કંઈક શ્રીમંતની સુંદરી જે થાણી છે જો;
 એતો જરૂર ઉઘોગી અતિ જાણી છેજો. રિધી. ૮
- ટાપ ટીપથી યુએ છે કંઈક ટોપીઆંજો;
 નથી લેશ માત્ર લોક-માર્ગ સાધિયાંજો. રિધી. ૯

† ભીનમાળનો.

કહક ચોપડીનાં જુથ ગુંથે જોધનેજો;	
કામ આવડે ન એવું ખિન્ન કોધનેજો.	રિધી૦ ૧૦
ધન હોય જો ઘણું ધણીના ધામમાંજો;	
નાણું હિપજો તે આપેધર્મ કામમાંજો.	રિધી૦ ૧૧
ખાધઓ સુરતમાં એક સારી ખાધ છેજો;	
મોટાં પુસ્તકો લખીને તે કમાધ છેજો.	રિધી૦ ૧૨
ભરત ચીતર શીખો ને શીખો શીવડુંજો;	
જેને કાંધ ન સુજો તેનું અર્થ જીવડુંજો.	રિધી૦ ૧૩
વસ્ત્ર પેતરવા શીખવું વિવેકથીજો;	
નકો જાણજો એમાં નીચાપણું નથીજો.	રૂરિધી૦ ૧૪
કહક ફેંટીઓ કાંતે છે રૂડી રીતથીજો;	
ચતુરાધ આળવે છે ખોતે પ્રીતથીજો.	રિધી૦ ૧૫
સારૂ કામ આવડે તો શાભા સાંપડેજો;	
આપદા સમે ન આપદા એને નડેજો.	રિધી. ૧૬
વિતે દિવસ આનંદમાં હોગીનોજો;	
નવરાનો રોજ જાય જેવો રોગીનોજો.	રિધી૦ ૧૭
શિખામાણુ કહી છે તે તમારા કામનીજો;	
રૂઢે રાખો વાવ દલપતરામનીજો.	રિધી૦ ૧૮

ગરબી ૬૯ મી.

વાઢે વાઢે ફૂલનાં કામ ન કરવા વિષે.

“સાંભળો સાહેલી.” એ રાગ.

વોરા વાદ વદવાની તળે વાતોરે, વાદમાં સ્વાદ શેનો.
વાઢે લાગી લાગી સાક ખાયલાતોરે, વાદમાં સ્વાદ શેનો. ૧
વાઢે વાઢે કરે વરા વિશેષેરે, વાદમાં

જળ દેવાળું કાઢીને વિદેશરે.	વાદમાં ૨
વાદે વાદે જે ખાચ ખુબ ખાણુંરે;	વાદમાં ૩
આવે દુઃકામાં મોતનું ટાણુંરે.	વાદમાં ૪
વાદે વાદે વેપાર ખુબ ખેંચેરે;	વાદમાં ૫
પછી વાસણને ધરખાર વેચેરે.	વાદમાં ૬
વાદે વાદે ઉતારે મોટા વિમારે;	વાદમાં ૭
પછી ધન ઓછને પડે ધીમારે.	વાદમાં ૮
વાદે વાદે ચઢાવે વરધોડારે;	વાદમાં ૯
જર જળ ને શીર પડે જોડારે.	વાદમાં ૧૦
વાદે વાદે ફૂલજી કુલાણારે;	વાદમાં ૧૧
પછી અંડીયામાં અંપલાણારે.	વાદમાં ૧૨
વાદે વાદે ગાડીઓ દોડાવા ભાગેરે;	વાદમાં ૧૩
ધરો ભાગી પડે હાથ પગ ભાગેરે.	વાદમાં ૧૪
વાદે વાદે ધર જીતું ચણાવેરે;	વાદમાં ૧૫
પછી વેચે કે બ્યાજમાં કુલાવેરે.	વાદમાં ૧૬
મોટે વાદે જે વદો તો વદો સારોરે;	વાદમાં ૧૭
દલપતનાં વચન દિલ ધારોરે. વાદમાં સ્વાદ શેનો.	૧૮

ગરબી ૬૦ મી.

સત્સંગ વિષે ગરબી.

“કાકરીયા બિપરરે નોખત વાગે છે.” એ રાગ.

સોખતતો સજીએરે સદાજન સારાની;

તનમનથી તજીએરે, નગુણી નઠારાની.

સારી સોખતથીરે, કે સારાં કહેવાણી;

નરસાંને સંગેરે, નકી બહુ નિંદાણી.

સંગતિને રંગેરે, કે જો નવ રંગાધરે;	
તોપણ તે જવારે, જગતમાં દુખાધરે.	૩
હોય નિર્મળ હારેરે, અધિક આપાવેલા;	
ધણી ધણી મેલીરે, ઉપર એને મેલા.	૪
ધણીને રંગેરે, કે તે નહિ રંગાથે;	
તોપણ તે જવારે, મલિન ખડુ દુખાથે.	૫
તેમ લંપટ સંગેરે, કે, લાંચન લાગે છે;	
અપકીર્તિ એથારે, જગતમાં જાગેછે.	૬
અતિ પાપી આગળરે, કે જામાં નવ રહોએ,	
કુળ બુધણ કીર્તિરે, જગતમાં જો અહિય.	૭
સોખતની અસરેરે, અધર્મી કદ'ક થયા,	
બસની થઈ વળતીરે, કે ખારે વાટ ગયા.	૮
ધડપણમાં પૂરારે, પછી પરતાયા છે,	
દુનિઆદારીમાંરે, દુખી દુખાયા છે.	૯
ચિતમાં આગળથીરે, ન ચાલ્યા એતીને,	
પહિતો તે પામ્યારે, પુરી કુજેતીને.	૧૦
સુધરીને સારારે, થયા કંઈ સતસંગે,	
રંગાણું અંતરેરે રૂડે નીતિરંગે.	૧૧
પુરણ જશ પામ્યારે, જગતમાં પરિણામે,	
વિધ વિધ વખણાતારે, દિકા દલપતરામે.	૧૨

ગરબી ૬૧ મી.

જીવાનીના રસ્તા વિષે.

“હાલો હાલોને એકવાર ચાલો ઉદ્ધર જઈએરે” એ રાગ.

ચાલો ચાલો મુસાફર એતી, જીવાનપુર જતાંરે;

- નહિતો ફરિ ફરિ થાશે ફળેતો, જીવાનપુર જતાંરે. ૧
 હવા એવી ત્યાં આગળ આવે, જીવાનપુર જતાંરે;
 બલા લલાને બાન લુલાવે, જીવાનપુર જતાંરે. ૨
 આવે બિન્મત ગંગા એવી, જીવાનપુર જતાંરે;
 તરી ન શકાય તુંબડે તેવી, જીવાનપુર જતાંરે. ૩
 વાટે દુર્ગમ દુર્ગરા દીસે, જીવાનપુર જતાંરે;
 એમાં અડચણ આવે અતિશે, જીવાનપુર જતાંરે. ૪
 આઝી મોહની આવે આડી, જીવાનપુર જતાંરે;
 રહે નિર્દય પ્રાણી અનાડી, જીવાનપુર જતાંરે. ૫
 ઠામ ઠામ ફરે ચોર ઠગારા, જીવાનપુર જતાંરે;
 લાગે કેડે લોકને લૂટનારા, જીવાનપુર જતાંરે. ૬
 માટે શાધજો સોખન સારો, જીવાનપુર જતાંરે;
 વાટે ચાલજો જોધ વિચારી, જીવાનપુર જતાંરે. ૭
 જે અવજો પંથ ચડી જાશે, જીવાનપુર જતાંરે;
 એદ પામીને ખત્તા ખાશે, જીવાનપુર જતાંરે. ૮
 ડરી ડરીને ડગલાં માંડે, જીવાનપુર જતાંરે;
 આઝી છતનો છંછણાટ છાંડે, જીવાનપુર જતાંરે. ૯
 અહીં આવ્યા લાખેશા લાભ લેવા, જીવાનપુર જતાંરે;
 થશે લેવાના ઉલટા ફેવા, જીવાનપુર જતાંરે. ૧૦
 રખે જો ગફલતમાં રહેશે, જીવાનપુર જતાંરે;
 પછી શેકને જવાપ શું દેશે, જીવાનપુર જતાંરે. ૧૧
 લેખું પાઘ પાઘનું તે લેશે, જીવાનપુર જતાંરે;
 નહીં દેશે તો ખૂમદંડ દેશે, જીવાનપુર જતાંરે. ૧૨
 તજશે વિશ્વાસ તમારો, જીવાનપુર જતાંરે;
 નહીં આવે આપદનો આરો, જીવાનપુર જતાંરે. ૧૩

પછી થાશે પુરો પરતાવો, જીવાનપુર જાતાંરે;
 નહીં આવશે અવસર આવો, જીવાનપુર જાતાંરે. ૧૪
 દિલ થીર રાખો દિન થોડા, જીવાનપુર જાતાંરે;
 નથી કાઢવા જીમના જોડા, જીવાનપુર જાતાંરે. ૧૫
 જોતાં જોતાં દિવસ વહી જશે, જીવાનપુર જાતાંરે;
 જરાપુર* પાસે દુખાશે, જીવાનપુર જાતાંરે; ૧૬
 પછિ થઈ જશે ડર થોડો, જીવાનપુર જાતાંરે;
 માટે જીવમાં હિંમત જોડો, જીવાનપુર જાતાંરે. ૧૭
 પ્રભુને ભજે તે પાર પામે, જીવાનપુર જાતાંરે;
 દીધી શિક્ષા દલપતરામે, જીવાનપુર જાતાંરે. ૧૮

મરઘી ૬૨ મી.

પ્રભુ ભજવા વિષે.

“મીઠા ગોરસ લ્યો ગોરસ લ્યો.” એ રાગ.
 ભાવથી પ્રભુ ભજો, પ્રભુ ભજો;
 હારે તમે તરકટ કરવાં તજોરે. ભાવથી ૦ ટેક.
 હારે જ્યારે આવશે વેળા છેલ્લી;
 ખીજો પ્રભુ વિના નથી ખેલીરે. ભાવથી ૦ ૧
 હારે દોષ દુખીને દિલમાં ડરજો;
 કર્મ રૂડાં વિચારીને કરજોરે. ભાવથી ૦ ૨
 હારે દયા દિલમાં રાખજો દહાડી;
 એથી અતિ સુખ પામશો અંગાડીરે. ભાવથી ૦ ૩
 હારે જીએ જી*કું ન ખોલશો જાણી;

- જીઠમાં મહા પાપ પ્રમાણીરે. ભાવથી ૪
હારે કાંઈ પારકાં સંકટ કાપો;
ભાળી જીખ્યાને ભોજન આપોરે. ભાવથી ૫
હારે પાપ પુણ્યના હિસાબનું પાનું;
નથી પ્રભુથી કાંઈ પક્ષ જાનુંરે. ભાવથી ૬
હારે લેખું આખી હમરનું લેશે;
કુડાં રૂડાં કરમ ફળ દેશેરે. ભાવથી ૭
હારે જીઓ કૌરવ પાંડવ કેવા;
હઠી ગયા ધણા એવા એવારે. ભાવથી ૮
હારે ગયા સૈકડે મોટા શૂરા,
ગયા પ્રવીણ પંડીત પૂરારે. ભાવથી ૯
હારે જે જે દીક્રે છે, તે છે જવાનું;
નથી એમાંથી કોઈ રહેવાનુંરે. ભાવથી ૧૦
હારે ન રહ્યા કોઈ વૈદ કે જોશી;
ન રહ્યાં કોઈ એસા એથીરે. ભાવથી ૧૧
હારે નથી રહેવાનો દલપતરામે;
પ્રભુ બળે તો શુભ ગતિ પામેરે. ભાવથી ૧૨

ગરબી ૬૩ મી.

સંસાર રૂપી વનની ગરબી.

“સુદરખધ ચાલ્યાં સાંસરીય” એ સંગ.

સંસાર વિકટ વન સરખો છે,
સંભાળીને સાંચરજો ખેડેન. વચમાં રસ્તો વસખો છે;
કગ ચોર રહે છે કોઈ ધમે,
ડરિ ડરિને ડગલાં બરજો ખેડેન, વચમાં રસ્તો ૧

- કયાંઈ વાઘ વરૂના સ્વર સુશૃણી,
કયાંઈ મોર ખપેલા બોલે બહેન. વચમાં રસ્તો ૦
- કયાંઈ શીતળ છાયા સારી છે;
કયાંઈ તાપ તપે વણુ તોલે બહેન. વચમાં રસ્તો ૦ ૨
- ગંભીર થજો ગભરાશોમાં,
ધરિ ધીરજ આગળ ધસજો બહેન. વચમાં રસ્તો ૦
- શાહુકાર વસે જ્યાં સતવાદી,
સમજી ત્યાં વાસો વસજો બહેન. વચમાં રસ્તો ૦ ૩
- વળિ સોખત પણુ સજજો સારી,
શીખામણુ શુભ સાંભળજો બહેન. વચમાં રસ્તો ૦
- અનુભવિ જનની આગળ જઈને;
પ્રીતિને પંથે પળજો બહેન. વચમાં રસ્તો ૦ ૪
- સતિયો જે રસ્તે ગઈ સજ યદ,
તે નકશા જો જો નરખી બહેન. વચમાં રસ્તો ૦
- શું સારું ને શું નરસું છે,
પેખાને લેજો પરખી બહેન. વચમાં રસ્તો ૦ ૫
- તમે દયા ધણી દીલમાં ધરજો,
દુઃખ દુખો જેને દહે બહેન. વચમાં રસ્તો ૦ ૬
- મુગ તૃપ્તિ જેવી મારગમાં;
નદિયા મોટી નિરખાશે બહેન. વચમાં રસ્તો ૦
- પણુ તે પાણી નથિ પીજીનું;
પીવા જનનાર ઠગાશે બહેન. વચમાં રસ્તો ૦ ૭
- ઠોઈ ઠોકણુ બહુ કાલ છે,

જન્મે. ૧ ખાર જૂનિમાં ઝાંઝવાં દેખાય છે તે.

હરિયા પર્વત કોઈ કામે ખહેન, વચમાં રસ્તો. ૦
 પ્રભુ કરુણાથી કંઈ પારપડ્યા; વચમાં રસ્તો. ૮
 કોઈ છે દલપતરામે ખહેન.

ગરવી ૬૪ મી.

પાનખર મહિના વિષે.

રાગ-ઉપર પ્રમાણ.

ખીપળા તું સાંભળજે પ્રીતે,
 સમજાવું સારી રીતે, પાનખર મહિને પાનખર. ૧
 મહા મહિનો આજ્યો વણુમાળ્યે,
 તર પત્રો પડવા આગે, પાનખર. ૨
 તું ધરથી રહે ધીરજ ધારી,
 નહિ તેજ દશા રહે તાકીર; પાનખર. ૩
 દુઃખના દિન જોવાં વહિ જાશે,
 વળિ સુખના દિન દેખાશે; પાનખર. ૪
 આ જરૂર મહિનો જનાશે,
 રૂઠું વસંતનો પછિ વાશે; પાનખર. ૫
 ધરથી ચાલ્યો આવે ધારી,
 ને કોણ મિથ્યા કરનારો; પાનખર. ૬
 જેમ દિવસ વિતે રજની યાશે,
 રજની પછિ દિન દેખાશે; પાનખર. ૭
 એમ સુખ દુઃખ છે વારા ફરતી,
 જેમ સાંજર ઓઠ ને ભરતી; પાનખર. ૮
 સમજીતો સમજીને સાંખે,
 સૂરખ નીસાસા નાંખે; પાનખર. ૯

ધણિ જગનો જે કરવા ધારે,
 નર નારી કોણ નિવારેરે; પાનખર. ૧૦
 સૌની ચિંતા દાંધર ધરશે,
 તું ફિકર કરી શું કરશેરે; પાનખર. ૧૧
 સુખીમાં દુખિયાં હમો હમે,
 દોઢાંજે દલપતરામેરે, પાનખર. ૧૨

ગરબી ૬૫ મી.

અથા દહાડા સરખા નથી તે વિશે.

“સારું સારું રૂરત શેહેર, સુખધ અલખેણી.” એ રાગ.
 સમજે સંસારી રીત, સૌ દિન નધિ સરખા;
 દુખમાં શિદ થા બયબીત, સુખમાં શિદ હરખા. ટેક.
 કોઈ દિન લીલું લીલું સધજે, દીસે લીલા દહેરરે;
 તેમજ કોઈ દિનમાં તો દીસે, ધણી સમૃદ્ધિ ઘેર. સૌ દિન ૦ ૧
 કોઈ દિન ટાઢ પડે તન ઉપર. હડ હડ ધુળે હાડરે;
 તેમજ કોઈ દિન તનકંપાવે, ઉપજે શત્રુ આનાડ. સૌ દિન ૦ ૨
 કોઈ દિન તો પરિતાપ તપેને, ઉકળે શાગિત અંગરે;
 તેમજ ચિંતા અતિશયે ઉપજે, ઉતરી બયઉમંગ. સૌ દિન ૦ ૩
 ઉતરાયનથી એક મિનિટ નિત્ય, દિન ચડતો દેખાયરે;
 દીસે છ મહિના પછી દહાડો, એજ રિતે ઘટિ બાય. સૌ દિન ૦ ૪
 તેમજ ચડતી પડતી હાલત, જગમાં સૌનિ જણાયરે;
 માની તો ધીરજ મન ધારે, આમાની આકળાય. સૌ દિન ૦ ૫
 કોઈ દિન દીસે દિવાળી સરખા, હોળી કોઈ દિન હોયરે;
 એમજ ચાલે રીત અસહથી, કલેશ ન કરશે કોય. સૌ દિન ૦ ૬

ટાઢ પડે ત્યારે ડગલી પહેશે, પંખો લ્યો જોઈ ધામરે;
 અકળાશે નહિ ઉપાય શોધો, અનેક રીતે આમ. સૌ દિન ૭
 કષ્ટ તણો તો કદી ન આવે, અકળાયાથી અંતરે;
 ઉપાય કરીને છેડો આણો, ધીરજથી ધીમંત. સૌ દિન ૮
 અંદ્ર. કળા ખખે ધડી ચડતી, રાતે દીસે રોજરે;
 પંદર દિવસ પછી થાય પડતી, ખીજનો શો ખોજ. સૌ દિન ૯
 કોઈ દિન નદીએ નીર ઉછળતાં, ભાસે આતિ ગંભીરરે;
 વળિ કોઈ દિન એવા આવે જ, ન મળે તેમાં નીર. સૌ દિન ૧૦
 ઇચ્છાથી ઇચ્છરે ઠરાવી, અવધ ટળે ક્યમ એહરે;
 ભણે પિયુ પિયુ કરે ખપેયો, અવધે આવે મેહ. સૌ દિન ૧૧
 અવધે આવી ઉભું રહેશે, સુખ દુખ એવી રીતરે;
 પાણુ ઇચ્છર સુખ આપિ શકે છે, કરે પ્રભુપર પ્રીત. સૌ દિન ૧૨
 ધીરજ આપદ કાળે ધારો, પ્રભુને કરે પ્રભુમરે,
 દીનદયાળ સદા સુખ તમને, દેશે દલપતરામ. સૌ દિન ૧૩

ગરબી વદ મી.

વરઘોડાની વાડીની ગરખી.

“સુંદરખઈ ચાલ્યાં સાસરાએ” એ રાગ.

આ વરઘોડાની વાડી છે,
 આપે છે વરની અગાડી ખડેન. વરઘોડાની. ટેક.
 તેનિ શોભા અતિશે છે સારો,
 એના ખનાવની ખલિહારી ખડેન. વરઘોડાની ૧
 માંહિ છોડ લિલાની છબિ છાજે,
 ખડુ રંગનાં ફૂલ બિરાજે ખડેન. વરઘોડાની ૨
 સોનેરી ફુલડાં શોભાવે,

- જોતાં અચરજ ઉપજાવે ખડેન. વરધોડાની૦ ૩
- જાણે તે મંડપ કુલ તાજનો,
જાણે ખાગ ખન્યો રાજનો ખડેન. વરધોડાની૦ ૪
- પણ જોતાં જોતાં તો જાણે,
એ લૂટી કે લૂટાણે ખડેન. વરધોડાની૦ ૫
- એનો ખૂખ ખન્યો ભભકા ખાસો,
પણ ત્રણ ઘડિનોજ તમાસો ખડેન. વરધોડાની૦ ૬
- એનાં વિચિત્ર કુલડાં વીખાણે,
કોઈ ક્યાં ને કોઈ ક્યાં જાણે ખડેન. વરધોડાની૦ ૭
- ધરિ વરની આગળ શોભાવા,
એને સમસ્યામાં સમજાવા ખડેન. વસ્થોડાની૦ ૮
- એવિ કંઈક થઈને કંઈ થાણે,
આંતે એમજ લૂટાણે ખડેન. વરધોડાની૦ ૯
- શિદ હરખ ઘણા હાડે ધરીએ,
કલ્યાંત ઘણા શિદ કરીએ ખડેન. વરધોડાની૦ ૧૦
- એતો રીત અસલથી છે એવી,
સમજૂએ સમજી લેવી ખડેન. વરધોડાની૦ ૧૧
- નથિ નથી અજાણ એ રહેવાની,
લટકા સમ જોઈ લેવાની ખડેન. વરધોડાની૦ ૧૨
- જડ મતિ કુલડાં જોઈ લલચાણે,
ખુખ લાતો ગડદા ખાણે ખડેન. વરધોડાની૦ ૧૩
- જન કંઈક મુખ્યા છે કચરાઈ,
મોટી એ તો મુરખાઈ ખડેન. વરધોડાની૦ ૧૪
- સમજૂની સમજણ તો ન્યારી,
ખડુ ધસે ન લેવા ધારી ખડેન. વરધોડાની૦ ૧૫

હાથર હાથથી મળી આવે,
 ઉપકાર અંતરમાં લાવે ખડેન. વરયોડાનીં ૧૬
 ન મળે તો પશુ નહિ થાય દુખી,
 સંતોષ ધરી રહે સૂખી ખડેન. વરયોડાનીં ૧૭
 સમજે તો આ સમસ્યા કીધી,
 દલપતે ચિખામણુ દીધી ખડેન. વરયોડાનીં ૧૮

ગરબી ૬૭ મી.

નારાયણત બાગ વિષે ગરબી.

“શંકર વસે કૈલાશમાં”

મનમાં સમજ તું માલગીરે, એક વિચારી વાત;
 ખાંડ તારો રૂડો બન્યો, હારે ભગી ભગે છે ભાત. મનમાંં ૧
 કહ્યાં ઘણાં ઘણાં ફૂલડારે, રૂડો રાજે છે રંગ;
 કાલે તે કરમાઈ જશે, હારે એનું રિયર નથી અંગ. ૨
 વળી નીપજશે નવાં નવાંરે, ચાલ્યું આવે છે એમ;
 કીધો પ્રભુએ એવો કાવદો, હારે કડો ફેરવાય કેમ. મનમાંં ૩
 ગયું તેતો ગુમ થઈ ગયુંરે, નહીં જગમાં જણાય;
 કોઈ દિન દેખવાનું નહીં, હારે કરે દોટી ઉપાય. મનમાંં ૪
 વહિ ગયું તે પાછું નહિ વળેરે, જેમ નદીનું નીર;
 મૂરખ જન મનમાંં થશે, હારે દુઃખ ધરી દીલગીર. મનમાંં ૫
 આતસનાજી ઉડી ગઈરે, ખાસો જોવાનો એક;
 તેનો તે જોવા તણુ, હારે ફરી મળે ક્યાં મેળ. મનમાંં ૬
 માટી તણાં જેમ માટલાંરે, ઘણાં ઘડે કુંભાર;
 કામ ભાગીને થાય ઠીકરાં, હારે એના ગયો આકાર. મનમાંં ૭

† શામે છે.

કપૂર ઉડીને ક્યાં ગયું'રે, દીડું કહે ન કોય;
 સ્વપનાની જેમ સાહેબી, હારે એતો સાચી ન હોય. મનમાં ૦૮
 દિવસ ગયો તે નવ દેખીએ'રે, એવા લાગે આ લોક;
 જેતાં આવે ને જાય છે. હારે જેનો હરખને શોક. મનમાં ૦૯
 સ્વપ્નામાં દુઃખ દેખીને'રે, ક્રોધ કરે રૂદન;
 જાગે સ્વપન જૂઝું ઠરે, હારે સાચાં આંસુ લોચન. મનમાં ૧૦
 તેમ પાપ પુણ્ય બે સત્ય છે'રે, ખોલ જૂઠી જાંજળ;
 સજ્જન તો સમજે સહ, હારે જેની વિદ્યા વિશાળ. મનમાં ૧૧
 ધૈર્ય કરે તે ઉપર'રે, રૂદે રાખે જે રાષ;
 એથી તે આમાની કિયો, હારે દીસે મોટો એદાષ. મનમાં ૧૨
 સમજાય તો સમજી રહે'રે, મોટું રાખીને મન;
 દલપતરામના દેવનું, હારે કરો બાવે ભજન. મનમાં ૧૩

ગરબી ૬૮ મી.

સોળ શણગારની ગરબી.

“મા પાવા તે ગદયી ઉતર્યાં મા કાળીરે.” એ રાગ.
 સુંદરીએને સજવા તણા હો શણીરે,
 શણગાર ગણાવું સોળ; સૂણ મુજ વાણીરે.
 શણગાર પ્રથમ તો સ્વચ્છતા, હો શણીરે,
 આંગે કરવું આધોળ. ^૧ સૂણ મુજ વાણીરે ૧
 ખીજે શણગાર ખહૂ ભલો, હો શણીરે,
 એખાં તન ધરવાં ચીર; સૂણ મુજ વાણીરે;
 ત્રીજે શિર કેશ સમારવા, હો શણીરે,
 જેમ શોભે સુંદર ચીર. સૂણ મુજ વાણીરે. ૨

મોથો તન સુગંધી યોજવી, હો શાણીરે,
 વળિ મુખ કરિયે મુખવાસ; સુણ મુજ વાણીરે;
 શણગાર પુનિતર^૧ તે માંચમો, હો શાણીરે,
 યાય સુગંધ આસો સ્વાસ. સુણ મુજ વાણીરે. ૩
 છટ્ટો કહું તે વળિ છે ભણો, હો શાણીરે,
 બૂધણુ જેમાં નહિ ભાર; સુણ મુજ વાણીરે;
 શુદ્ધ વાણી તે છે સાતમો, હો શાણીરે,
 મુખ મધુર મધુર ઉચ્ચાર. સુણ મુજ વાણીરે. ૪
 શણગાર દત્તમ છે આઠમો, હો શાણીરે.
 હસતો ચહેરો જે હોય; સુણ મુજ વાણીરે;
 નવમો જે લજ્જા નેણમાં, હો શાણીરે,
 નવ તજે તપે મન તોય. સુણ મુજ વાણીરે. ૫
 નિર્મળ દશમો છે નમ્રતા, હો શાણીરે,
 અતિ રાગ સરસ અગિયાર; સુણ મુજ વાણીરે;
 બહુ સંપ સજે તે ખારમો, હો શાણીરે,
 નિશ્ચય શોભે નરનાર. સુણ મુજ વાણીરે. ૬
 તે પછી વખાણું તેરમો, હો શાણીરે,
 વૃત પતિવૃતા પ્રખ્યાત; સુણ મુજ વાણીરે;
 ચિત આતુરતા તે ચૈદમો, હો શાણીરે,
 શિખે ભરત ચિતરની ભાત. સુણ મુજ વાણીરે. ૭
 પંદરમો પાઠ લખે ભણે, હો શાણીરે,
 વળિ વદે વિવેકે વેણ; સુણ મુજ વાણીરે;
 સખી એ શોળે શણગાર છે, હો શાણીરે,

દુનિઆમાં અતિ સુખ દેણ. સુણ મુજ વાણીરે. ૮
 પણ ચખને^૧ તો શામે નહીં, હો શાણીરે,
 શણગાર શરીર અખંડ; સુણ મુજ વાણીરે;
 એમ જીવ ધરમ તે જાણવો, હો શાણીરે,
 દિસે જીવતો જેથી પંડ. સુણ મુજ વાણીરે. ૯
 ભક્તી કરીએ ભગવાનની, હો શાણીરે,
 તે વગર ખધું છે વ્યર્થ; સુણ મુજ વાણીરે;
 સદ્યુણ વિણ તન શણગારવાં, હો શાણીરે,
 અતિ ઉલટો થાય અનર્થ. સુણ મુજ વાણીરે. ૧૦
 દિલમાં નિશદિન ધરિયે દયા, હો શાણીરે,
 વળિ સજિયે સ્નેહી સ્વભાવ; સુણ મુજ વાણીરે;
 આજસ અંગે નવ આણીએ, હો શાણીરે,
 જેથી દીસે નરસ દેખાવ. સુણ મુજ વાણીરે. ૧૧
 સજવા શણગાર સુશોભિતા, હો શાણીરે,
 અંતરમાં સમજી આમ; સુણ મુજ વાણીરે;
 સૌભાગ્ય અખંડ સદા રહે, હો શાણીરે,
 જે આશિષ દલપતરામ. સુણ મુજ વાણીરે, ૧૨

ગરબી ૬૯ મી.

સદ્યુણના શણગારની ગરબી.

“ઓ લાજ કુંવર, ઓ લાજ કુંવર, તમે કેટલા ભાધ
 કુંવારા રાજ, અચકો મચકો કારેલી.” એ રાગ.
 હો શાણી સખી, હો શાણી સખી, તમે મારી શિખામણ માનો હાખેન,
 સદ્યુણના શણગાર સજે;

- હો શાણી સખી, હો શાણી સખી, તમે તજે-ખિજાં તોફાનોહો ખેન,
સદ્યુણના શણગાર સજે. ૧
- હો શાણી સખી, હો શાણી સખી, શ્રામે સત્યની સાંકળી સારીહો ખેન,
સદ્યુણના શણગાર સજે;
- હો શાણી સખી, હો શાણી સખી, રહો નમ્રપણની નય ધારીહો ખેન,
સદ્યુણના શણગાર સજે. ૨
- હો શાણી સખી, હો શાણી સખી, તમે પહેરો યોખાઈની ચૂડીહો ખેન,
સદ્યુણના શણગાર સજે;
- હો શાણી સખી, હો શાણી સખી, દિસે દયાની દામણી રૂડીહો ખેન
સદ્યુણના શણગાર સજે. ૩
- હો શાણી સખી, હો શાણી સખી, અદ્ભૂત અદ્ય અઢોટીહો ખેન,
સદ્યુણના શણગાર સજે;
- હો શાણી સખી, હો શાણી સખી, સદ્યુણ વિણ ટાપટીપ ઓટીહો ખેન
સદ્યુણના શણગાર સજે. ૪
- હો શાણી સખી, હો શાણી સખી, તમે માનનાયાંદલો યોડોહો ખેન,
સદ્યુણના શણગાર સજે;
- હો શાણી સખી, હો શાણી સખી, ધરો દેહરતાનો અછોડો ૧ હો ખેન,
સદ્યુણના શણગાર સજે. ૫
- હો શાણી સખી, હો શાણી સખી, તુશિ પ્રભુ ભજનની પહેરો હો ખેન,
સદ્યુણના શણગાર સજે;
- હો શાણી સખી, હો શાણી સખી, સદ્યુણથી ચળકે ચહેરો હો ખેન,
સદ્યુણના શણગાર સજે. ૬
- હો શાણી સખી, હો શાણી સખી, તમે ચરમનું અંજન આંજોહો ખેન,
સદ્યુણના શણગાર સજે;
- હો શાણી સખી, હો શાણી સખી, મહા માનથી મનડું માંજો હો ખેન,

સદ્યુજ્જના શણગાર સળે. ૭
 હો શાણી સખી, હો શાણી સખી, કીરતીનું કંકુ કીજે હો ખેન;
 સદ્યુજ્જના શણગાર સળે;
 હો શાણી સખી, હો શાણી સખી, ઉઘોગની મંદી દીજે હો ખેન,
 સદ્યુજ્જના શણગાર સળે. ૮
 હો શાણી સખી, હો શાણી સખી, લાયકીની બહેર ફેલાશે હો ખેન,
 સદ્યુજ્જના શણગાર સળે;
 હો શાણી સખી, હો શાણી સખી, દલપતનો દવણુથી યાચે હો ખેન,
 સદ્યુજ્જના શણગાર સળે. ૯

ગરવી ૭૦ મી.

શિયળ વિષે.

“અન્નખેલીરે અખેમાત જોવાને જઘએ” એ રાગ.
 સર્વેથી સરસ ગણાય શાભા શીયળની;
 નહિ તો જેમ વ્યર્થ જણાય, નદિયા નિર્જળનો ટેક.
 સર્વાંગે શણગાર સજમા પણ નમળે જેને નાકરે;
 તો એકે શણગાર ન શામે, જોઈજનહસે અથાક. શાભા ૧
 બણતરમાંતો બડકો ઉઠ્યો, રૂપ વિષે પડિ રાખરે;
 સ્નેહ સહિત શીયળ નવ પાળે, લાંછન લાગે લાખ. શાભા ૨
 ડહાપણમાંતો કવ લાગ્યો ને સુણે પડી ચતુરાઈરે;
 જે જનથી શુભ વેલ શિયળની, સ્નેહ નહિ સચવાઈ. શાભા ૩
 ધર્મ કર્યામાં ધૂળ પડી, જે કર્મ નકારું કીધરે;
 રૂઢે ધરમેધર નહિ રીઝે, વંદન કર્યે વિવિધ. શાભા ૪
 આંક ઊપર મીઠાં મુકે તો, દશ દશ ગણા ગણાયરે;
 આંક બિનાનાં મીઠાં સર્વે, શુન્ધે શુન્ધ જણાય. શાભા ૫

શિયળ વૃત્તતે આંક સમજજો, મીડાં સદ્ગુણ માલરે;
 શિયળ વિના સદ્ગુણિને પણ સૌ, કહેશે લોક કુપાત્ર-શાભા ૬
 અમૃત જેવાં ઉત્તમ ભોજન, પીરસ્યાં રૂડી પેરરે;
 પણ તે પર સરપે ગળ નાંખી, તોતે સર્વે ઝેર. શાભા ૭
 ધિક ધિક તેનાં માત પિતાને, ધિક એનો અવતારરે;
 જે સંસાર ત્રિષે જનમીને, શિયળ તજે નરનાર. શાભા ૮
 જીવ વિનાનું શરીર જેવું, તાર વિનાજ સતારરે;
 શિયળ વિના નરનારી તેવાં, સૌ જાણે સંસાર. શાભા ૯
 જો કોઈને ઘેર જઈને બેસે, જાણે કયાંરે જાયરે;
 મુલા પછી પણ માનવીઓમાં, લંપટ જન નિંદાય. શાભા ૧૦
 પરનારી માતા સમ માનો, મરનાર પિતા સમાનરે;
 તો આ લોક તથા પરલોકે, બધું કરે ભગવાન. શાભા ૧૧
 સાળો કે સસરા કહેવાથી, તામસ કરે તમામરે;
 સૌનો સાળો સૌનો સસરા, છે દિવ્ય હલપતરામ. શાભા ૧૨

ગરવી ૭૧ મી.

પ્રેમીનાં બેડાં વિષે.

“હું તો ધન્યને પૂજવાને નીસરીરે લાલ,
 ચોખ્ખા કંકાવટી વિસરીરે લાલ.” એ રાગ.

સુરજ હો ભલે શાભીત, તેથી શું થયુંરે લાલ,
 ચિત્ત ચંદ્રમાં ચક્રારનું કંઈરે લાલ;
 કોઈ ચંદ્રને કહે સારો શાભીત છેરે લાલ,
 પદને તો સૂર્ય સાથે પ્રીત છેરે લાલ.
 મીન સર્વ સુખ માને રહી નીરમાંરે લાલ,
 ખેડ પામિને મરે તે ખીરમાંરે* લાલ;

પ્રીત દીપકમાં લાગીછે, પતંગનીરે લોલ; ૨
 શુદ્ધ નહીં સુખ દુઃખ સંગનીરે લોલ.
 પતિમાં પતિવ્રતાની એવી પ્રીતછેરે લોલ,
 એજ એને સર્વથા શોભીતછેરે લોલ;
 નેણ આપણાં તે આપણાજ કામનાંરે લોલ,
 પારકાં નેણાં તે નેણ નામનાંરે લોલ. ૩
 એમ ધંદ્રથી અધીક વલ્લભ * આપણારે લોલ,
 ગૂણુ રૂપને ગરથમાં ગણારે લોલ;
 ધૃવ માંછલીનું મૂખ રહે ધૃ ભણીરે લોલ,
 તે વિના બિજનિ તુચ્છતા ગણીરે લોલ. ૪
 સૂર્ય ચંદ્ર સામું કાઠ, મુખ દેરવેરે લોલ,
 તે ભણી તે તરત, પુઠ ફેરવેરે લોલ;
 જેમ વીજળીને પ્રીત, વરસાદમાંરે લોલ,
 નાગને તો મોરલીના નાદમાંરે લોલ. ૫
 જેમ ભમરનો બાવ, મકંદમાંરે† લોલ,
 પોયણીનો પ્રેમ પૂરે, ચંદમાંરે લોલ;
 પૂરે પ્રેમ માંહે માંહ રાખે દંપતિરે લોલ,
 એક એકના વડે શામે અતીરે લોલ. ૬
 શામે નીશા વડે ચંદ્ર, ચંદ્રથી નીશારે લોલ,
 દિશા વડે કિરણ, કિરણથી દિશારે લોલ;
 સભાથી શામે પડીત, પડિતે સભારે લોલ,
 પ્રભા વડે ભાનુ, ભાનુથી પ્રભારે લોલ. ૭
 શામે ધીર વડે દાલ, દાલથી ધિરારે લોલ,

હિરા વડે હેમ, હેમથી હીરાંરે લોલ;
 શાભે સેન વડે બૂપ, સેન બૂપથીરે લોલ,
 ગૂચુ વડે રૂપ, ગૂચુ રૂપથીરે લોલ.
 શાભે પદમ વડે નીર, પદમ નીરથીરે લોલ,
 મુગટ વડે શીર, મુગટ શીરથીરે લોલ;
 શાભે પ્રાણુ વડે દેહ, પ્રાણુ દેહથીરે લોલ,
 નારી વડે નેહ, નારી નેહથીરે લોલ.
 શાભે માત વડે ખાળ, ખાળ માતથીરે લોલ,
 રાગ વડે તાળ, રાગ તાળથીરે લોલ;
 શાભે મૂખવડે દંત, મૂખ દંતથીરે લોલ,
 નારિ વડે કંથ, નારી કંથથીરે લોલ.
 શાભે ભક્તિ વડે ભાવ, ભક્તિ ભાવથીરે લોલ;
 શઠ વડે નાવ, શઠ નાવથીરે લોલ;
 શાભે છે દયાથી દાન, દયા દાનથીરે લોલ,
 વાળાં વડે ગાન, વાળું ગાનથીરે લોલ.
 એવાં જોડાં શાભે છે એક એકથીરે લોલ,
 જો હળી મળી વસે વિવેકથીરે લોલ;
 રૂઢે રાખો રૂડાં દલપતરામનાંરે લોલ,
 જે કહ્યાં તે છે કથનો કામનાંરે લોલ.

ગરવી ૭૨ મી.

પતી રૂપી હીરા વિષે.

રાગ ઉપર પ્રમાણે.

એક હીરાંરે આંખો છે મારા હાથમાંરે લોલ,
 શું વખાણું સૈયરોના સાથમાંરે લોલ;

- મને ઇશ્વરે કૃપા કરીને આપિયારે લોલ,
માથાનો મોર કરી યાપીયારે લોલ. ૬
- મને પ્યારો લાગે છે માસ પ્રાણુથીરે લોલ,
ચારખ્યો મેં પ્રેમના પ્રમાણુથીરે લોલ;
મેં તો હૈયામાં હાર કરી રાખીઓરે લોલ;
અંતરમાં એજ અભિલાષીઓરે લોલ. ૨
- મારી જીવન દારી તો એક એજ છેરે લોલ,
તેતો મારાં નેણ તણું તેજ છેરે લોલ;
જેમ જાણ ન છૂટિ પડે દહથીરે લોલ,
તેમ હું જીવી પડું ન તેહથીરે લોલ. ૩
- હું તો વારે વારે નિહાળું હેતથીરે લોલ,
સાચવું સંભાળીને સચેતથીરે લોલ;
જેવો હૈયાનો હાર હોય હેમનોરે લોલ,
પૂરો સમુદ્ર જેવો પ્રેમનોરે લોલ. ૪
- જેમ ચાહે ચકોર ચિત્ત ચંદ્રનેરે લોલ,
ચાહે બમરો મકરંદનેરે લોલ;
મીન નીરથી કદાપિ જીવું જો મડેરે લોલ,
તે બિચારું ત્યાંજ ઘણું તરકડેરે લોલ. ૫
- મોર ચાહે છે ચિતે જેમ મેહનેરે લોલ,
તેમ હું ચાહું છું ચિત્ત તેહનેરે લોલ;
તમે તન ને સંતાપ પામું તે વિનારે લોલ,
જીવને પડે ન ચેન જે વિનારે લોલ. ૬
- હું તો પ્રજ્ઞને લળીને પાયે લાગતીરે લોલ,

- મુખ થકી એવું રતન માગતીરે લોલ; ૭
 હું તો પામી પુરા યુન્યના પ્રતાપથીરે લોલ,
 આવી મળ્યું તે આપો આપથીરે લોલ,
 મારે કસર રહી ન કોઈ વાતનીરે લોલ,
 તેતો આશીષ માત તાતનીરે લોલ;
 મારો સર્વે મનોર્થ સુકળે કળ્યોરે લોલ;
 મીત્ર મન માન્યો મૂળને મળ્યોરે લોલ. ૮
 એક એનેજ દેખું મારી આંખથીરે લોલ,
 આરો મને પંખીની પાંખથીરે લોલ;
 એવું વણહું ખીજું આ વિશ્વમાં નથીરે લોલ,
 કોટી પ્રકારે શું કહું કથીરે લોલ. ૯
 મારી આખી ઉમરનો એ સોખતીરે લોલ,
 મોટામાં મોટો મારો મહોખતીરે લોલ;
 મારા સુખ દુઃખનો સદૈવ ભાગીઓરે લોલ,
 સૌથી લાયક મને લાગીઓરે લોલ. ૧૦
 મારું તન મન ધન હું તેને ગણુંરે લોલ,
 ભાગ્ય મારું તે વડે બહું બહુંરે લોલ;
 ખીજા નજરે પડે છે ખડુ નામનારે લોલ,
 કોઈ મારે એમાં નથી કામનારે લોલ. ૧૧
 પ્રશ્ન પાસે માયુ છું પુરા પ્રેમથીરે લોલ,
 હીરો મહાન્તે પ્રેમ હૃમથીરે લોલ;
 દીલ આશીષ દલપતરામનીરે લોલ,
 કરજોડી માયું એજ કામનીરે લોલ. ૧૨

ગરવી ૭૩ મી.

વિજળી વિષે.

“અમળ્ય સહુણી પ્યારી મરગા નેણી તેં મોહન
વથ કીધોરે” એ રાગ.

અળક અળક અળકંતી દશ દિથ, વિજળી ઉજળે અંગેરે;
સો વાતે એકલી નવ શામે, શામે વરસાદ સંગેરે. ટેક.
જો વરસાદ વગર હોય વિજળી, ભડકા જેવી ભાસેરે;
ગુણવંતી જન કોઈ ગણે નહિ. તેને જોઈ સૌ ત્રાસેરે. અળક૦ ૧
પડતી તે પરવતને પાડે, જોરાવર છે જાતેરે;
અલપ નથી કોઈની ઓશીઆળી, કસર નથી કોઈ વાતેરે. અળક૦ ૨
વસ્ત્ર વગર દિસતી નથિ વરવી, ભક્ષ વગર નથિ જૂખીરે;
પણ વિજળી વરસાદ વગરની, લાગે જોતાં લૂખીરે. અળક૦ ૩
રાય વગર જેમ રાજ ન શામે, વસ્તી વગર જેમ ગામરે;
સદગુણ વિણુ જેમજન નવ શામે, ધણી વગર જેમ ધામરે. અળક૦ ૪
નીર વગર જેમ નદી ન શામે, જળ વિણુ પાયણિ જેવીરે;
નાક વગર જેમ નારી ન શામે, ધન વિણુ વીજળી એવીરે. અળક૦ ૫
પ્રભુને પ્રણુમીને મુખ માગે, વિજળી વારંવારેરે;
વિજોગ કદિ વરસાદ તણો નવ, કરશો જગ કરતારેરે. અળક૦ ૬
સતી પતીમાં સ્નેહ ધરે છે, જોતાં વિજળી જેવારે;
દક્ષપતરામ કહે દિલમાં તે, લક્ષ વિચારી લેવારે. અળક૦ ૭

ગરવી ૭૪ મી.

વિજોગની ગરબી.

“જહને કહેજો મારા વાલમનેરે” એ રાગ.

પંખી તું તો મુજ પ્રાણુ છેરે, પરવર ઉડીને આકાશ;

પિયુને કહેને જૈ પં પીડારે;
 ખાલા તારી ગોરી ગભરાય છેરે, દિન દિન દીન રહે છે ઉદાસ. પિયુને ૦ ૧
 વનમાં કાચલ ટૌકા કરેરે, ભીતર બેઠે છે જેમ ખાણુ; પિયુને ૦
 આંખે આંસુ ધારા વહેરે, પ્રમદા ક્યમ કરિ રાખે પ્રાણ. પિયુને ૦ ૨
 ન થઈ કેમ ઘડીઆળ હું રે, શોભત ગજવામાં પિયુ સાથ; પિયુને ૦
 ન થઈ વિંટી હું હેમનારે, હરઘડી રહેત પ્રીતમને હાથ. પિયુને ૦ ૩
 વાલમજના વિળેગથીરે, બાસે છે વસ્તી બેકાર; પિયુને ૦
 ઘેર પધારે હવે ધણું થયું રે, છો અખળાના પ્રાણ આધાર. પિયુને ૦ ૪
 કહણુ કહું છે કેમ કાળજી રે, પરણીને વિચર્યા પરદેશ; પિયુને ૦
 નાથ નમેરા એમ શું થયારે, વનિતા મેલી ખાળેવેશ. પિયુને ૦ ૫
 આર ઘડી પિયુ ચોટે જતારે, બાણીએ વહી જતા બુગચાર; પિયુને ૦
 ધળ ધળ પંથ નિહાળતીરે, વદતી પિયુ પિયુ વારંવાર. પિયુને ૦ ૬
 સાંજ પડે આવે સાહબારે, સૂરજને દતી હું થાપ; પિયુને ૦
 બાણું આ ક્યારે આથમેરે, મારે પિયુનો થાય મેળાપ. પિયુને ૦ ૭
 દહાડા દુઃખે વીતે હવેરે, રોતાં રોતાં રજની બધ; પિયુને ૦
 ચમકે વીજ મેઢલા ઝરેરે, ત્યારે અંતર અતિ અકળાય. પિયુને ૦ ૮
 ઉતમ આવે દિન પર્વનારે, સૌને ઉર ઉપળે ઉત્સાહ; પિયુને ૦
 મારે હોળી હૈય ખળેરે, દખી દિલમાં લાગે દાહ. પિયુને ૦ ૯
 વાળે વાળાં વીવાહનાંરે, સુણિ મારા ઘટમાં વાગે ધાવ; પિયુને ૦
 જોજન સારાં હું શું કરુંરે, જોજન કરવા ન વધે બાવ. પિયુને ૦ ૧૦
 સારસડી મણુ સદબાગણીરે, હરઘડી રહે કંથ હજૂર; પિયુને ૦
 દુષ્ટે વેલી વળગી રહીરે, દૈવ હું રહિ પ્રીતમથી દૂર. પિયુને ૦ ૧૧
 મળવા કાળે મનડું તપેરે, જિવ તલસે છે આઠે જામ; પિયુને ૦
 જાંબને જો હું આવે અહીંરે, દેશ આશિષ દસપતરામ. પિયુને ૦ ૧૨

ભાગ ૪ થો.

વિવિધ વિપયની ગરબીઓ તથા ઘોળ.

ગરબી ૭૬ મી.

વિદ્યા વેલડીની ગરબી.

“મા તારું કારણ કળિશુગ માંયરે, ખાળી ઐયરારે” એ રાગ.

તુંતો દોલતની ઘતારરે, વિદ્યા વેલડીરે;

તારો પ્રતાપ અપરમ પારરે, વિદ્યા વેલડીરે. ૧

તું ખની પ્રભુના આગમાંરે, ભલિ શાભી સારા ભાગમાંરે;

પામો વિશ્વવિષે વિસ્તારરે, વિદ્યા વેલડીરે. ૨

તારા ને સૂર્ય સુધી વધીરે, ખડુ રોકી તે પૃથ્વી બધારે;

પાતાળે કીધો પેસારરે, વિદ્યા વેલડીરે. ૩

જન મનમાં તારું મૂળ છેરે, શોધકતા સારાં ફૂલછેરે,

પાક્યાં ફળતો વિવિધ પ્રકારરે, વિદ્યા વેલડીરે. ૪

વાહન ને વસ્ત્રો વાસણારે, ઘેર ઘેર જે માલ ખીજે ઘણારે;

તેતો તારાં ફળ નિરધારરે, વિદ્યા વેલડીરે. ૫

ભોજન ચીજે ખડુ ભાતનીરે, જગમાં ખીજે ખડુ જાતનીરે;

એતો તારોછે આભારરે, વિદ્યા વેલડીરે. ૬

રસઉત્તમ તુજ ફળમાં રહેરે, કવિ કોવિદ જન મુખથી કહેરે;

રૂપ પામે તેથી સંસારરે, વિદ્યા વેલડીરે. ૭

જે રસ તારો પ્રીતે પીએરે, તે ધ્વિરને આજખી લીએરે;

ઉચરે અગમગતિ ઉચ્ચારરે, વિદ્યા વેલડીરે. ૮

જે જનને મનતું જન્મશરે, સન્માન સભામાં પામશરે;

તુંતો સજ્જનનો શણગારરે, વિદ્યા વેલડીરે. ૯

જે જનથી તું દૂર રહીરે, તે નરનારી જાતે નહીરે;
 તેતો પશૂતણા અવતારરે, વિદ્યા વેલડીરે. ૯
 તું સંકટમાં સાથે રહેરે, તું દુઃખતણા વનને દહેરે;
 તુંતો નાધારા આધારરે, વિદ્યા વેલડીરે. ૧૦
 તારિ છાયા છે શીતળ સદારે, જ્યાં ઉપજે નહીં કાંઈ આપદારે;
 તુંતો અકળ કળા તમ્બારરે, વિદ્યા વેલડીરે. ૧૧
 તું ધિર ઠરિ થઈ આઠમનીરે, કર કુશળ પુરૂષને કામનીરે;
 વિનવે દલપત વારમવારરે, વિદ્યા વેલડીરે. ૧૨

ગરબી ૭૬ મી.

સર્વ સાર સંગ્રહની ચોપડી વિશે.

“ગોકુળ આવો શ્રી નાથજીરે.” એ રાગ.

દીઠી એક દેવી અમેરે, જેના ગુણ ગણતાં ન ગણાય;
 તેની સોખત જન જે સજેરે, અજ્ઞાની પણ જ્ઞાની થાય. દીઠી ૦ ૧
 સાચી જીવ જો સોપડીરે, તોપણ ચોપડી ધારે નામ;
 એવી એની છે નમ્રતારે, આપે નામ શિખામણુ આમ. દીઠી ૦ ૨
 જ્ઞાની સાથે વાતો કરેરે, અજ્ઞાની આગળ રહે ચૂપ;
 કાંઈ ખોલાવી ખોલે નહીરે, હોય બલે તે મોટો બૂપ. દીઠી ૦ ૩
 સ્વપને ન કરી હોય મુસાફરીરે, તેને પણ દિલ જાગે જ્યોત;
 ખેઠાં ખેઠાં બધુએ જીએરે, પરવત નદીયો સાગર સોત. દીઠી ૦ ૪
 દેશો દેશ દેખી વળેરે, એવો એનો પૂર્ણ પ્રતાપ;
 શિક્ષા એની જો માનીએરે, આપે ઉત્તમ સુખ અમાપ. દીઠી ૦ ૫
 જો કદિ અંતર આપણુરે, દેખે તે દેવી ઉદાસ;
 રૂડી રીતે રંજન કરેરે, કાપો નાંખે છે કંકાસ. દીઠી ૦ ૬

† જયો. * સો પડવાળી.

જીની વાતો જાણે બધીરે, જેવી ધરડી ડોશી હોય;
 ઉચરે આપણી આગળેરે, ખીજું કહી શકે નહીં કોય. દીઠી ૭
 વળી તે વૈદું જાણે ધણુરે, ઓસડ વેસડની ખડુ વાત;
 શીખવે આપણને રનેહથીરે, રાખી રાખીને રળીઆત. દીઠી ૮
 ખાંતે જ્ઞાન ખગોળનુંરે, આથે આપણને અત્યંત;
 સૂરજ અંદ્ર ગ્રહણુ વિષેરે, એવા ઉચરે મર્મ અનંત. દીઠી ૯
 સંકટ આવે કાંઈ જે સમેરે, એને પૂછો જઈ ઉપાય;
 તો તે બાઈ બતાવશેરે, જે માનો તો સંકટ જાય. દીઠી ૧૦
 જગ સ્વજનારે એને સજરે, કોટિક આપણા સુખને કાજ;
 માટે રાખો મનમાં તમેરે, એના ઉપર પ્રીતિ આજ. દીઠી ૧૧
 એની સાથે એકાંતમારે, ખેઠા હોઈએ કોઈ ઠામ;
 જાણે સો જન સાથે છેયેરે, દિલમાં બાસે દલપતરામ. દીઠી ૧૨

ગરબી ૭૭ મી.

સુધારાની ચઢાઈની ગરબી.

રાગ ઉપર પ્રમાણ.

સુધારે રાણો રણમાં ચડયોરે, ફાવે તેવી લઈને ફોજ;
 વેરી વહેમની ઉપરેરે, ધુરસો લાવી ચિત્ત ધણોજ; પડધમ
 વાગે રસપૂરમારે. ૧

સાણી જયો રણમાં લડેરે, શત્રુથી સજવા સંગ્રામ;
 સાથી છે તેના શાણા ધણારે, થાણાં થાપ્યાં ઠમો ઠામ. પડધમ ૨
 પુસ્તક રૂપી કમાનથીરે, વિધ વિધનાં છૂટે છે ખાણુ;
 ચિંતવી ચોટ ચુકે નહીરે, પાપો વહેમ તણા લે પ્રાણ. પડધમ ૩
 નકશા નૌતમ વાવટારે, નિશાળ રણબૂમિ નિરધાર;
 પલટણુ ખાળક ને ખાળકીરે, શિક્ષક તો શાણા સરદાર. પડધમ ૪
 લેખણુ રૂપી ભાલા બજારે, સાલે શત્રુને થઈ સાડ;

ખખતર નેકનાં ખનાવિયારે, ધારી ધીરજ રૂપી દાસ. પડધમ ૫
 ગોળા ભૂગોળ ખગોળનારે, જીરણ કીલા જૂના ચાલ;
 તેતો માંડ્યાં છે તોડવારે, જે કાંઈ હલકા જાણ્યા હાલ. પડધમ ૬
 શુરા પૂરા સનમુખ લડેરે, ખીકણ છાના રહીને છેક;
 જીત સુધારાની સૌ ચહેરે, અદ્ભુત કરે ઉપાય અનેક. પડધમ ૭
 ક'ઈ પડે આવી કંઈકનેરે, સાંખે સ્વદેશના સુખ કાજ;
 સૌ જન સાચાં સુખ ભોગવેરે, થાય સુધારાનું જે રાજ. પડધમ ૮
 દેશ સુધારાને કારણેરે, કંઈકે કીધાં શિર દુરખાન;
 કર્યા પ્રવાસ વિલાપતરે, સંકટ સાંખ્યું યુદ્ધ સમાન. પડધમ ૯
 રકમો આપીને રોકડીરે, કંઈકે કર્યાં સુધાસ રધાન;
 પુસ્તકશાળા વગેરે રચ્યારે, વધવા વતનીઓનું માન. પડધમ ૧૦
 પેરી વહેમની ફોજનુંરે, કોઈ કોઈ વખતે જોર જણાય;
 ગોળા ચાલે ગંધોતશારે, જોતાં ઉડી હવામાં જાંવ. પડધમ ૧૧
 દિન દિન આપણા દેશમાંરે, યજ્ઞે સુધારો ઠામોઠામ;
 દંશ્વર આગળ એટલુંરે, દિલથી માગે ફલપતરામ. પડધમ ૧૨

ગરવી ૭૮ મી.

પૃથ્વીરૂપી ગાલીચા વિષે.

“તજો તમે કેફ કરમ કરવું” એ રાગ.

ગુંધ્યોટ્ટણુ આ રૂડો ગાલીચો, નજર કરી પાથર્યો છે નીચો; ગુંધ્યો. ૧
 કરી એમાં કારીગરી સારી, જુદા જો વેલો વચ્ચે ધારી;
 ખનાવ્યો જેણે તેની ખલહારી, ગુંધ્યો. ૨
 ચૈતન મય ચિત્ર રૂડાં ચળકે, આઝાં મણી માણુક માંહી ઝળકે;
 નદીઓનાં નિર્મળ જળ ખળકે. ગુંધ્યો. ૩
 સાગર ને શૈલ સરોવર છે; ભુયર ને ખેયર જળયર છે.

નગર વન નારીઓ ને નર છે; ગુંથ્યાં ૩
 સોના રૂપા સહિત બધી ધાતુ, કહેતાં નથી જીભે કહ્યું બનતું;
 ગાલીયાનું મૂલ નથી થાતું. ગુંથ્યાં ૪
 ગાલીયામાં રંગ ખસા રાજે, કર્યોછે જુઓ આપણા કાજે;
 ઉપર મેઘા ડંભર છત છાજે. ગુંથ્યાં ૫
 ખનાવ્યો હશે જેણે આ ખાઈ; કહો તેની કેવી ચતુરાઈ;
 શામે જેની અદ્ભુત સરસાઈ. ગુંથ્યાં ૬
 કારીગરની કીરતી કરીએ, અધિક ઉપકાર અંતર ધરીએ;
 દિને દિને દીનતા હચ્ચરીએ. ગુંથ્યાં ૭
 ગાલીયાની ગરબી ગાઈ આ મેં, પ્રભુનો મહિમા છે પરિણામે;
 દિલ એમ ગણ્યું દલપતરામે. ગુંથ્યાં ૮

ગરબી ૭૨ મી.

આકારા તથા કાળ વિષેની ગરબી.

“મારું સોનાનું છે ખેડું રે છેલછખીલા છોગાળા” એ રાગ.
 જોયા ખે જૂના જોગીરે, કહે સૈયર તે કોણુ હશે;
 નથિ નિર્બળ કે કાંઈ રોગીરે, જ્યાં જોઈ ત્યાં વાસવસે. ૧
 અધધડી થતાં નથિ અળગારે, કહે સૈયર તે કોણુ હશે;
 એમ એક ખીજને વળગ્યારે, જ્યાં જોઈ ત્યાં વાસવસે. ૨
 મન ધારી પરસપર આપારે, કહે સૈયર તે કોણુ હશે;
 ખંનેની એકજ કાપારે, જ્યાં જોઈ ત્યાં વાસવસે. ૩
 એક સ્થીર રહે એક દોડેરે, કહે સૈયર તે કોણુ હશે;
 પાણુ જણાય જોડે જોડેરે, જ્યાં જોઈ ત્યાં વાસવસે. ૪
 મજિઓની પડેરી માળારે, કહે સૈયર તે કોણુ હશે;

- દીસેછે રૂપાળાંરે, જ્યાં જોઈ ત્યાં વાસવસે. ૫
- વળિ વચ્ચે ધર્યાં વાદળીયારે, કહે સૈયર તે કોણુ હથે; ૬
- બે ગોળ ધર્યાં માદળિયારે, જ્યાં જોઈ ત્યાં વાસવસે. ૭
- વસ્તીમાં વળિ વગડામાંરે, કહે સૈયર તે કોણુ હથે; ૮
- ગિરિરાજતણી યુક્તામાંરે, જ્યાં જોઈ ત્યાં વાસવસે. ૯
- છે પવન-પાવડી પાસેરે, કહે સૈયર તે કોણુ હથે; ૧૦
- અંતરિક્ષે પણુ એ ભાસેરે, જ્યાં જોઈ ત્યાં વાસવસે. ૧૧
- પાતાળે પણુ તે પેસેરે, કહે સૈયર તે કોણુ હથે; ૧૨
- જદ રવળ નરકમાં પેસેરે, જ્યાં જોઈ ત્યાં વાસ વસે. ૧૩
- એની ઉમર કધક ગણે છેરે, કહે સૈયર તે કોણુ હથે; ૧૪
- પણુ ભૂલી કરી ભણે છેરે, જ્યાં જોઈ ત્યાં વાસ વસે. ૧૫
- કધ ઉપજે અને ખપે છેરે, કહે સૈયર તે કોણુ હથે; ૧૬
- પણુ એતો એના એ છેરે, જ્યાં જોઈ ત્યાં વાસ વસે. ૧૭
- કોણુ જાણે જનમ્યા ક્યારેરે, કહે સૈયર તે કોણુ હથે; ૧૮
- ક્યાં સૂધી કાયા ધારેરે, જ્યાં જોઈ ત્યાં વાસ વસે. ૧૯
- એના આદી અંત ન આવેરે, કહે સૈયર તે કોણુ હથે; ૨૦
- સખી કોણુ મુજને સમજાવેરે, જ્યાં જોઈ ત્યાં વાસ વસે. ૨૧
- અચરજ સરખું આ કામેરે, કહે સૈયર તે કોણુ હથે; ૨૨
- દિલે દીકું દલપતસામેરે, જ્યાં જોઈ ત્યાં વાસ વસે. ૨૩

મરવી ૮૦ મી.

સૂરજમાળાની ગરબી.

“ધડુલે ધુધરમાળ ધડુલો ધૂમે છે.” એ રાગ.
એક ઠાકોરનો જીવો ધક, ઠરેલા સૌ કામે;

જેના જશનો પવિત્ર છે પાઠ.	ઠરેલો ૧
ધણાં પરગણાં તેને ઘેર;	ઠરેલો ૧
એક એકમાં એક છે શહેર.	ઠરેલો ૨
જાણે રાજધાની એજ હોય;	ઠરેલો ૧
નકી કેમ કહી શકે કોય.	ઠરેલો ૩
કિયા ધનવંતનાં હશે ધામ;	ઠરેલો ૧
નવ જાણું હું તેઓનાં નામ.	ઠરેલો ૪
દીસે દૂરથી રૂઝે દુખાવ;	ઠરેલો ૧
ભાળી અંતરે ઉપજે ભાવ.	ઠરેલો ૫
તેના તાબામાં નગર અનેક;	ઠરેલો ૧
આપે આધાર તે એક એક.	ઠરેલો ૬
પરાં છે વળી નગરની પાસ;	ઠરેલો ૧
કોણ જાણે ત્યાં કેના છે વાસ.	ઠરેલો ૭
જ્યાં જ્યાં જોઈએ ત્યાં વરતી જણાય;	ઠરેલો ૧
નવિ નિપજે ને જીતી તે જાય.	ઠરેલો ૮
બૂપ સે છે સૌની સંભાળ;	ઠરેલો ૧
ધણા પ્રેમી પ્રજા-પ્રતિપાળ.	ઠરેલો ૯
એકથો તે કરે ધનસાક;	ઠરેલો ૧
મહેર આવે તો કરે માક.	ઠરેલો ૧૦
એક છત્ર કરે છે રાજ;	ઠરેલો ૧
નથી પડતું પ્રધાનતું કાજ.	ઠરેલો ૧૧
એની શકિત છે અપરમપાર;	ઠરેલો ૧
નથી એનાથી જાનું લગાર.	ઠરેલો ૧૨

એને જોઈ ન શકે કોઈ જોમ;	હરેશો.	
એતો આગ્રહમાં રહે એમ.	હરેશો.	૧૩
નવ બોલે કોઈ સાથે જોલ;	હરેશો.	
એવો તખતનો રાખે છે તોલ.	હરેશો.	૧૪
નથી દેતો લેતો હાથે હાથ;	હરેશો.	
નથી નજરે દોરે કોઈએ નાથ.	હરેશો.	૧૫
એનું કામ દર્શાને કહેવાય;	હરેશો.	
રહ્યો છે છાનો ત્રિભુવનરાય.	હરેશો.	૧૬
હાલો ન મળે એના વિના કામ;	હરેશો.	
દીલે ધારે છે દલપતરામ.	હરેશો.	૧૭

ગરવી ૮૧ મી.

પ્રભુને ધ્યાનમાં રાખીને ગાવા વિષે.

“મારો માત બાચરાઈ લોલ” એ રાગ.

- ગાઓગીત ગાનમાંરે લોલ, ધરી હરી ધ્યાનમાંરે લોલ; ૧
તાળી પાડી તાનમાંરે લોલ; ગાઓગીત ગાનમાંરે લોલ. ૧
ઉત્તમ સમો આજનોરે લોલ, ગાવા યજ્ઞ કાજનોરે લોલ;
રાજ અધિરાજનોરે લોલ; ગાઓગીત ગાનમાંરે લોલ. ૨
ધરમ મનમાં ધરીરે લોલ, કરમ તો રૂડાં કરીરે લોલ;
શરમને અનુસરીરે લોલ, ગાઓગીત ગાનમાંરે લોલ. ૩
ગાધએ ગરબાવળીરે લોલ, ભાવિક જનમાં ભળીરે લોલ;
હેતેથી હળીમળીરે લોલ, ગાઓગીત ગાનમાંરે લોલ. ૪
વિશ્વેશ કૃપા વડીરે લોલ, આવી આજનીધડીરે લોલ;
ફરી ફરી પૂછીરે લોલ, ગાઓ ગીત ગાનમાંરે લોલ. ૫
હરી યજ્ઞ ગાધએરે લોલ, શાને શરમાધએરે લોલ;

હોડે હરખાઈએરે લોલ, ગાઓ ગીત ગાનમાંરે લોલ. ૬
 તજને બીજી ગણેરે લોલ, ખરા ભક્તમાં ખણેરે લોલ;
 જે જે હરીની જણેરે લોલ, ગાઓ ગીત ગાનમાંરે લોલ. ૭
 દુરિત તજ દેહધારે લોલ, નાચો કુદ્ધ નેહધારે લોલ;
 તાજ તથા તેહધારે લોલ, ગાઓ ગીત ગાનમાંરે લોલ. ૮
 પ્રભુ પગે લાગીએરે લોલ, મુખે એમ માગીએરે લોલ;
 ભોતી ભ્રમ ભાગીએરે લોલ, ગાઓ ગીત ગાનમાંરે લોલ. ૯
 નિતીની રીતધારે લોલ, પ્રભુપર પ્રીતધારે લોલ;
 હોળોડા હ્યો હીતધારે લોલ, ગાઓ ગીત ગાનમાંરે લોલ. ૧૦
 સંકટ સહુ કાપણેરે લોલ, અધર્મ ઉથાપણેરે લોલ;
 અધિક સુખ આપણેરે લોલ, ગાઓ ગીત ગાનમાંરે લોલ. ૧૧
 રોડે રવામી સત્યનારે લોલ, જીવન છો જગતનારે લોલ;
 પ્રભુ દલપતનારે લોલ, ગાઓ ગીત ગાનમાંરે લોલ. ૧૨

ગરબી ૮૨ મી.

શિખામણ માને નહીં તે વિશે.

“વનમાં ભૂલી પડીરે પેલો ક્યાં ગયો કાનુડો” એ રાગ.
 કહિએ કેટલુંરે મૂરખ શીખામણુ નવ માને;
 કોડ કહો દષ્ટાંત કદી પણ, કથનધરે નહિકાને. કહિએ બેટેક.
 જે કારજ કરવાનો જેને, પવન મગજમાં પેલો;
 વળતિ કોઈનું વાર્ધું ન કરે, હારી ખેસે હોઠો. કહિએ. ૧
 અંધારામાં આંખો મીચી, દોડે લઈ હડિલાઈ;
 વાળ્યો કોઈના પાછો ન વળે, વળે ભિતેભટકાઈ. કહિએ. ૨
 અવળી બુદ્ધિ જેને ઉપજે, અવળે અવળું દેખે;
 પૂરવ દિશને પશ્ચિમ જાણે, પશ્ચિમ પૂરવ લેખે. કહિએ. ૩

મનંગને પકડી દીપકથી, દૂર કદી મૂકાવો;
 પણ આવી દીપક પર પડશે, પછી કરે પસ્તાવો. કહિયે ૦ ૪
 માત પિતાની વાત ન માની, ભણતાં આજસે આણી;
 મરખ મોયે થઈને રડશે, પાંપણુ લાવી પાણી. કહિયે ૦ ૫
 કુર્કમ કરતાં કાંઈ ડરે નહિ, મદ ઉપજે મન જ્યારે;
 વળતી મોટી વિપત્તિ થડશે, તે પરતાશે ત્યારે. કહિયે ૦ ૬
 ઘાડાખારે પડી પરસ્પર, ખૂમ લડાઈ લેશે;
 છોડાવ્યા કોઈના નહીં છૂટે, થાકીને ધિર રહેશે. કહિયે ૦ ૭
 આપ અકલથી સમજી સમજે, જન સમજે સમજાવ્યો;
 સમજાવ્યાથી જે નવ સમજે, અધમ પશુ ઉપજાવ્યો. કહિયે ૦ ૮
 ધત્થર ઉપર પાણી રેડો, પણ ભીતર નવ ભીંજે;
 કહોર આંતઃકરણ કુટિલને, શી શીખામણુ દીજે. કહિયે ૦ ૯
 શીખામણુ સુણતાં ચત્રૂથઈ, પીડા કરે પરિણામે;
 એવા દુષ્ટો પણ દુનિઆમાં, દીઠા દલપતરામે. કહિયે. ૧૦

ગરબી ૮૩ મી.

ધૂમીને ગાથાની ગરબી.

“આલ ગાગર આલ ગાગર જમનાં રે જાધ્યે. એ રાગ.
 આજની ઘડી ભક્ષે ધધરે આપી,
 રંગભેર રાગ આજાપીરે, ધૂમનારી ધૂમો. ૧
 ગાધ્યે મીત મીઠાં મીઠાં મનમાન્યાં,
 તનનન લેધને તાનાંરે; ધૂમનારી ૦ ૨
 ભેર હુંગળ વાજાં ભલાં વાજે,
 ગગનમાં જેમ ધન ગાજેરે; ધૂમનારી ૦ ૩
 આજ ખુશીનો રતનાગર રેલ્યો,

ખુશીયા ખાંતે ખાંતે ખેડોરે;	ધૂમનારી૦	૪
તાનમાં તાનમાં પાડીએ તાળી,		
આવો રાજવાણ રઢીઆળીરે;	ધૂમનારી૦	૫
રમિ રમિ રંગભેર રંગથીરે રાચો,		
યનગનતા યેઈ નાચોરે;	ધૂમનારી૦	૬
ચળક ચળક કેવી ચાંદનીરે ચમકે,		
ધમ ધમ ધૂધરા ધમકેરે;	ધૂમનારી૦	૭
હોંચે હોંચે હેડાનો હરખ દેખાડો,		
દે પ્રભુ રાજ આવો દહાડોરે;	ધૂમનારી૦	૮
ધામ આગળ ધામધૂમ મચાવો,		
લાખેણો લીછએ લાવોરે;	ધૂમનારી૦	૯
ખેલતાં ખાંત આજ રાખવી ન ગણી,		
સાંભળો સૈયર સલૂણીરે;	ધૂમનારી૦	૧૦
આજ અતિથે થયા આનંદમાં ઉમેરો,		
પાડ માનીએ પ્રભુજી દેશરે;	ધૂમનારી૦	૧૧
હળિ મળી હેતથો આ રીતથી રમીએ,		
દલપતનો દેવ રીઝેરે;	ધૂમનારી૦	૧૨

ગરબી ૮૪ મી.

તાન લઈને ગાવાની ગરબી,

“વારીજક વાલમજ” એ રાગ.

સખી ખૂમ આજ ખુશિ ખુશિ યદનેરે; તનનન તાનાંલ્યા; ૧
લાભ ભણુતરનો ભલો લઈનેરે, તનનન તાનાં લ્યા. ૧
વાત વિવિધ વિવેકની વાંચોરે; તનનન તાનાં લ્યા;
સદ્યુણુ અંતરમાં સાંચોરે, તનનન તાનાં લ્યા. ૨

પ્રભુ પદનું જ્ઞાન પણ પામીરે,	તનનન તાનાં હ્યો;	
આજ ખુશિમાં નહિ કાંઈ ખામીરે,	તનનન તાનાં હ્યો.	૩
આવો બુગોળ વિદ્યા ભણિએ,	તનનન તાનાં હ્યો;	
ગુણ ગણિત વિદ્યાના ગણિયે,	તનનન તાનાં હ્યો.	૪
અમળાનાં ભાગ્ય આજ ખૂલ્યારે,	તનનન તાનાં હ્યો;	
ભણવા બેઠાંને વહેમ બૂલ્યારે,	તનનન તાનાં હ્યો.	૫
દુઃખના તો વહિ ગયા દહાડરે,	તનનન તાનાં હ્યો;	
દિન રૂડા પ્રભુએ દુખાડ્યારે,	તનનન તાનાં હ્યો.	૬
લિધિ લેખણ ખડિયો પાટીરે,	તનનન તાનાં હ્યો;	
દુખનનાં દિલ પડ્યાં ફાટીરે,	તનનન તાનાં હ્યો.	૭
જીવનનો વહેમ ગયો ભાગીરે,	તનનન તાનાં હ્યો;	
જોત જ્ઞાનની જીવમાં જાગીરે,	તનનન તાનાં હ્યો.	૮
હવે ઠગથી નહીંજ ઠગાઈએ,	તનનન તાનાં હ્યો;	
હવે નિર્લજ્જ ગીત નહીં ગાઈએ,	તનનન તાનાં હ્યો.	૯
હવે અદખ ધરી જાયરીએ,	તનનન તાનાં હ્યો;	
હવે ઠોઠ જેવાં નહીં ઠરીએ,	તનનન તાનાં હ્યો.	૧૦
હવે સમજણ પામશું સારીરે,	તનનન તાનાં હ્યો;	
હવે ચાલશું ચિત્ત વિચારીરે;	તનનન તાનાં હ્યો.	૧૧
હવે સંપત્તો શીખશું સુધારીરે,	તનનન તાનાં હ્યો;	
દસપત્તો દેવ સંભારીરે,	તનનન તાનાં હ્યો.	૧૨

ગરબી ૮૫ મી.

ઈશ્વરની માયા વિષે—ગરબી ૧ લી.

“ઓ વાંસલડી વેરણ થઈ લાગી તું વૃજની નારને” એ રાગ.
સુણ સાહેલી ઈશ્વરની માયાનો અદ્ભુત ખેલ છે.

- અચરજ ઉપજે, રચના એવી ઠામોઠામ રચેલ છે. ટેક.
જીવ જંતી કાજજામી, આકાર ભલા એ કેમ પામી;
ખોળતાં નવ દીસે ખામી. સુણુ સાહેલી ૧
- જળ જંતુ તો ઉપજે જળમાં, મળના કીડા ઉપજે મળમાં;
એ પીડ કેણુ ધડિયા પળમાં; સુણુ સાહેલી ૨
- ખોલેછે તેમાં કોણુ બેઠું, એ પવન સંધાતે શું પેઠું;
જો પવન જતાંજ પડે હેઠું. સુણુ સાહેલી ૩
- હલકા જંતુ, મોઠા હાથી, સૌ પેટ ભરેછે તે શાથી;
આહાર ન રાખે એ આથી;† સુણુ સાહેલી ૪
- જે જીવાને કીધા જેવા, ઉદ્ધમ સોંપ્યા સૌને એવા;
નવ પામે પળ વિરતિજ લેવા. સુણુ સાહેલી ૫
- ગણી જો તારા-ગણુ કોડ ગમે, આધાર વિના આકાશ ભમે;
એ અકળીત વાત કળાય ક્યમે. સુણુ સાહેલી ૬
- રવિ કિરણો રોજ પ્રકાશ કરે, વળિ તે ફરતા ગ્રહ તો વિચરે,
તે ફર નિયમ સર કેમ ફરે. સુણુ સાહેલી ૭
- તે તૂટે તો કોણુ સાંધેછે, તે છૂટે તો કોણુ બાંધે છે;
ખડુ વર્ષ વિત્યાં વણુ વાંધે છે. સુણુ સાહેલી ૮
- મોખંધ ધડો વનમાંહી મળે, માંહિ શું છે તે કડો કોણુ કળે;
વળિ તે સંશય થી રીત ટળે. સુણુ સાહેલી ૯
- ધણિ નવ દીસે ત્યાં ધરનારો, નકિ કોણુ કહે કોણુ કરનારો;
તે સ્થીર હશે કે ફરનારો. સુણુ સાહેલી ૧૦
- નથિ દીસે કોઈએ નજર ભરી, નથિ ખોલ્યા તે કોઈ સાથજરી;
સહ ઉચરેછે અનુમાન કરી. સુણુ સાહેલી ૧૧

નયિ જાણું કોઈ એનું નામે, કલ્પિત નામો કીધાં આ મેં;
એ સાચ કહ્યું દલપતસમે. સુણ સાહેલી ૧૨

ગરબી ૮૬ મી.

ગરબી ૨ છ.

રાગ ઉપર પ્રમાણ.

સુણ સાહેલી, ધંધરની માયા જોઈ અચરજ ઊપજે;
જોઈ મન મારું, કોઈ વિચાર કરે પણ સંઘય શું તજે તેક.
કોઈ સર્વ પ્રકારે મુખિયા છે, કોઈ દેહ ધરીને દુખિયા છે;
કોઈ મનુષ્ય ધણામાં મુખિયા છે. સુણ સાહેલી ૧
કોઈ ગર્ભ થકી પણ જાય ઝરી, કોઈ જન્મ-ધરીને જાય મરી;
કોઈ સંવત્સર સો પૂર્ણ કરી. સુણ સાહેલી ૨
કોઈ પામે છે માગ્યા મેવા, કોઈ ભવથી ભીખારી જેવા;
એ શા કારણ ઉપજ્યા એવા. સુણ સાહેલી ૩
કોઈ દેહ ધરીજ દિવાના છે, કોઈ મહા પડિત મન માન્યા છે;
કોઈ મુંગા કોઈ મસ્તાના છે. સુણ સાહેલી ૪
એ પરભવનું કાંઈ કર્મ હશે, કે કારણ ખીજ કોઈ કશે;
આંતે કેવો ધનસાક્ થશે. સુણ સાહેલી ૫
પણ પાપી જાતે કેવા છે, જે દીવાના જન જેવા છે;
એને શું લેવા દેવા છે. સુણ સાહેલી ૬
એ નરકે કે સ્વર્ગે જશે, આંતે એની ગતિ શી થાશે;
એ કેમ નકી કરિ કહેવાશે. સુણ સાહેલી ૭
ધંધરને તો સૌ સરખા છે, નળજા સખજા કયમ નરખ્યા છે;
કોઈ દિલગિર ને કોઈ હરખ્યા છે. સુણ સાહેલી ૮

જાવર પ્રાણી તો ધિર રહે છે, નહિ એમાં અક્કલ કશી કહે છે;
શાં પાપ થકી સંકટ સહે છે. સુણુ સાહેલી ૦ ૮

જે દુનિઆ મધ્યે દહા ધરે, તે એક મિત્રનો આશર કરે;
તેથી પુણ્ય હશે કે પાપ ભરે. સુણુ સાહેલી ૦ ૧૦

જેને હુદ્દિ આપી જેવી, એને સમજણ ઉપજે એવી;
હશે કર્તાની દમ્મલ કેવી. સુણુ સાહેલી ૦ ૧૧

છે હાથર થી મરણ તારી, નહિ સમજિ થકી સમજણ મારી;
દલપત કહિ દ છે પોકારી. સુણુ સાહેલી ૦ ૧૨

ગરબી ૮૭ મી.

પ્રભૂના મહિમાની મરખી.

“આજ મારે આંગણેરે, પ્રભુજી દાતાજી કરતા બન્યો” એ રાગ.

સખી મેં તો સજીરે, પૂરી પરમેશ્વર શું પ્રીત;

હવે હું હેતથીરે, આજીં ગોવિંદ ગુણનાં ગીત. ૧

જગ જેણું રચ્યુંરે, જેણું રચિ આ રાશી પાર;

મહિમા મુખ થકીરે, કહેતાં કોઈ ન પામે પાર. ૨

વિધ વિધ નામથીરે, જેને બજે સકળ સંસાર;

હાથર એક છેરે, નૌતમ નોધારાં આધાર. ૩

ભાષા બેદથીરે, નોખાં નોખાં પડિયાં નામ;

રહેણી રાખવીરે, કથણી કથવાતું શું કામ. ૪

પર ઉપકારથીરે, રીઝે તે રાજા અધિરાજ;

તે માટે સદારે, કરવું ઉત્તમ એવું કાજ. ૫

સૌ સંપી મળીરે, જો રહિએ દિવસને રાત;

ભજ્યે ભાવથીરે, તો રીઝે તે જગનો તાત. ૬

અન્ય ઉપાયથીરે, તે પ્રભુ થાય નહીંજ પ્રસન્ન;

મર્મ વિચારીનેરે, મનમાં સમજે સમજુ જન. ૭
જનમી જગતમાંરે, કરવાં પ્રભુ રીઝે તે કામ;
સાર્યક તે સદારે, દિલમાં જાગે દલપતરામ. ૮

ગરબી ૮૮ મી.

ઈશ્વર મહિમા વિશે.

“વાલા તમે પુરૂષ અમે નારી.” એ રાગ.

જ્યજ્ય પ્રભુ અંતરજમી, ખળવંત વિદિત બહુ નામીરે; જ્યજ્ય. ૧.
તુજ મીઠામા જગમાં છે મોટો, વાણી પાર ન પામીરે; જ્યજ્ય. ૨
કોઈ પ્રકારે તારા કૃતમાં, ખચિત નથી કાંઈ ખામીરે; જ્યજ્ય. ૩
તુજ જશ વગર વડી વડી વાતો, કહીએ સર્વ નકામીરે; જ્યજ્ય. ૪
તું ઈશ્વર અધિદેવ અમારો, ધીમંત અવિચળ ધામીરે; જ્યજ્ય. ૫
અચરણ શરણ સદા તું એકજ, સૃષ્ટિ સકળનો સ્વામીરે; જ્યજ્ય. ૬
તુજ ભકતોપર સંકટ થતું, શસ્ત્ર શકે ન ઉગામીરે; જ્યજ્ય. ૭
દલપતરામ કહે તુજ જથમાં, મુજ મન વૃત્તિ વિરામીરે; જ્યજ્ય. ૮

ગરબી ૮૯ મી.

ઈશ્વર સ્તુતિ વિશે.

રાગ ઉપર પ્રભાણુ.

જ્યજ્ય પ્રભુ કરૂણાકારી, અમે સ્તુતિ ઉચ્ચરિએ તારીરે; જ્યજ્ય. ૧.
તેં હરજ શયી તારા સરજ્યા, સૃષ્ટી તેં શણગારીરે; જ્યજ્ય. ૨
સાગર શૈલ સરોવર સરિતા, પશુ પક્ષી નરનારીરે; જ્યજ્ય. ૩
સરજીને વળી તું સંભાળે, ધર્મ પોતાનો ધારીરે; જ્યજ્ય. ૪
નાથ વળી તેં કીધા નિયમો, વિવિધ પ્રકાર વિચારીરે. જ્યજ્ય. ૫

ધ્યાન અમે હર તારં ધરીએ, સદા તને સંભારીરે. જયજય. ૫
 આહોનીશ તુજ ઉપકાર ઉચરીએ, અહ્ય મતીથી અમારીરે. જયજય. ૬
 એા પ્રભુ રક્ષાણુ કરજે અમારં, આપદ સમય ઉગારીરે. જયજય. ૭
 દલપતરામ સદા તને વદે, ધ્યાન રૂઢયમાં ધારીરે. જયજય. ૮

ગરબી ૧૦ મી.

ઈશ્વર સ્તુતિની ગરબી.

“એલ એલરે ભવાની મા, દોશીડ મદ હેઠ.” એ રાગ.
 ધન્ય ધન્યરે સૌના આધાર, જય દેવાધી દેવ;
 કર્ણા સાગર કોટી જગત કર્તાર. જયદેવાધી દેવ. ૧
 ભગવત અખિલ ભુવનનો તું ભુપાળ; જયદેવાધી૦
 દુઃખ વિદારણુ દીસે દીનદયાળ. જયદેવાધી૦ ૨
 નિર્મળ એપે તારાં અગણિત નામ; જયદેવાધી૦
 પ્રભુ તું વિપત્તિ વેળાનો વિશ્રામ. જયદેવાધી૦ ૩
 અમને સદૈવ સારી સુદ્ધિ આપ; જયદેવાધી૦
 કષ્ટ અનેક પ્રકાર તજાં તું કાપ. જયદેવાધી૦ ૪
 અમને આશ્રય દાતા તું છે એક; જયદેવાધી૦
 અદ્ભુત તેં ઉપજાવ્યાં કામ અનેક. જયદેવાધી૦ ૫
 તારો પ્રગટ દિસે છે પૂર્ણ પ્રતાપ; જયદેવાધી૦
 પ્રભુતાથી કર પ્રલય અમારાં પાપ. જયદેવાધી૦ ૬
 ભજ્યે તુજને અંતર રાખી ભાવ; જયદેવાધી૦
 હીકા હીક કર્યો એ અમે કરાવ. જયદેવાધી૦ ૭
 અંતરજામી તું અંતરનો જાણુ; જયદેવાધી૦
 વદીએ શાં વળિ એથિ વિશેષ વખાણુ. જયદેવાધી૦ ૮
 પાપ નમીને કરીએ નીત્ય પ્રણામ; જયદેવાધી૦

દાસ તમારો જાણો દલપતરામ.

જ્યદેવાધી ૯

ગરબી ૯૧ મી.

કરજ વિષે.

“મા તું પાવાની પટરાણી, ભવાની મા કાળકારે લોલ.” એ રાગ.
 કરજ ન કરશો અધિકું કોઈ, કરજ સંકટ કરેરે લોલ; ૧
 સમજી જન તો જગમાં જોઈ, દિલ સમજી ડરેરે લોલ. ૨
 સુણતાં દિલમાં થાશે દુઃખ, કથન કટુ કાનથીરે લોલ;
 કરવું પડશે નીચું મૂખ, અતી અપમાનથીરે લોલ. ૩
 ફરિ ફરિ નિત્ય નિત્ય ફેરા ખાઈ, અતી અકળાવશેરે લોલ;
 એ દુઃખથી અતીશે અકળાઈ, ભોજન નહિ ભાવશેરે લોલ. ૪
 ખમશો મેણાં ફેરા માર, વિશમ ખડુ વેણુમારે લોલ;
 નિશ દિન નહિ આવે નિરધાર, કે નિદ્રા નેણુમારે લોલ. ૫
 પછિ તો કરશે તેની પાત્ર, કે જૂઠા વાયદારે લોલ;
 સુણિ સૌ જન તજશે વિશ્વાસ, ફળેતી કાયદારે લોલ. ૬
 વળતી થઈને સત્ય વિહીન, જુદે રસે જશેરે લોલ;
 દાનત ફરશે પછિ દિન દિન, કે તસ્કર તમે થશેરે લોલ. ૭
 અતિશે થાશે પર આધીન, કરજ કીધા થકીરે લોલ;
 તેથી દુષ્કશો દુખના દીન, નથી સુખડું નકીરે લોલ. ૮
 સૌ ધન દેવું જેને શીય, ન ટેકે તે ટેકેરે લોલ;
 જો તે જન હોય ન્યાયાધીય, ન ન્યાય કરી થકેરે લોલ. ૯
 આશિયાળો એનો અવતાર, સિપારથ સાંભળેરે લોલ;
 જાણે કરતાં કોઈ પ્રકાર, કરજ મારું વળેરે લોલ. ૧૦
 કરજ નહીં તેને સુખસાત, જાણો દિન જામનીરે લોલ;
 દિલ ધરજો સુખદાયક વાત, આ દલપતરામનીરે લોલ. ૧૦

ગરબી ૧૨ મી.

આશા વિષે.

“શંકર વસે કૈલાશમાં” એ રાગ.

આશાનો અંત આવે નહીંરે, શોધે ન મળે સુમાર;
 આવે ન છેડો આકાશનો, હાંરે એવી આશા અપાર. આશાનો ૦ ૧
 સીમા આકાશની ક્ષિતીજનીરે, જોતાં પાસે જણાય;
 જેમ જેમ જમ્યે આગળે, હાંરે તેમ આધી તેજય. આશાનો ૦ ૨
 નિર્ધન જન ધનને ચહેરે, મુડી સોની હમેશ;
 જાણું મળે મને એટલું, હાંરે નહીં વાંછું વિશય. આશાનો ૦ ૩
 સો મળતાં ઇચ્છે સહસ્ત્રનેરે, લક્ષ* લાખે ખંધાય;
 કરે ઇચ્છા પછી કોડની, હાંરે પછી અખજે ઇચ્છય. આશાનો ૦ ૪
 આખી પૃથ્વીનું રાજ એકનેરે, મળે મન ન ધરાય;
 અધિક હોમે જેમ આગનો, હાંરે ભડકો ભારે જણાય. આશાનો ૦ ૫
 આશાથી આ સંસારનોરે, ચાલે સર્વે વ્યવહાર;
 ભાગે આશા તો ભાગો પડે, હાંરે સર્વ વાતે સંસાર. આશાનો ૦ ૬
 નોકર કરેછે નોકરીરે, રાજા કરેછે રાજ;
 ધંધારથી ધંધો કરે, હાંરે એતો આશાથી આજ. આશાનો ૦ ૭
 સારાં છુંડાં કામ સૌ કરેરે, એતો આશાથી આમ;
 જશ કે જર માટે કરે, હાંરે કાંતો પરલોક કામ. આશાનો ૦ ૮
 આયુષ્યનો છેડો આવતાંરે, બાકી માસ કે બે માસ;
 ધંધાનું તોય તાણું ધુસરું, હાંરે હરમાં જીવ્યાની આશ. આશાનો ૦ ૯
 પુણ્ય કરેછે પરમારથીરે, પાપી કરેછે પાપ;
 આશાથી એ પણ જાણુજો, હાંરે પ્રાંઠ તેનો પ્રતાપ. આશાનો ૦ ૧૦

લુટાડ્યે માર્ધ માનવીરે, લુટ્યું પામીને લાગ;
 બાણ આજરહું ભોગવું, હારે તેને કરડ્યો ત્યાં નાગ. આશાનો ૦૧૧
 આશા છે અતિ ઉપયોગનીરે, કરે રૂડાં જો કામ;
 સારોશિખામણુ આ સુણી, હારે દે છે દલપતરામ. આશાનો ૦ ૧૨

ગરબી ૯૩ મી.

સંકટમાં ધીરજ રાખવા વિષે.

“એકવાર ઓધવ ગોકુળ સાંચરારે” એ રાગ.

સંકટ સમયે ધીરજ ધારીએરે,

કંઈપણુ કરિયે નહિ કલ્યાંતજો;

અચિત એતી ઉપાય વીચારિયેરે,

સર્વ પ્રકારે રહીને શાંતજો.

સંકટ સમયે ૦ ૧

કાંઈએ લાભ નથી કલ્યાંતથીરે,

લડું અતિશય ઉપજે દુઃખજો;

સૂજે ઉપાય તો મન શાંતથીરે,

સંકટ ટાળી લઈએ સૂખજો.

સંકટ સમયે ૦ ૨

મૂરખ માણસ તો મુંઝાઈ મરેરે,

ધીરજ ધારે તે ધીમંતજો;

મિત્ર સમીપે એ દુઃખ ઉચરેરે,

એ પછિ દુઃખનો આણુ અંતજો.

સંકટ સમયે ૦ ૩

જેના ઉપામ જોતાં નવ જડેરે,

સમજણથી સુખ શાંતી પાવજો;

સુરનર સૌને શિર સંકટ પડેરે,

એમ વિચારે અંતરમાંજો.

સંકટ સમયે ૦ ૪

માની કે અમાની જન તણીરે,

પીડા પડ્યે ધરીક્ષા થાયજો;
 માની જન ધીરજ ધારે ઘણીરે,
 અજ્ઞાની અતિથે અકળાયજો. સંકટ સમયે ૫
 હર આજ્ઞા વાતો દતિહાસનીરે,
 કધકે કેવાં વેઠ્યાં કષ્ટજો;
 વૈભવતા તજી રાજ નિવાસનીરે,
 ભટક્યાં વનમાં થઈને બ્રહ્મજો. સંકટ સમયે ૬
 એની આગળ આપદ આપણુરે,
 ગણુતાં ગણુતીમાં ન ગણાયજો;
 ઘટમાં એમ વિચારી જીવે ઘણુરે,
 તો અકળામણુ એહી થાયજો. સંકટ સમયે ૭
 આ અવસર પણુ જો જગમાં જીએરે,
 ખડુ દુખિયા લોકો દુખાયજો;
 એહા દુઃખથી શું અતિથે રૂએરે,
 મહા દુઃખ પડતાં કેમ ખમાયજો. સંકટ સમયે ૮
 મોટાને સંકટ મોટાં નડેરે,
 છોટાને દુઃખ છોટું છેકજો;
 મોભને ખીલા ખડુ ખમવા પડેરે,
 વળિને વાગે ખીલો એકજો. સંકટ સમયે ૯
 પાપતણાં ફળ પીડા પામીએરે,
 સુકર્મનાં ફળ સુખ સૌ ઠામજો;
 એમ ઠરાવ્યું અંતરજામીએરે,
 દિલથી કહે છે દલપતરામજો. સંકટ સમયે ૧૦

ગરબી ૯૪ મી.

સાત પ્રકારનાં અતિ સુખ વિષે,

રાગ બીર પ્રભાણી.

- સુણજો વર્ણન અતિ સુખ સાતનુંરે,
એ થકિ ઉલટાં છે અતિ દુઃખજો;
તનમન ભજન કરે જગતાતનુંરે,
સર્વ પ્રકારે આપે સૂખજો. સુણજો ૧
- સૌથી સુખતો શ્રેષ્ઠ શરીરનુંરે,
રગમાં રંચ રહે નહિ રાગજો;
અપુ જાણે જેવું શુરવીરનુંરે,
દમિછત કરી શકે ઉદ્યોગજો. સુણજો ૨
- સુખ ખીજુંં ધંધો સારો જડેરે,
અધ્ય નહીં કોઇની આશિયાળજો;
કોઇ દિન કરજ નહીં કરવું પડેરે,
સ્વતંત્રતા દીસે સૌ કાળજો. સુણજો ૩
- સુખ ત્રીજુંં વર વડુ સારાં મળેરે,
પૂરણ વધે પરસ્પર પ્રેમજો;
હૈયે હરખ હમેશાં જળહણેરે,
દેખે સદા દિવાળી જેમજો. સુણજો ૪
- ચોથું સુખ જો સુપુત્ર સાંપડેરે,
માત પિતાની પ્રતિમા પાળજો;
નિરખી ચિતમાં ઉમળકો ચડેરે,
ક્યન ન લોપ કરે કોઇ કાળજો. સુણજો ૫
- રહેવા ધર રહું સુખ પાંચમેરે,

તે જ્યાં રૂકું ન્યાઈ રાજજ્ઞે;		
સુખની વસ્તુ મળે સરવે સમેરે,		
સદા વસે જ્યાં સુખ સમાજજ્ઞે.	સુખજ્ઞે.	૬
છડું સુખ ઉત્તમ અધિકારછે રે,		
સાન પ્રતિષ્ઠા માણસ માંદજ્ઞે;		
વિદ્યાદિક એના આધારછે રે,		
કાવ્ય કળાદિક પણ યુગ કાંદજ્ઞે.	સુખજ્ઞે.	૭
મિત્ર પવિત્ર મળે સુખ સાતમેરે,		
સુખનું મૂળ સદા સત્સંગજ્ઞે;		
સદા મહાય કરે સંકટ સમેરે,		
આત્મા એકજ જૂદાં અંગજ્ઞે.	સુખજ્ઞે.	૮
સૌ સુખ શોભે છે સુમાનથીરે,		
સુમાને સંતોષ રખાયજ્ઞે;		
નહિતો તૃષ્ણા ફેરા તાનથીરે,		
સુખ સૌ દુઃખ રૂપે દેખાયજ્ઞે.	સુખજ્ઞે.	૯
જગતપતી આપે સુખ જેટલુંરે,		
પાડ ગણીને કરો પ્રમાણજ્ઞે;		
આપણું સકૃત તો આતિ એટલુંરે,		
ક્યાંછે કહેછે દલપતરામજ્ઞે.	સુખજ્ઞે.	૧૦

ગરવી ૯૬ મી.

પ્રશ્નના ઊત્તરની ગરબી.

“પ્રેમની પ્રેમની પ્રેમનીરે, મને લાગી કટારી પ્રેમની”એ રાગ.
સત્ય કહું આગળ સમાજનીરે, સુણ સાજની સાજની સાજની;
ગોકવણી ગરીબ નિવાજનીરે, સુણ સાજની. ટેક.

સારાં માણસ કરે શાની ચાહના,	સુણુ સાજની. ૧
લાજની લાજની લાજનીરે.	
જનના ચિરપર શાની જરૂર છે,	સુણુ સાજની. ૨
રાજની રાજની રાજનીરે.	
પ્રધાનને શાની જુકિત જાણવી,	સુણુ સાજની. ૩
કાજની કાજની કાજનીરે.	
કોહિનુરથી શોભા વધી શેની,	સુણુ સાજની. ૪
તાજની તાજની તાજનીરે.	
સર્વે પ્રાણીને શી શી ફિકર છે,	સુણુ સાજની. ૫
ખાજની ખાજની ખાજનીરે.	
પંખીના પંડને ખીક ખડુ શેની,	સુણુ સાજની. ૬
ખાજની ખાજની ખાજનીરે.	
છેક નિરધન કરે શેની છાંપરી,	સુણુ સાજની. ૭
છાજની છાજની છાજનીરે.	
તેના ભોજનમાં શોભા શેની,	સુણુ સાજની. ૮
ખ્યાજની ખ્યાજની ખ્યાજનીરે.	
દેણુદારને ચિત ચિંતા શેની,	સુણુ સાજની. ૯
બ્યાજની બ્યાજની બ્યાજનીરે.	
કહે દલપત ઘડી ઉત્તમ ક્યારની,	સુણુ સાજની. ૧૦
આજની આજની આજનીરે.	

ગરબી ૯૬ મી.

કેવા ગુણ કેનામાં છે તે વિશે.

“હાં હારે પટોળાં પાટણનાં” એ રાગ.

હાં હાં રેકે કનક કટાય નહીં, હાં હારે સુજન ગુણ જાય નહીં;

- હાં હારે પથર પલળેજ નહીં, હાં હારે કુટિલચુજુ લેજ નહીં. ૧
 હાં હારે નિધો છલકાય નહીં, હાં હારે મોટા છકિ જાય નહીં;
 હાં હારે અધિજી મીઠું થાય નહીં, હાં હારે નઠોર સુધરાય નહીં. ૨
 હાં હારે નદી સૌ સાગરમાં, હાં હારે કે સંપ તો નાગરમાં;
 હાં હારે વસંત ઉતરાયનમાં, હાં હારે ગમત તો ગાયનમાં. ૩
 હાં હારે શાભા તો સાજનમાં, હાં હારે મોટાધ તો મહાજનમાં;
 હાં હારે સુગંધ તો કેશરમાં, હાં હારે કૃપા પરમેશ્વરમાં. ૪
 હાં હારે શિતળતા અંદરમાં, હાં હારે ઉદય તો અંદરમાં;
 હાં હારે મિઠાશ તો સાકરમાં, હાં હારે નમનતા આકરમાં. ૫
 હાં હારે ચતુરાધ અણુવામાં, હાં હારે ભલા ગુણુ ભણુવામાં;
 હાં હારે કે રૈશમ મુગટામાં, હાં હારે કે જોખમ જુગટામાં. ૬
 હાં હારે કુટુંબ તો પરિવારે, હાં હારે કે રાજ તો તરવારે;
 હાં હારે કે જુગતી જંતરમાં, હાં હારે અકલ તો અંતરમાં. ૭
 હાં હારે કે આડ ખડુ આડીમાં, હાં હારે કે ફજ પૂજ વાડીમાં;
 હાં હારે પવિત્રાધ વાણીમાં, હાં હારે વિવેક તો વાણીમાં. ૮
 હાં હારે કે લોભ તો સ્વારથમાં, હાં હારે કે પુણ્ય પરમારથમાં;
 હાં હારે કે નાર તો વૃષ્ટિનું, હાં હારે કે તેજ તો દૃષ્ટીનું. ૯
 હાં હારે કે દૂધ તો ગાય તણું, હાં હારે કે હેત તો માય તણું;
 હાં હારે કે શક્ત મક્તળપતિનો, હાં હારે કે દિનતા દલપતિનો. ૧૦

ગરબી ૯૭ મી.

ભવિષ્ય કાળનાં ચિન્હ વિષે ગરબી.

“અલખેત્રીરે અખે માત જોવાને જઈએ.” એ રાગ.

સુણો સુણોરે સઠજન લોક, ચિન્હો આગમનાં;

સુખ દુઃખ સંભવ સંજોગ, સઘ સમાગમનાં. ટેક.

કિડિયો ધંડાં લઈ નિકળે, ને બોલે દાદુર મોરરે;
 એ એધાણુ ઉપરથી જાણો, જળ રૂઢિનું જોર. ચિન્હો ૧
 કુકડા કૂકૂ શબ્દ કરેને, જાગે પંખી જાતરે;
 એ ઉપરથી એમ સમજવું, પ્રણયે હવે પ્રભાત. ચિન્હો ૨
 આંગ વિષે ઉકરાટાં આવે, યાય ન આન પચાવરે,
 એ એધાણુ ઉપરથી જાણો, દેશે જવર દેખાવ. ચિન્હો ૩
 સગા જનોને શત્રુ સમજે, શત્રુ સગા સમાનરે,
 વિનાશ કાળે વિપરીત જુદી, નિશ્ચય એજ નિદાન. ચિન્હો ૪
 કુટુંબમાં જ્યાં કુસંપ પેસે, વસે નહીં વિશ્વાસરે;
 એક બિજાનું બોલ્યું ન ગમે, તો ત્યાં લક્ષિમ વિનાશ. ચિન્હો ૫
 ઉપજ થકી આદકું ખરચેને, ફાગટ મન કુઝાયરે;
 તો તેને ઘેર થોડી મુદતમાં, દરિદ્રતા દેખાય. ચિન્હો ૬
 બળિયા સાથે બળ બાંધીને, વળિ વળિ કરે વિવાદરે;
 કાંઈ સમે સંકટમાં પડશે, આતી ઉતરશે નાદ. ચિન્હો ૭
 કુસંપ જાતાં સંપ વધે ને, મન સૌનાં મળિ જાયરે;
 તો જાણો તેના ઘર મધ્યે, સુખ ને સંપતિ યાય. ચિન્હો ૮
 હંસ તણી સંગત છોડીને, સેવે કાગ શિયાળરે;
 તો જાણો તેના પર પડશે, જગમાં કાંઈ જાંજળ. ચિન્હો ૯
 જે રાજાને રૈયત નિંદે, જીલમ જીલમ કહેવાય;
 તે રાજાના રાજ મહેલમાં, કાંઈ પણ વિપરીત યાય. ચિન્હો ૧૦
 જે પર ત્રુઠે કે રૂઠે પ્રભુ, જેની કરણી જેવીરે;
 કહે દલપત તે જાનના મનમાં, ઉપજે જુદી એવી. ચિન્હો ૧૨

ગરબી ૯૮ મી.

ઉઘમ કર્મ વિષે.

“સુંદરનંદ સાધ્યાં સાસરીયે.” એ રાગ.

સખિ જો કદિ ઉઘમ નવ ફળિયો, તોય નશિય થકી તે
ખળિયો, ખડેન; ઉઘમ વિણ ન નશીય ફળે. ૧
કોઈ ન રહે નશીય વિશ્વાસે,
સૌ ઉઘમ કરવા ધાશે ખડેન. ઉઘમ વિણ ૨
પંખો પકડી જો ન હલાવે,
પંખાનો પવન ન આવે ખડેન. ઉઘમ વિણ ૩
વણુ ખેડે ખેતર નવ પાકે,
રહિ નશિય ભરંસે થાકે ખડેન. ઉઘમ વિણ ૪
કોઈ ઉઘમ વિણ ધનપતિ થાશે,
તે જોઈ ઉઘમ ન તજશે ખડેન. ઉઘમ વિણ ૫
વગડાઉ કર્ષણુ નજરે આવે,
જોઈ કોણુ કર્ષણુ નહિ વાવે ખડેન. ઉઘમ વિણ ૬
વણુ ખોદે નદિયા સંચરશે,
જોઈ કોણુ કુવા નહિ ખોદે ખડેન. ઉઘમ વિણ ૭
જો નશીયનો ભરંસો રાખો,
તો ચૂંચા કાઢી નાંખો ખડેન. ઉઘમ વિણ ૮
જો નશીયનો ભરંસો લાવે,
ખાળકને શીઠ ભણાવે ખડેન. ઉઘમ વિણ ૯
ઉઘમ આદરીએ આગળથી,
પછિ નશીય તો પાછળથી ખેડેન. ઉઘમ વિણ ૧૦
અક્કલ હીણા આગસવંતા,

રહે નશિય નશીય કરતા ખડેન. ઉદય વિગ્ન૦ ૧૧

ઉદયમનો મહિમા સૌ ઠામે,

દીલે છે દલપતરામે ખડેન.

ઉદય વિગ્ન૦ ૧૨

ગરબી ૯૯ મી.

મુરખ આગળ કાગળ ખોલે નહીં તે વિષે.

“ધન્ય આખે માત, વસિયાં કુંગર માંયરે, જનયગા જોધને. એ રાગ

મન શરમાશે, જંગલી જન આગળ કાગળ નવ ખોલે;

જે જન પાસે, કાગળ નવ ખોલે તે જંગલિ તોલે. ટેક.

એક મહેતે જંગલિ જન સાથે, મોકલ્યાં ફળ કાગળ દધ લાથે;

ગુણો જંગલિ ગાંસડી લધ માથે. મન શરમાશે૦ ૧

કહે જંગલિ જ્યાં ફળ ગણિ લેશે, કેટલાં છે તે ત્યાં કોણુ કહેશે;

કહે મહેતો કાગળ કહિ દેશે.

મન શરમાશે૦ ૨

મુરખે રસતે તેતો આબ્યો, ત્યાં વિચાર તે મનમાં લાબ્યો;

કાગળ દધ મુજને ખિવરાબ્યો.

મન શરમાશે૦ ૩

કાગળને મુખ કે જીભ નથી, તો કહેશે કથન કિયા મુખથી;

સંતાકું ફળ હુંતો સુખથી.

મન શરમાશે૦ ૪

કહેવા લાબ્યો કાગળ લખને, ભાધ જો હું ખોલે ત્યાં જખને;

તો ખોલ અહીં સનમુખ યધને.

મન શરમાશે૦ ૫

કાંધ કાગળ નવ ખોલે વાણી, જંગલિયે વાત જુઠી જાણી;

તેથિ લીધાં માંહિથી ફળ તાણી.

મન શરમાશે૦ ૬

જખ ફળ ઢગલો નૃપ પાસે કર્યો, કાગળ પણ નૃપ આગળજ ધર્યો;

દિલમાં મુરખો કાંધએ ન ડર્યો.

મન શરમાશે૦ ૭

કાગળ વાંચી ફળ ગણિ લેતાં, તે લખ્યા થકો ખોલાં રહેતાં

પુછ્યું જંગલિને ધમકી દેતાં,

મન શરમાશે૦ ૮

કહે જંગલિ કોણુ ઝોછાં કહે છે, નૃપ કહે આ કાગળ કહી દે છે;
 કહે જંગલિ વાત જુહી એ છે. મન શરમાશે ૯
 જે કાગળ કહે મુજ સાંભળતાં, જે દીધા પ્રમાણુ નથી મળતાં;
 તો દાંડ કરો મારો વળતાં. મન શરમાશે ૧૦
 રાજા કહે મુરખ જન પાસે, કાંઈ કહેતાં કાગળ શરમાશે;
 સમજી સાચે ખોલવા ચલાશે. મન શરમાશે ૧૧
 સુણિ જંગલિ અચરજ હરધરે, આ તો માણુસ નહિ પશુ દેવખરે;
 જડ વસ્તુ જે સંગ વાત કરે. મન શરમાશે ૧૨
 નૃપે ત્રાસ ખતાવ્યો તે કામે, પછિ સાચું ખોલ્યો પરિણામે;
 દિલ વાત ધરી દલપતરામે. મન શરમાશે ૧૩

ગરબી ૧૦૦ મી.

દયા વિષે.

“અલખેલીરે અંખે માત જોવાને જઈએ” એ રાગ.
 પ્રભુ રીઝવવા શુભ પેર, દિલે દયા રાગો;
 કરુણાનિધિ કરશે મહેર, પુરશે અભિલાષો. દેક.
 દયા ન દીસે જેના દીલમાં, તે નહિ જનની જનતરે;
 વાધ વરૂ જેના વનચરની, નિશ્ચે તેતો નાત. દિલે ૧
 કવિ કોવિદ સર્વે મળિ કહે છે, દયા ધરમનું મુળરે;
 તજે દયા તેને તો યાજે, પરમેશ્વર પ્રતિકૂળ. દિલે ૨
 જે કોઈ આપણું દુઃખ દેખીને, દયા ધરે કરિ પ્રીતજે;
 એને કેવી આશિષ દેશું, ચતુર વિચારો ચિત્ત. દિલે ૩
 અતિ નિર્દય થઈને આપણને, કરે ઘણી વિધિ ધાતરે;
 પ્રભુ તેને કાંઈ શિક્ષા કરશે, જુઓ વિચારી વાત. દિલે ૪
 ગરીબનો ખેત્રી ધધર છે, સમર્થ સાચો ન્યાધર;

ગરીબને સુખ દુઃખ દીધાનું, ભોગવશો કૃપા ભાષ. દિલે ૫
 ઉપકારી જનના અંતરમાં, દયા રહે દિન નિરારે;
 દુખિયાનાં દુઃખ હરવા માટે, સંકટ લે નિજ શીષ. દિલે ૬
 જો જીવી ઉપકાર ન કીધો, તુચ્છ છે જીવનર તેહરે;
 પર ઉપકારે જીવનર તજ્યો, ઉત્તમ જીવનર એહ. દિલે ૭
 ગરીબના નીસાસા લાગે, જો તે દિલ દુખાયરે;
 જરૂર જગ કરતા નહિ સાંખે, એ મોટો અન્યાય. દિલે ૮
 પોતાના સુખ દુઃખનો પોતે, ચિતમાં કરે વિચારરે;
 અવરવિષે પણ એમજ સમજો, સુખ દુઃખનો નિરધાર. દિલે ૯
 પાપનો માલ પડાવિ ન લેવો, દેવું ન કોઈને દુઃખરે;
 દિલ પણ કોઈનું દુખવતું નહિ, સૌને કરવું સુખ. દિલે ૧૦
 નિર્દયતામાં અનેક અવગુણ, અસત્યને અન્યાયરે;
 દયા જનથી દુનિઆ મધ્યે, દુષ્ટ કરમ ન કરાય. દિલે ૧૧
 દયા વિના તો દેવ ન રીઝે, ભક્તિ કરે ભક્તિ ભાતરે;
 રાજા ખૂતીને નવ રીઝે, સુણિ મુખ મીઠી વાત. દિલે ૧૨
 દુનિયામાં સૌ દયા ધરે તો, સુખ ઉપજે સૌ કામરે;
 દેવ રીઝે દલપત તણા, પરણાકે પણ સુખ ધામ. દિલે ૧૩

ગરવી ૧૦૧ મી.

જયજયકાર ખોલવા વિષે.

“તજો તમે કેફ કરમ કરવું.” એ રાગ.

ખોલો જેજેકાર ખધી ખાઈ, ગીતો રૂડાં સદ્ગુણનાં ગાઈ, ખોલો રેક.
 કહ્યાં તે ગિતો કંઈ કરજો, અરથ એનો અંતરમાં ધરજો;
 દિલે તમે દોષ થકી ડરજો, ખોલો જેજેકાર ખધી ખાઈ. ૧
 સારે દિન સખી એકઠી થાજો, હળી મળી હૈડામાં હરખાજો;

ગીતા આવાં સદ્ગુણનાં ગાળે, ખોલો જેજેકાર બધી બાધ. ૨
 સંસારમાં સુખિયાં સૌ થાશે, વિવેકી થઇ વળિ વખણાશે;
 જીતી જગ રાજ વિષે જાણે, ખોલો જેજેકાર બધી બાધ. ૩
 ગીતા ગુણ જાણીને ગાશે, સાફં છુંડું છું છે તે સમજાશે;
 રમ્યું જેણે જગ તે રાજ થાશે, ખોલો જેજેકાર બધી બાધ. ૪
 વખાણો પ્રભુના પરાક્રમને, તથા કરજોડી કહું તમને;
 ગીતા ગાતાં સંભારજો અમને, ખોલો જેજેકાર બધી બાધ. ૫
 હમેશ હરખના દિવસ રહેજો, લાખેણો લાભ સડે લેજો;
 દયાળુ પ્રભુ ધાણું સુખ દેજો, ખોલો જેજેકાર બધી બાધ. ૬
 સારો દિન સજ્જન સંગતનો, ગણો એજ ઉત્તમ ગંમતનો;
 દિલે ધરો ઉપદેશ દલપતનો, ખોલો જેજેકાર બધી બાધ. ૭

ગરબી ૧૦૨ મી.

મંડળી બરખાસ થવા વિષે.

“માફં સોનાતું છે બેકુંરે છેલછખીલા છોગાળા.” એ રાગ.
 વિનતી કફં છેલીવારે, શાણી સૈયર સાંભળજો;
 અતિ હરખ ધરી આ ઠારે, વળિ વહેલાં વહેલાં મળજો. ૧
 આજ અદકો વધ્યો ઉમંગરે, શાણી સૈયર સાંભળજો;
 શુભ સજી તમારો સંગરે, વળિ વહેલાં વહેલાં મળજો. ૨
 જ્યારે દયા કરે દીનનાથરે, શાણી સૈયર સાંભળજો;
 ત્યારે મળે સજ્જનનો સાથરે, વળિ વહેલાં વહેલાં મળજો. ૩
 આજ દીઠી કોડ દિવાળીરે, શાણી સૈયર સાંભળજો;
 મલકંતાં મુખડાં ભાળીરે, વળિ વહેલાં વહેલાં મળજો. ૪
 દંધર આવા દિન આપેરે, શાણી સૈયર સાંભળજો;
 વળિ મળિયે પ્રભુ પ્રતાપેરે, વળિ વહેલાં વહેલાં મળજો. ૫

- આજ ગાયાં ગરબી ગીતરે, શાણી સૈયર સાંભળજો; ૯
 નીનીની રીત સહીતરે, વળિ વહેલાં વહેલાં મળજો.
 શીખામણુ શીખ્યા સારીરે, શાણી સૈયર સાંભળજો;
 ખડુ સત મંગલિ ખલિહારીરે, વળી વહેલાં વહેલાં મળજો. ૭
 પોથી વાંચે પંચાશરે, શાણી સૈયર સાંભળજો;
 પાણુ ન પડે જ્ઞાન પ્રકાશરે, વળિ વહેલાં વહેલાં મળજો. ૮
 આજ એટલું પામ્યાં જ્ઞાનરે, શાણી સૈયર સાંભળજો;
 તમે દીધું જીવન દાનરે, વળિ વહેલાં વહેલાં મળજો. ૬
 આજ વિશેષ વધિયો સ્નેહરે, શાણી સૈયર સાંભળજો;
 અતિ લાભ ઉત્તમ તો એહરે, વળિ વહેલાં વહેલાં મળજો. ૧૦
 અજ્ઞાને નિત્ય કરજો યાદરે, શાણી સૈયર સાંભળજો;
 લુલાશે નહિ ધરી પ્રમાદરે, વળિ વહેલાં વહેલાં મળજો. ૧૧
 કાંઈ હોય અમારી ચૂકરે, શાણી સૈયર સાંભળજો;
 એત્તે કરજો માફ અચૂકરે, વળિ વહેલાં વહેલાં મળજો. ૧૨
 આવાં કરશું સારાં કામરે, શાણી સૈયર સાંભળજો;
 દૃષ્ટે આશીષ દલપતરામરે, વળિ વહેલાં વહેલાં મળજો. ૧૩
 સૌ એક સ્વરે એક વારરે, શાણી સૈયર સાંભળજો;
 કહો જય જય જગ કરતારરે, વળિ વહેલાં વહેલાં મળજો. ૧૪

ધોળ.

ધોળ ૧ લું.

ખાળકીઓને શીખામણુનું ધોળ.

“શતો ધોડો રણુ પાખરીઓ, સ્વેતધર્મો શણુગાર જોને.” એ રાગ.
 સ્નેહ સહીત સારો શીખામણુ, કહું તે કાને ધરજો ખેડેની;

- જો હિત જાણે તો તજી આજસ, એજ રીતે આચરજો ખેડેની ૧
 મેવા કે મીઠાઈ કોઈ, મારગમાં નવ ખાઈએ; ખેડેની ૦
 હલકાં દુનિઆમાં દેખાઈએ, ગાંડામાં ગણાઈએ. ખેડેની ૨
 ધરમાંથી ચોરો નવ ખાઈએ, મુખથી માગી લઈએ; ખેડેની ૦
 પણ જો માતા ના પાડેતો, રાઈને દુઃખ નવ દઈએ. ખેડેની ૩
 ભરત ચિત્ર ભાવેથી શિખિ, હોંશ દેવામાં આણી; ખેડેની ૦
 સોતાં ઝાડકતાં પણ શિખિએ, કામ તમારું જાણી. ખેડેની ૪
 વાસણ માંછને વાવરીએ, પિયે ગળીને પાણી; ખેડેની ૦
 રસોઈ રૂડી રીતે શિખિએ, હોંશ દેવામાં આણી. ખેડેની ૫
 સર્વે વરતુ સંભાળીને, સજ કરીએ સાફાઈ; ખેડેની ૦
 ગુણવંતી તો ગાફલ ન રહે, ગમે નહીં ગંદાઈ. ખેડેની ૬
 મેલી જગ્યામાં નવ રમીએ, વચ્ચ ન કરીએ મેલાં; ખેડેની ૦
 ભલી નિશાળે ભણુવા જતાં, છોક ન રહીએ છેલ્યાં. ખેડેની ૭
 એમ કર્યાથી આગળ જતાં, સુખ લેશે સૌ કામે; ખેડેની ૦
 સમજે તો સારી થીખામણ, દીધી દલપતરામે. ખેડેની ૮

ધોળ ૨ જી.

સુધારા ખાતાના મુહૂર્તનું ધોળ.

“મામેરું મોંધા મૂલનું” એ રાય.

- સૈયર આજની શોભા હું ધી કહું,
 આજ આનંદનો ઉભરાઈ, રત્નાગર રેલીયો.
 મળ્યા સરવે સુધારાના સાથીઓ,
 ભલે ભભકે સભા છે ભરાઈ, રત્નાગર રેલીયો. ૧
 દાના મૃદુરથે દેખાડી ઉદારતા,
 માંડ્યું નવિન સુધારાનું મૂળ, રત્નાગર રેલીયો;
 ધન્ય ધન્ય તેનાં માત તાતને,

એને ધરિ થશે અનુકૂળ, રત્નાગર રેલીયો. ૨

આજ કોડ દિવાળીનો દિન ગણ્યું,

વજડાવીએ નોખત નાદ, રત્નાગર રેલીયો;

આજ સોનાનો સૂરજ ઉગીયો,

વરસ્યા વરસ્યા દૂધે વરસાદ, રત્નાગર રેલીયો. ૩

તરિયા તોરણ ખાંધીએ ટોડલે,

મોઘાં મોતીના પૂરીએ ચોક, રત્નાગર રેલીયો;

પચરંગી ચઢાવીએ વાવટા,

થાળમાં ભરે પાનના ચોક, રત્નાગર રેલીયો. ૪

રૂડાં ઘોળ મંગળ ગીત ગાઈએ,

વિવાથી ધણે વધતો ઉત્સાહ, રત્નાગર રેલીયો;

આજ ગિતમ કામ આરંભીયું,

બદે વિશ્વના જન વાહ વાહ, રત્નાગર રેલીયો. ૫

સખી આજનો દિવસ ધતિહાસમાં,

લખવા લાયક ગણશે સૌ લોક, રત્નાગર રેલીયો;

નામ અમર રહેશે રૂડા નર તણ્યું,

જેણે રૂપીઆ ખરચ્યાછે રોક, રત્નાગર રેલીયો. ૬

શાણુ શ્રીમંતે કુળને શોભાવીયું,

કીધું એવું આ ગિતમ કામ, રત્નાગર રેલીયો;

તેને સર્વ પ્રજાજન તરફથી,

દેશે આથીયે દલપતરામ, રત્નાગર રેલીયો. ૭

દોહરો.

આગણિસેં છત્રીથના, જતાં જેઠ દિન ત્રીય;

પુરતક આ પૂરેં કર્યું, દિલ સમરી જગદીય. ૧

કચ્છ ગરવાવલી સંપૂર્ણ.

ગરબી ૧૦૩ મી.

મહારાવ શ્રી ખેંગારજીની ગરબી.

“આવો હરી રાસરૂમો વહાલા.” એ રાગ.

ખમા ખમા ખેંગારજીરાવને, દયાવંત સુંદર દેખાવને, ખમાખમા૦
 દીસે રૂડો જાદવકુળ દીવા, ગમે જેને નીતિનો રમ પીવા;
 જગતમાં વર્ષ ઘણું જીવો; ખમા ખમા૦ ૧
 ભણ્યા છે ભણુતર ભલિ ભાતે, વિવેક વિશેષ છે સૌ વાતે;
 ચતુર અને ચંચળ છે જાતે, ખમા ખમા૦ ૨
 શિખામણુ સાંભળીને સારી, અંતરમાં લેછે ગિતારી;
 ખડુ એની બુદ્ધિની બલિહારી, ખમા ખમા૦ ૩
 નવી નવી નીત્ય શીખે નીતી, રૂચે રૂડી રાજની રીતી;
 પ્રજાપર પૂર્ણ ધરે પ્રીતી. ખમા ખમા૦ ૪
 સદા રહે સજ્જનને સંગે, ન એકે અવગુણુ તો અંગે;
 અભ્યાસ ભણો કરે ઉમંગે, ખમા ખમા૦ ૫
 હિંમત ધણી મોટી દીસે મનમાં, જાદવકુળનો જુરસો તનમાં;
 મિત્રિધ્વ ગુણુ વખાણાયછે જનમાં, ખમા ખમા૦ ૬
 રૂચત જોઈ રાજ રાજ રહેછે, દુવા ખરા દિલથી સૌ દેછે;
 કચ્છાધીશ ધણુ જીવો કહે છે, ખમા ખમા૦ ૭
 હમેશ એના હેતુ હરખાજે, પ્રજા એની આશા પુરી યાજે;
 સંકટ એનાં સર્વ ટળી જાજે, ખમા ખમા૦ ૮
 વિદ્વાન જનોનો વિસામો; તેનું સજ્જતેજ વૃદ્ધિ પામો;
 જગતમાં જથ ને જર જામો, ખમા ખમા૦ ૯
 થજો એના વંશતણી વૃદ્ધિ, સરવ વિધિ પામજો સમૃદ્ધિ;

(૧૪૦)

ખહુ ખહુ વધજો એની જુદી, ખમા ખમા૦ ૧૦
કૃપાનિધિ દેવની કરજાથી, હયાત રહો એના હય હાથી;
સુખી થજો સર્વ એના સાથી, ખમા ખમા૦ ૧૧
સદા સુખ કચ્છપતી પામે, ગવાય ગુણો ગામોગામે;
દિધિ આશીષ દલપતરામે, ખમા ખમા૦ ૧૨

